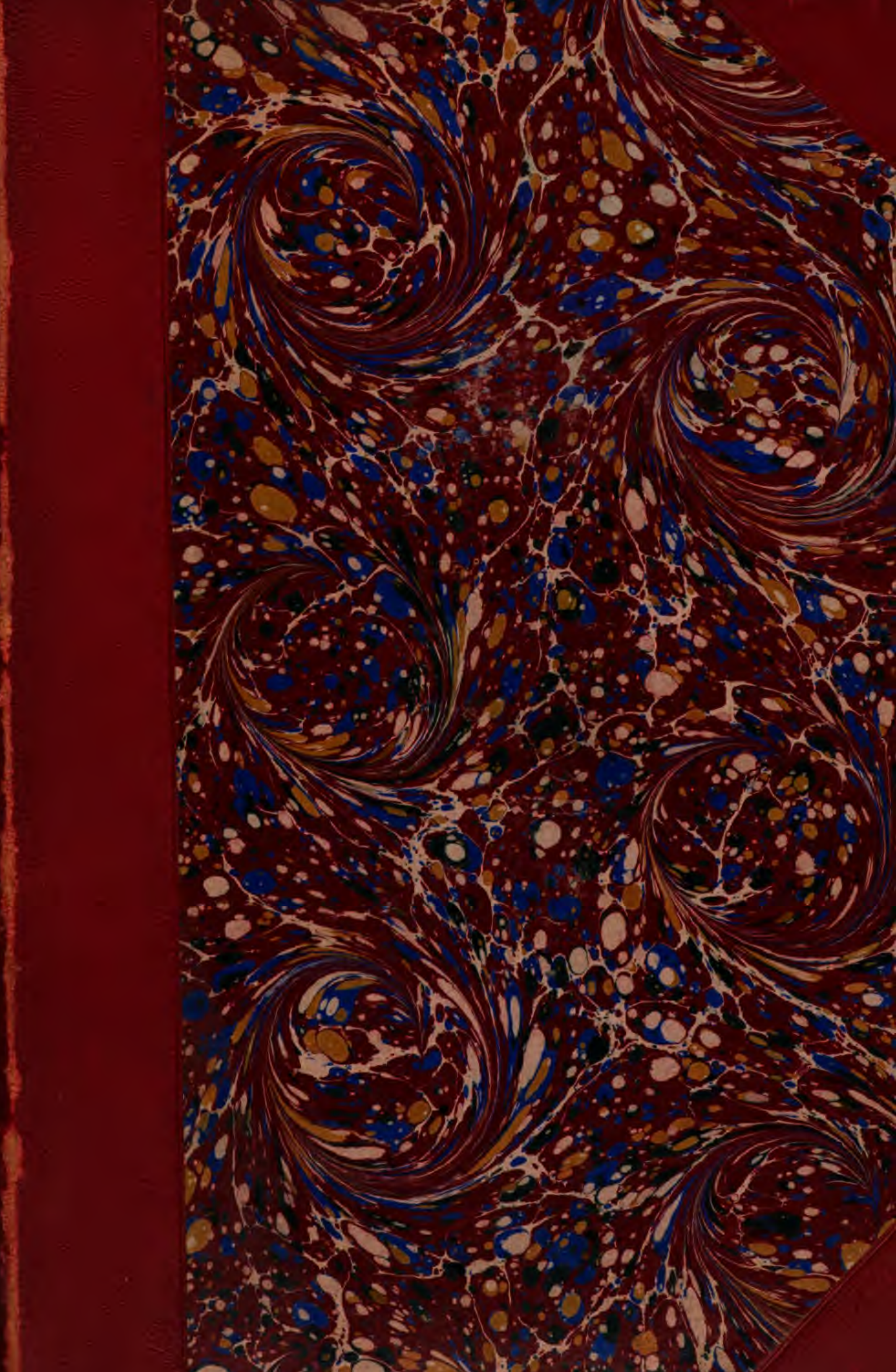

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

JOCHS FLORALS

DE

BARCELONA

ANY XLVII DE SA RESTAURACIÓ

MCMV

BARCELONA
Estampa La Renaixensa
MCMV

JOCHS FLORALS

DE

BARCELONA

ANY XLVII DE SA RESTAURACIÓ

MCMV

BARCELONA
ESTAMPA LA RENAIXENSA
MCMV

JOCHS FLORALS

DE

BARCELONA

CONSISTORI DE MCMV

MANTENEDORS (1)

D. Francesch Ubach y Vinyeta, *President.*
Iltre. Sr. Dr. D. Antoni M.ª Alcover, Pbre.
D. Manuel Ribot y Serra.
» Miquel Laporta.
» Joseph Galvany y Parladé.
» Rossendo Serra y Pagés, *Secretari.*

REYNA DE LA FESTA

D.ª PELEGRINA BENET D'ALANDÍ

(1) Per dimissió, ab posterioritat á la publicació del cartell, dels Mantenedors D. Ildefons Suñol, D. Arnau Martinez Seriñá y D. Manuel de Montoliu, supliren dits cárrechs los Srs. D. Miquel Laporta y D. Joseph Galvany, Mantenedors suplents.

EX-MANTENEDORS (1)

Abadal	Ramon de	M. 1898
†Aguiló y Fuster	Marian	P. 1867, 1888- M. 1862, 1874, 1883
Alió	Francisco	M. 1892
†Almirall	Valentí	P. 1886
Almirall y Forasté	Joan	S. 1895-M. 1896
Amer	Miquel V.	M. 1859, 1864, 1871, 1885
†Angelon	Manuel	M. 1862, 1872
†Anglasell	Manuel	M. 1863
†Anglora	Eussebi	M. 1869
†Arabia y Solanas	Ramon	M. 1887
†Argullol y Serra	Joseph de	M. 1871
Arnau	Joseph M.ª	M. 1869, 1887
Aulestia y Pijoan	Antoni	M. 1875, 1900
†Balaguer	Víctor	P. 1868-S. 1862- M. 1859, 1863, 1883
†Balaguer y Merino	Andreu	M. 1877
†Balari y Jovany	Joseph	P. 1894-M. 1875
Barallat y Falguera	Celestí	M. 1864, 1875
Baró	Teodor	M. 1896
Barrés	Maurici	M. 1893
Bartrina d'Aixemús	Francisco	M. 1885, 1894
Bassegoda y Amigó	Bonaventura	S. 1889-M. 1890
Bassegoda y Amigó	Ramon E.	M. 1887
†Bastús	Vicents J.	M. 1860
†Bergnes	Antoni	M. 1861
Bertran	Felip	M. 1868
†Bertran y Brós	Pau	M. 1886
†Blanch y Cortada	Adolf	P. 1869-S. 1860- M. 1865, 1875, 1878
Blanch y Piera	Joseph	S. 1876-M. 1877
†Bofarull	Antoni de	P. 1865-S. 1859, 1883- M. 1876, 1884
Boix	Vicents	M. 1877
Bori y Fontestà	Antoni	S. 1903. M. 1904

(1) Abreviatures: † Mort.— M. Mantenedor.—P. President.—S. Secretari.— Los noms en lletra versaleta son de Mestres en Gay Saber

Botet y Sisó	Joaquim	M. 1889, 1904
†Brañas	Alfred	M. 1893
†BRIZ	F. PELAY	P. 1875
Brosa y Sangerman	Víctor	M. 1902
Brugués	Cassimir	M. 1894
†Brunet y Bellet	Joseph	M. 1897
Cabot y Rovira	Joaquim	S. 1888-M. 1889
†CALVET	DAMÁS	S. 1864-M. 1865, 1876, 1879
Campion	Arthur	M. 1891
†Camps y Fabrés	Antoni	M. 1864, 1873, 1874
Capmany	Antoni de P.	M. 1891
Casades y Gramatxes	Pelegrí	S. 1898-M. 1899
Casellas	Raymond	M. 1896
†Coll y Vehí	Joseph	M. 1862, 1874
COLLELL Y BANCELLS	JAUME	P. 1887-S. 1873
†Cornet y Mas	Gayetà	M. 1886
†Coroleu	Joseph	S. 1872-M. 1873, 1878, 1893
†Cortada	Joan	P. 1864-M. 1859
†Cutchet	Lluís	P. 1876-M. 1861
Denk	Otto	M. 1894
Domenech y Montaner	Lluís	P. 1895-M. 1881
Duran y Bas	Manuel	P. 1884
Duran y Ventosa	Lluís	S. 1897-M. 1898
Echegaray	Joseph de	M. 1896
Estanyol y Colom	Joseph	M. 1895
†Estorch y Siqués	Pau	M. 1861
†Falguera	Fèlix M.a	M. 1872
Farnés	Sebastià	S. 1890-M 1891
†Feliu y Codina	Joseph	M. 1882
†Ferrer	Joan B.	M. 1882
†Ferrer y Bigné	Rafel	M. 1871
Feu	Joseph L.	M. 1861
†Flotats y Comabella	M.	M. 1860
Font de Rubinat	Pau	M. 1892
†Fontanals del Castillo	Joaquim	M. 1875
†Fonts	Marian	M. 1867
†Foz	Brauli	P. 1863
FRANQUESA Y GOMIS	JOSEPH	P. 1903-S. 1884-M. 1885, 1893, 1901
Gaillard	Arthur	M. 1882
†Gallissà	Antoni	S. 1896-M. 1897
†Gay	Narcís	M. 1864
†Gebhardt	Víctor	S. 1865-M. 1866
Genís y Aguilar	Martí	M. 1890

†Girbal	Enrich C.	M. 1876
Güell y Bacigalupi	Eussebi	P. 1900
GUIMERÀ	ANGEL	P. 1889-S. 1878-M. 1879, 1888
Iglesias	Ignasi	M. 1904
†Illas y Vidal	Joan	P. 1862
†Ixart y Moragas	Joseph	S. 1885-M. 1886
†Labaila	Jacinto	M. 1868
Laporta	Jacinto	M. 1881
†Larrosa	Gregori A.	M. 1864
†Lasarte	Manuel	S. 1861-M. 1879
†Letamendi	Joseph de	P. 1872
Llanas	Albert	M. 1898
†Llausàs	Joseph	M. 1862
†Llobet y Vall-llosera	P. A.	M. 1860
†Llorens y Barba	Xavier	M. 1871
Llorente	Teodor	P. 1880-M. 1866
†Mañé y Flaquer	Joan	M. 1860
MARAGALL	JOAN	M. 1897
†Martí	Miquel A.	M. 1862
MARTÍ Y FOLGUERA	JOSEPH	M. 1899
†Masferrer y Arquimbau	Francesch	M. 1874
†Maspons y Labrós	Francisco	P. 1897-S. 1867-M. 1868, 1886
†Maspons y Labrós	Marian	M. 1885
Masriera	Joseph	M. 1884
Massó y Torrents	Jaume	M. 1899
MATHEU	FRANCESCH	P. 1902-S. 1880-M. 188 , 1899
Menendez Pelayo	Marceli	M. 1888
†Mestres	Salvador	M. 1870
†Milà y Fontanals	Manuel	P. 1859, 1883-M. 1863
Millet y Pagès	Lluis	M. 1899
†Miquel y Badía	Francisco	S. 1868-M. 1869, 1877
†Miró	Ignasi R.	M. 1870
Moliné y Brasés	Ernest	S. 1892-M. 1893
Montoliu	Manuel de	S. 1904
†Montserrat y Archs	Joan	S. 1871-M. 1872
Moragas	Vicents de	M. 1904
Morera	Enrich	M. 1900
†Morera	Francisco	M. 1866
†Morgades y Gili Excm. y Iltm.	Joseph	P. 1893
†Muns	Francisco	M. 1865
Murguía	Manuel	M. 1890
†Nanot-Renart	Pere	M. 1874
Oliver	Miquel S.	M. 1897

Oloriz	Hermili de	M. 1895
Oller	Narcis	P. 1896-S. 1881-M. 1882
Palau y de Huguet	Joseph de	S. 1870-M. 1871
†Pascual y Casas	Eussebi	S. 1863
Pau	Fco. Manel	M. 1885
Pella y Forgas	Joseph	M. 1879
†Pepratx	Justin	M. 1884
Pereda	Joseph M.ª de	M. 1892
Permanyer	Joan J.	P. 1891-M. 1889
Permanyer	Ricart	M. 1901
†Permanyer y Tuyet	Francisco	P. 1860
PICÓ Y CAMPAMAR	RAMON	P. 1892- M. 1881, 1886, 1900
Pin y Soler	Joseph	M. 1892
Pirozzini	Carles	S. 1882-M. 1883
†Pi y Margall	Francisco	P. 1901
Planas y Font	Claudi	S. 1899-M. 1900
†Pons y de Fuster	Lluís G. de	P. 1861
†PONS Y GALLARZA	JOSEPH LLUÍS	P. 1870, 1878- M. 1859, 1883
Pons y Massaveu	Joan	M. 1893
Puig y Cadafalch	Joseph	S. 1893
†Puiggarí	Joseph	M. 1870
†Querol	Vicents W.	P. 1885-M. 1872
Querol	Ferran de	M. 1904
Quintana	Albert de	P. 1874-M. 1873
†Ramon y Vidales	Jaume	M. 1895
†Renyé y Viladot	Frederich	M. 1894
Reventós y Amiguet	Isidro	M. 1889
†Reynals y Rabassa	Estanislau	P. 1871
RIERA Y BERTRAN	JOAQUIM	P. 1904-S. 1877- M. 1870, 1878, 1900
Rierola	Francesch	M. 1897
Riquer	Alexandre de	M. 1898
†Robert	Robert	S. 1866-M. 1867
Roca	Joseph M.ª	M. 1902
†Roca y Cornet	Joaquim	M. 1860
†Roca y Farreras	Narcís	M. 1879
†Roca y Florejachs	Lluís	M. 1865, 1873
Roca y Roca	Joseph	S. 1875-M. 1869, 1876
Rocamora	Manuel	S. 1894-M. 1895
Romaní y Puigdengolas	Francisco	P. 1898-M. 1867
†Ros de Olano	Antoni	P. 1877
†ROSSELLÓ	GERONI	P. 1873-M. 1865, 1883
†Rosselló	Pere de	S. 1869-M. 1870, 1876
Roure	Conrat	M. 1880

Rubió y Lluch	Antoni	M. 1884
†Rubió y Ors	Joaquim	P. 1890-M. 1859, 1861
Rusiñol	Jaume	M. 1894
†Sagarmínaga	Fidel de	M. 1889
†Sala	Felip Jacinto	M. 1868
Saleta	Honorat de	M. 1884
†Sans y Guitart	Pau	S. 1887-M. 1888
†Sardà y Lloret	Joan	S. 1874-M. 1880
Sellarés	Ferran	M. 1872
†Serra y Campdelacreu	Joseph	M. 1896
†Serraclara	Gonzalo	P. 1879-M. 1877
†Siscar	Ramon de	M. 1880
†Sitjar y Bulcegura	Joaquim	M. 1867
†Soler y Hubert	Frederich	P. 1882-M. 1868, 1878
†Subirana	Joseph	M. 1863
Tell y Lafont	Guillem A.	M. 1902
Thos y Codina	Silvino	M. 1866
†Thos y Codina	Terenci	M. 1863
Tobella	Francisco X.	M. 1891
Torras	Cèsar A.	S. 1886-M. 1887
Torras y Bages Iltm. y Rvdm.	Joseph	P. 1899
Torres y Reyetó	Jacinto	M. 1881, 1891, 1901
Torroja	Bernart	M. 1887
Tourtoulon	Carles de	M. 1888
Trullol y Plana	Sebastià	S. 1900-M. 1901
Ubach y Vinyeta	Francesch	M. 1878
Urgell	Modest	M. 1902
Vallès y Ribot	Joseph M.ª	M. 1885
†Valls	Pau	P. 1866
Valls y Vicens	Joseph M.ª	M. 1890
†Vayreda	Marian	M. 1902
Verdaguer	Alvar	M. 1880
†Verdaguer	Jacinto	P. 1881-M. 1869, 1888
Verdaguer y Callís	Narcís	S. 1891-M. 1892
†Vidal y Valenciano	Eduart	M. 1866
Vidal y Valenciano	Enrich X.	M. 1890
†Vidal y Valenciano	Gayetà	M. 1867
Vilanova	Emili	S. 1879-M. 1880, 1901
Vilaregut	Salvador	S. 1901-M. 1902

EX-REYNES DE LA FESTA

1859 †		Donya	María Mendoza de Vives.
1860 †		»	Elisea Lluch de Rubió.
1861 †		»	Carme de Bofarùll.
1862 †		»	María Josefa Massanès de Gonzàlez.
1863			S. A. la Sereníssima Sra. Duquesa de Montpensier.
1864 †		Donya	Victoria Penya d'Amer.
1865 †		»	Elena Cavaller de Roca.
1866		»	Manuela Luna Méndez de Vigo.
1867		»	Dolors Llopart de Muns.
1868		Donya	Carme Mercader.
1869		»	Mercè Estrada.
1870		»	Francisca Nanot Renart.
1871		»	Antonia Sacanella de Blanch.
1872		»	María Ubert.
1873	Excma. Sra.	»	Oriola de Quintana y Serra.
1874		»	Antonia Ubach y Gutiérrez.
1875		»	Rosa Pigrau.
1876 †		»	Emilia Palau y Gonzàlez de Quijano.
1877		»	Josefina Sabater d'Aldavert.
1878	Excma. Sra.	»	Carme Cendra de Domingo.
1879		»	Teresa de Gasset.
1880		»	Clotilde París.
1881 †	Iltre. Sra.	»	Dolors Caballero de Mercader, *Comtesa de Bell-lloch*.
1882		»	Aurea Clavé de Ferrer.
1883 †		»	Josefa Salvat d'Onyós.
1884		»	Irene Archer de Sanromà.
1885		»	Isabel Lòpez de Güell.
1886		»	Rosa Marquès de Uyà.
1887		»	Dolors de Carles de Robert.
1888	S. M.	»	María Cristina d'Habsburg-Lorena, *Reyna Regent d'Espanya, Comtesa de Barcelona*.
1889		»	Maria Assumpta Sabé de Brosa.
1890	Excma. Sra.	»	Lluisa Goldman de Fastenrath.
1891		»	Isabel Güell y Lòpez.
1892		»	Francisca Bonnemaison y Farriols.
1893		»	María del Carme Joval.

1894		Donya	Lluísa Llorach y Dolsa.
1895		»	Elissa Planas y Font.
1896	Excma. Sra.	»	María del Pilar de Puig de Fonsdeviela, *Marquesa de la Torre.*
1897	Senyoreta.	»	María Oller y Rabassa.
1898	»	»	María Permanyer y Permanyer
1899 †	»	»	Pilar de Febrer y Cunill.
1900		»	Teresa Novellas de Molins de Tell.
1901	Iltre. Sra.	»	Pilar de Sarriera, *Marquesa de Puerto Nuevo.*
1902		»	María de la Concepció Picó de Riera.
1903		»	Rosa M. Pratjusà de Villar.
1904		»	Clara Noble de Maragall.

MESTRES EN GAY SABER

†Excm. Sr. D. Víctor Balaguer, *proclamat en 20 de Juny de 1861.*
†D. Geroni Rosselló, *proclamat en 4 de Maig de 1862.*
† » Joaquim Rubió y Ors, *proclamat en 3 de Maig de 1863.*
† » Marian Aguiló y Fuster, *proclamat en 6 de Maig de 1866.*
† » Joseph Lluís Pons y Gallarza, *proclamat en 5 de Maig de 1867.*
† » Adolf Blanch y Cortada, *proclamat en 3 de Maig de 1868.*
† » Francesch Pelay Briz, *proclamat en 2 de Maig de 1869.*
Mossen Jaume Collell y Bancells, *proclamat en 7 de Maig de 1871.*
†D. Thomàs Forteza, *proclamat en 5 de Maig de 1873.*
» Francesch Ubach y Vinyeta, *proclamat en 3 de Maig de 1874.*
† » Frederich Soler y Humbert, *proclamat en 2 de Maig de 1875.*
» Angel Guimerà, *proclamat en 6 de Maig de 1877.*
† » Damás Calvet, *proclamat en 5 de Maig de 1878.*
† Mossen Jacinto Verdaguer, *proclamat en 2 de Maig de 1880.*
D. Joseph Franquesa y Gomis, *proclamat en 6 de Maig de 1883.*
» Ramon Picó y Campamar, *proclamat en 3 de Maig de 1885.*
† » Therenci Thos y Codina, *proclamat en 1 de Maig de 1887.*
» Joaquim Riera y Bertran, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
» Jacinto Torres y Reyetó, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
» Joseph Martí y Folguera, *proclamat en 8 de Maig de 1892.*
» Ferran Agulló y Vidal, *proclamat en 7 de Maig de 1893.*
† » Anicet de Pagès de Puig, *proclamat en 3 de Maig de 1896.*
» Francesch Matheu y Fornells, *proclamat en 2 de Maig de 1897.*
» Guillem August Tell y Lafont, *proclamat en 6 de Maig de 1900.*
Mossen Miquel Costa y Llobera, *proclamat en 11 de Novembre de 1902*
D. Joan Maragall y Gorina, *proclamat en primer de Maig de 1904*
» Arthur Masriera y Colomer, *proclamat en 7 de Maig de 1905.*

AUTORS PREMIATS

Any	Autor	Premi
1859	D.ª Isabel Villamartin	*Flor natural*
»	» Victoria Peña	*Accéssit*
»	D. Albert de Quintana	*Idem*
»	» Damás Calvet	*Englantina d'or*
»	» Salvador Estrada	*Accéssit*
»	» Adolf Blanch	*Idem*
»	» Idem	*Viola d'or y argent*
»	» Marian Fonts	*Accéssit*
»	» Manuel Lasarte	*Idem*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Extraordinari*
»	» Guillem Forteza	*Idem*
»	» Salvador Estrada	*Idem*
1860	D. Silvino Thos y Codina	*Flor natural*
»	» Víctor Balaguer	*Accéssit*
»	» Marian Fonts	*Idem*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Englantina d'or*
»	» Albert de Quintana	*Accéssit*
»	» Joseph Corolfu	*Idem*
»	» Marian Fonts	*Viola d'or y argent*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Accéssit*
»	» Lluís Roca y Florejachs	*Idem*
»	» Víctor Balaguer	*Extraordinari*
1861	D. Antoni Camps y Fabrés	*Flor natural*
»	» Antoni de Bofarull	*Accéssit*
»	» Terenci Thos y Codina	*Idem*
»	» Víctor Balaguer	*Englantina d'or*
»	» Antoni de Bofarull	*Accéssit*
»	» Geroni Rosselló	*Extraordinari*
»	D.ª Isabel de Villamartin	*Viola d'or y argent*
»	» Víctor Balaguer	*Accéssit*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Idem*
»	» Víctor Balaguer	*Extraordinari*
1862	D. Geroni Rosselló	*Flor natural*
»	» Teodor Llorente	*Accéssit*
»	» Terenci Thos	*Idem*
»	» Geroni Rosselló	*Englantina d'or*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Accéssit*
»	» Terenci Thos	*Idem*

Any	Autor	Premi
1862	D. Joaquim Rubió y Ors	*Viola d'or y argent*
»	» Damás Calvet	*Accéssit*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Idem*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Extraordinari*
»	» Terenci Thos	*Accéssit*
»	» Genís Domingo Reventós	*Idem*
»	» Joseph Lluís Pons y Gallarza	*Extraordinari*
»	» Lluís Roca y Florejachs	*Accéssit*
1863	D. Damás Calvet	*Flor natural*
»	» Lluís Roca	*Accéssit*
»	» Francesch Pelay Briz	*Idem*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Englantina d'or*
»	» Antoni de Bofarull	*Accéssit*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Idem*
»	» Idem	*Accéssit a la Viola*
»	» Marian Fonts	*Accéssit*
»	» Lluís Roca	*Extraordinari*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Accéssit*
»	» Lluís Roca	*Extraordinari*
»	» Antoni de Bofarull	*Accéssit*
»	» Joaquim Rubió y Ors	*Extraordinari* (Treball en prosa)
»	» Gayetá Vidal	*Id. Id.*
1864	D. Marian Aguiló y Fuster	*Flor natural*
»	» Lluis Roca y Florejachs	*Accéssit*
»	» Jordi (pseudònim)	*Idem*
»	» Terenci Thos y Codina	*Englantina d'or*
»	» E. T. de M.	*Accéssit*
»	» Antoni de Bofarull	*Idem*
»	» Lluís Roca y Florejachs	*Viola d'argent*
»	» Jordi	*Dos accéssits a la Viola*
»	» Lo cansoner de Miramar	*Extraordinari*
»	D.ª Rosa Anaïs Roumanille d'Avignon	*Accéssit*
»	D. E. T. de M.	*Idem*
»	» Antoni de Bofarull	*Extraordinari*
»	D.ª Maria Josefa Massanès de González	*Idem*
»	D. Terenci Thos y Codina	*Premi de prosa*
»	» Antoni de Bofarull	*Extraordinari*
1865	D. Francesch Pelay Briz	*Flor natural*
»	» Miquel Zavaleta	*Accéssit*
»	» Joseph Lluís Pons y Gallarza	*Englantina d'or*
»	» Tomas Aguiló	*Accéssit*
»	» Jacinto Verdaguer	*Idem*
»	» Miquel Victoriá Amer	*Viola d'or y argent*

Any	Autor	Premi
1865	D. Jacinto Verdaguer	*Extraordinari*
»	» Manuel Milá y Fontanals	*Idem*
»	D.ª Victoria Peña d'Amer	*Idem*
1866	D. Marian Aguiló y Fuster	*Flor natural*
»	» Damás Calvet	*Accéssit*
»	» Anònim	*Idem*
»	» Lluís Pons y Gallarza	*Englantina d'or*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Accéssit*
»	» Jacinto Verdaguer	*Idem*
»	» Marian Aguiló y Fuster	*Viola d'or y argent*
»	» Jacinto Verdaguer	*Accéssit*
»	» Joan Montserrat y Archs	*Idem*
»	» Gayetá Vidal	*Extraordinari*
»	» Francisco Muns	*Idem*
»	» Antoni de Bofarull	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Jacinto Verdaguer	*Idem*
1867	D. Joseph Lluís Pons y Gallarza	*Flor natural*
»	» Armengol de Montsech	*Accéssit*
»	» Pere d'Alcántara Penya	*Idem*
»	» Adolf Blanch y Cortada	*Englantina d'or*
»	» Joseph Lluís Pons y Gallarza	*Accéssit*
»	» Damás Calvet	*Idem*
»	» Tomás Aguiló	*Viola d'or y argent*
»	» Miquel Victoriá Amer	*Accéssit*
»	» Adolf Blanch y Cortada	*Idem*
»	» Idem	*Extraordinari*
»	» Pere d'Alcántara Penya	*Accéssit*
»	» Joseph Lluís Pons y Gallarza	*Idem*
»	» Antoni Molins y Sirera	*Extraordinari*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Accéssit*
»	» Antoni de Bofarull	*Idem*
»	» Joseph de Palau y de Huguet	*Extraordinari*
»	» Guillem Forteza	*Accéssit*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*
1868	D. Adolf Blanch y Cortada	*Flor natural*
»	» Pere Antoni Ventalló	*Accéssit*
»	» Gabriel Maura	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Englantina d'or*
»	» Joseph Roca y Roca	*Accéssit*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Idem*
»	» Francesch Pelay Briz	*Accéssit á la Viola*
»	» Fèlix Pizcueta	*Idem*
»	» Pere d'Alcántara Penya y Nicolau	*Extraordinari*

Any	Autor	Premi
1868	D. Ramon Picó y Campamar	*Accéssit*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Idem*
»	» Víctor Gebhardt	*Extraordinari* (Treball en prosa)
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Id. Id.*
1869	D. Francesch Pelay Briz	*Flor natural*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Damás Calvet	*Idem*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Englantina d'or*
»	» Albert de Quintana	*Accéssit*
»	» Francesch Pelay Briz	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Francesch Pelay Briz	*Viola d'or y argent*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Accèssit*
»	» Jaume Collell y Bancells, Pbre.	*Idem*
»	» Tomás Forteza	*Extraordinari*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*2 accéssits a idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Accéssit a idem*
1870	D. Jaume Collell, Pbre.	*Flor natural*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Accéssit*
»	» Bartomeu Ferrá	*Idem*
»	» Albert de Quintana	*Englantina d'or*
»	» Tomás Forteza	*Accéssit*
»	» Pere Antoni Ventalló	*Idem*
»	Cançoner de Vilatort	*Accéssit a la Viola*
»	Anònim	*Idem*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Extraordinari*
»	» Damás Calvet	*Accéssit*
»	» Pere Nanot Renart	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Accéssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Flancesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	Anònim	*Accéssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Anicet de Pagès y de Puig	*Extraordinari*
»	» Antoni Molins y Sirera	*Accéssit*
»	» Joseph Roca y Roca	*Idem*
1871	D. Francesch Pelay Briz	*Flor natural*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Accéssit*
»	» Bartomeu Ferrá y Perelló	*Idem*
»	» Jaume Collell y Bancells	*Englantina d'or*
»	» Antoni Camps y Fabrés	*Accéssit*
»	» Frederich Soler	*Idem*

Any	Autor	Premi
1871	D. Tomás Forteza	*Viola d'or y argent*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Tomás Forteza	*Extraordinari*
»	» Pere d'Alcántara Penya y Nicolau	*Accéssit*
»	» Matheu Obrador y Bennassar	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Joseph Taronjí y Cortès	*2 Accéssits*
1872	D. Frederich Soler	*Flor natural*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Englantina d'or*
»	» Pere d'Alcántara Penya	*Accéssit*
»	» Felip Pirozzini y Martí	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Antoni de Bofarull	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accéssit*
»	» Joseph Argullol y Serra	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Idem*
1873	D. Tomás Forteza	*Flor natural*
»	D.ª Victoria Penya d'Amer	*Accéssit*
»	D. Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Tomás Forteza	*Englantina d'or*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Joan Nebot y Casas	*Idem*
»	» Jacinto Verdaguer	*Viola d'or y argent*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Accéssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Francesch Matheu y Fornells	*Accéssit*
»	» Isidro Reventós y Amiguet	*Extraordinari*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Accéssit*
»	» Isidro Reventós y Amiguet	*Idem*
»	» Jacinto Verdaguer	*Extraordinari*
»	» Francesch Matheu y Fornells	*Accéssit*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Extraordinari*
»	» Tomás Forteza	*Accéssit*
»	» Bartomeu Ferrá	*Idem*
1874	D. Francesch Ubach y Vinyeta	*Flor natural*
»	» Francesch Matheu y Fornells	*Accèssit*
»	» Felip Pirozzini y Martí	*Idem*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Englantina d'or*
»	» C. D. M.	*Accèssit*
»	» Matheu Obrador y Bennassar	*Idem*
»	» Jacinto Verdaguer	*Viola d'or*

Any	Autor	Premi
1874	D. Miquel Costa y Llobera	*Accèssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Isidro Reventós y Amiguet	*Extraordinari*
»	» Idem	*Idem*
»	» Antoni Aulestia y Pijoan	*Idem*
1875	D. Frederich Soler y Humbert	*Flor natural*
»	» Isidro Reventós y Amiguet	*Accèssit*
»	» Emili Coca y Collado	*Idem*
»	» Frederich Soler y Humbert	*Englantina d'or y argent*
»	» Idem	*Accèssits (1.er y 2.n)*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Viola d'or y argent*
»	» Idem	*Accèssit*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Extraordinari*
»	D.ª Maria de Bell-lloch	*Accèssit*
»	D. Eduart Vidal y Valenciano	*Extraordinari*
»	» Joaquím Riera y Bertran	*Accèssit*
»	» Idem	*Idem*
»	» Frederich Soler	*Extraordinari*
»	» Joan Baptista Ferrer	*Idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Accèssit*
»	» Frederich Soler	*Extraordinari*
»	» Angel Guimerá	*Accèssit*
1876	D. Angel Guimerá	*Flor natural*
»	» Joan Munné	*Accèssit*
»	» Salvador Genís	*Idem*
»	» Isidro Reventós	*Englantina d'or*
»	» Pere Ramon Vidal	*Accèssit*
»	» Carles Pons de Ginebreda	*Idem*
»	» Emili Coca y Collado	*Viola d'or y argent*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Accèssit*
»	» Joseph Franquesa	*Idem*
»	» Apeles Mestres	*Extraordinari*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*
»	» Pere Ramon Vidal	*Accèssit*
»	» Felip Pirozzini y Martí	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Joaquim Maria Bartrina	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*

Any	Autor	Premi
1876	D. Joseph Coroleu y D. Joseph Pella	*Extraordinari*
»	» Antoni Aulestia y Pijoan	*Accèssit*
»	» Antoni Careta y Vidal	*Extraordinari*
»	» Martí Genís y Aguilar	*Accèssit*
1877	D. Angel Guimerá	*Flor natural*
»	» Joseph Franquesa y Gomis	*Accèssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Angel Guimerá	*Englantina d'or*
»	» Pere Pi y Parera	*Accèssit*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Idem*
»	» Angel Guimerá	*Viola d'or y argent*
»	» Emili Coca y Collado	*Accèssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Extraordinari*
»	» Jacinto Verdaguer, Pbre.	*Idem* (L'Atlántida)
1878	D. Martí Genís y Aguilar	*Flor natural*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Damás Calvet	*Englantina d'or*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Jacinto Torres y Reyetó	*Viola d'or y argent*
»	Anònim	*Accèssit*
»	» Joseph Franquesa y Gomis	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Artur Gallart	*Accèssit*
»	» Matheu Obrador y Bennassar	*Extraordinari*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	» Idem	*Extraordinari*
»	» Idem	*Idem*
»	Anònim	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*1.er y 2.n accèssit*
»	» Martí Genís y Aguilar	*Extraordinari*
1879	D. Frederich Soler y Humbert	*Flor natural*
»	» Emili Coca y Collado	*Accèssit*
»	» Artur Gallart	*Idem*
»	» Emili Coca y Collado	*Idem*
»	» Joseph Franquesa y Gomis	*Englantina d'or*
»	» Frederich Soler	*Accèssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Idem*
»	» Idem	*Viola d'or y argent*
»	» Emili Coca y Collado	*Accèssit*
»	» Idem	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*

Any	Autor	Premi
1879	D. Joseph Martí y Folguera	*Accèssit*
»	» Salvador Sanpere y Miquel	*Extraordinari*
»	» Joseph Yxart	*Idem*
»	» Narcís Oller	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Frederich Soler	*Idem*
1880	D. Joseph Franquesa y Gomis	*Flor natural*
»	D.ª Victoria Peña d'Amer	*Accèssit*
»	D. Joan Planas y Feliu	*Idem*
»	» Frederich Rahola	*Idem*
»	» Jacinto Verdaguer, Pbre.	*Englantina d'or*
»	» Marian Aguiló y Fuster	*Viola d'or y argent*
»	» Ramon E. Bassegoda y Amigó	*Accèssit*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accèssit*
»	» Pau Bertran y Brós	*Extraordinari*
»	» Víctor Lieutaud	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	D.ª Maria de Bell-lloch	*Idem*
»	D. Gayetá Vidal y Valenciano	*Idem*
»	» Narcís Oller y Moragas	*Idem*
»	» Salvador Sanpere y Miquel	*Idem*
1881	D. Artur Masriera y Colomer	*Flor natural*
»	» Joseph Verdú	*Accèssit*
»	» Artur Masriera	*Idem*
»	» Idem	*Id. a la Englantina*
»	» Joan Montserrat y Archs	*Idem a la Viola*
»	» Idem	*Extraordinari*
»	» Artur Masriera y Colomer	*Accèssit*
»	» Joan Planas y Feliu	*Idem*
»	» Lluís B. Nadal	*Idem*
»	» Idem	*Extraordinari*
1882	D. Joaquim Riera y Bertran	*Flor natural*
»	» Artur Masriera	*Accèssit*
»	» Emili Coca	*Idem*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Englantina d'or*
»	D. Ramon Bassegoda y Amigó	*Accèssit*
»	» Joseph Franquesa y Gomis	*Idem a la Viola*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	» Emili Vilanova	*Idem*
1883	D. Apeles Mestres	*Flor natural*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accèssit*
»	» Ferran Aguló Vidal	*Idem*

Any	Autor	Premi
1883	D. Joseph Franquesa y Gomis	*Englantina d'or*
»	» Francesh Ubach y Vinyeta	*Accèssit*
»	» Agustí Valls y Vicens	*Idem*
»	» Artur Masriera y Colomer	*Viola d'or*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Accéssit*
»	D.ª Victoria Peña d'Amer	*Idem*
»	D. Jacinto Verdaguer, Pbre.	*Extraordinari*
»	» Antoni Molins y Sirera	*Accéssit*
»	» Joseph Garriga y Lliró	*Extraordinari*
»	» Jaume Ramon y Vidales	*Idem*
1884	D. Francesch Matheu	*Flor natural*
»	» Ramon E. Bassegoda y Amigó	*Accéssit*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Englantina d'or*
»	» Frederich Soler y Humbert	*Accéssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Apeles Mestres	*Viola d'or y argent*
»	» Pau Bertran y Brós	*Accéssit*
»	» Ferran Agulló y Vidal	*Idem*
»	» Ramon E. Bassegoda	*Extraordinari*
»	» Pere Courtais	*Accéssit*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Extraordinari*
»	» Emili Vilanova	*Idem*
»	» Narcís Oller y Moragas	*Idem*
1885	D. Pau Bertran y Brós	*Flor natural*
»	» Apeles Mestres	*Accéssit*
»	» Idem	*Idem*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Englantina d'or*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Accéssit*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*
»	» Ramon E. Bassegoda	*Viola d'or y argent*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
»	» Francesch Matheu	*Extraordinari*
»	» Joan Segura, Pbre.	*Idem*
1886	D. Francisco Bartrina	*Flor natural*
»	» J. Enrich Castellnau	*Accéssit*
»	D.ª Victoria Peña d'Amer	*Idem*
»	D. Terenci Thos y Codina	*Englantina d'or*
»	» Francisco Casas y Amigó	*Accéssit*
»	» Víctor Amor	*Idem*
»	» Apeles Mestres	*Accéssit a la Viola*
»	» Ferran Agulló	*Idem*
»	» Manuel Ribot y Serra	*Extraordinari*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*

Any	Autor	Premi
1886	D. Lluís B. Nadal	*Extraordinari*
»	» Joseph Coroleu	*Idem*
»	» Emili Vilanova	*Idem*
1887	D. Ferran Agulló	*Flor natural*
»	» Francisco Casas y Amigó	*Accéssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Englantina d'or*
»	» Francisco Casas y Amigó	*Accéssit*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Terenci Thos y Codina	*Viola d'or y argent*
»	» Francisco Casas y Amigó	*Accéssit*
»	» Joan Guiraud, Pbre.	*Idem*
»	» Idem	*Extraordinari*
»	» Martí Genís y Aguilar	*Idem*
»	» Joan Pons y Massaveu	*Idem*
1888	D. Jaume Collell, Pbre.	*Flor natural*
»	» Joseph Franquet y Serra	*Accéssit*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Idem*
»	» Francesch Matheu y Fornells	*Englantina d'or*
»	» Ramon E. Bassegoda	*Accéssit*
»	» Manuel Ribot y Serra	*Idem*
»	» Ramon Picó y Campamar	*Viola d'or y argent*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Idem*
»	» Agustí Valls y Vicens	*Idem*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Extraordinari*
»	» Francesch Masferrer	*Idem*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*
»	» Lluís B. Nadal	*Accéssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Idem*
»	» Joseph Puig y Cadafalch y D. Cassimir Brugués	*Idem*
»	» Pau Bertran y Brós	*Idem*
»	» Lluis B. Nadal	*Idem*
»	» Joan Alcover	*Idem*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Idem*
»	» Agustí Valls y Vicens	*Accéssit*
»	» Joseph Puig y Cadafalch y D. Cassimir Brugués	*Extraordinari*
»	» Joseph Coroleu	*Accéssit*
»	» Gabriel Llebrès y Quintana	*Idem*
»	» Salvador Sanpere y Miquel	*Extraordinari*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Idem*

Any	Autor	Premi
1889	D. Jacinto Torres y Reyetó	*Flor natural*
»	» Ramon Masifern	*Accéssit*
»	» Ferran Agulló y Vidal	*Idem*
»	» Idem	*Englantina d'or*
»	» Franceschc Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Agustí Valls y Vicens	*Idem*
»	» Idem	*Accéssit a la Viola*
»	Anònim	*Accéssit*
»	» Manuel Ribot y Serra	*Extraordinari*
»	» Idem	*Accéssit*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Extraordinari*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joseph Puig y Cadafalch	*Idem*
»	» Joseph Bonafont	*Idem*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accéssit*
»	D. Joan Pons y Massaveu	*Extraordinari*
»	» Idem	*Accéssit*
»	» Terenci Thos y Codina	*Extraordinari*
1890	D. Joseph Martí y Folguera	*Flor natural*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Accéssit*
»	D.ª Victoria Peña d'Amer	*Idem*
»	D. Joaquim Riera y Bertran	*Englantina d'or*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Accéssit*
»	» Lluís B. Nadal	*Idem*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Viola d'or y argent*
»	» Joaquim Riera y Bertran	*Accéssit*
»	» Idem	*Idem*
»	» Jaume Novellas de Molins	*Idem*
»	» Jaume Pomar y Fuster	*Extraordinari*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Accéssit*
»	» Joan Pons y Massaveu	*Extraordinari*
»	» Francesch Carreras y Candi	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joseph Franquesa y Gomis	*Accéssit*
»	» Sebastiá Trullol y Plana	*Idem*
1891	D. Jaume Novellas de Molins	*Flor natural*
»	» Ernest Soler de las Casas	*Accéssit*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Francesch Ubach y Vinyeta	*Englantina d'or*
»	» Idem	*Accéssit*
»	» Bonaventura Bassegoda	*Idem*
»	» Víctor Brossa y Sangerman	*Idem*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Viola d'or y argent*
»	D. Martí Genís y Aguilar	*Accéssit*

Any	Autor	Premi
1891	D. Antoni Careta y Vidal	*Accéssit*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Extraordinari*
»	» Jaume Pomar y Fuster	*Idem*
»	» Francesch Carreras y Candi	*Idem*
»	» Ernest Soler de las Casas	*Idem*
1892	D. Ramon Masifern	*Flor natural*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accéssit*
»	D. Claudi Planas y Font	*Idem.*
»	» Joseph Martí y Folguera	*Englantina d'or*
»	Anònim	*Accéssit*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Martí Genís	*Viola d'or y argent*
»	» Emili Coca y Collado	*Accéssit*
»	» Lluís Charrase	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Extraordinari*
»	» Francesch Carreras y Candi	*Idem*
1893	D. Ferran Agulló	*Flor natural*
»	» Idem	*Accèssit*
»	D.ª Agnès Armengol de Badía	*Idem*
»	D. Ferran Agulló	*Englantina d'or*
»	» Martí Genís y Aguilar	*Accéssit*
»	» Fèlix Descourt	*Idem*
»	» Jacinto Torres y Reyetó	*Accéssit á la Viola*
»	» Agustí Valls y Vicens	*Accéssit*
»	» Ramon Novat Comas	*Extraordinari*
»	» Joseph Torras y Bages, Pbre.	*Idem*
1894	D. Jaume Collell, Pbre.	*Flor natural*
»	» Guillèm A. Tell y Lafont	*Accéssit*
»	» Jaume Novellas de Molins	*Idem*
»	» Joan Maragall	*Englantina d'or*
»	» Pere Muntanyola	*Accéssit*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Ramon Colom y Virgili	*Accéssit a la Viola*
»	» Lluís Bard	*Accéssit*
»	» Jaume Ramon	*Extraordinari*
»	» Salvador Bové y Salvador	*Idem*
»	» Marian Escriu y Fortuny	*Idem*
»	» Jaume Ramon	*Extraordinari*
»	» Norbert Font y Saguè	*Accéssit*
1895	D. Claudi Planas y Font	*Flor natural*
»	» Sebastiá Trullol y Plana	*Accéssit*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Lluís B. Nadal	*Englantina d'or*
»	» Frederich Rahola y Trèmols	*Accéssit*

Any	Autor	Premi
1895	D. Frederich Renyé y Viladot	*Accéssit*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Viola d'or y argent*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accéssit*
»	D. Joan Manuel Casademunt	*Idem*
»	» Joseph Blanch y Romaní	*Idem*
»	» Joaquim Ruyra y Oms	*Extraordinari*
»	» Idem	*Accéssit*
»	» Norbert Font y Sagué	*Extraordinari*
»	» Idem	*Idem*
»	» Salvador Bové y Salvador	*Idem*
»	» Pere Nubiola y Espinós	*Idem*
»	» Francesch Carreras y Candi	*Accéssit*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Extraordinari*
»	D. Joseph M.ª Serra y Valls	*Idem*
»	» Joseph Ricart y Giralt	*Accéssit*
»	» Joan Ribas y Carreras	*Idem*
»	» Sebastiá Sans y Bori	*Extraordinari*
»	» Salvador Sanpere y Miquel	*Idem*
»	» Jaume Serra y Iglesias	*Idem*
»	» Frederich Clascar y Sanou	*Idem*
»	» Francesch Matheu y Fornells	*Idem*
1896	D. Anicet de Pagès de Puig	*Flor natural*
»	» Joaquim Ruyra	*Accéssit*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Englantina d'or*
»	» Lluís B. Nadal	*Accéssit*
»	» Joan Maragall	*Viola d'or y argent*
»	» Lluís Bard	*Accéssit*
»	» Manuel Rocamora	*Idem*
»	» Joaquim Ruyra	*Extraordinari*
»	» Enrich de Fuentes	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Extraordinari*
»	» Pompeu Fabra	*Accéssit*
»	» Gabriel Llabrés y Quintana	*Extraordinari*
»	» Jaume Ramon y Vidales	*Idem*
»	» Frederich Clascar y D. Norbert Font y Sagué	*Idem*
»	» Salvador Bové, Pbre.	*Idem*
1897	D. Francesch Matheu y Fornells	*Flor natural*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Accéssit*
»	» Adriá Gual	*Idem*
»	» Frederich Rahola	*Englantina d'or*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accéssit*
»	D. Jaume Collell, Pbre.	*Idem*

Any	Autor	Premi
1897	D. Pere Palau Gonzalez de Quijano	*Viola d'or y argent*
»	» Antoni Vicens y Santandreu	*Accéssit*
»	» Francisco Tomás y Estruch	*Idem*
»	» Claudi Planas y Font	*Extraordinari*
»	» Joaquim Ruyra	*Accéssit*
»	» Adriá Gual	*Idem*
»	» Enrich de Fuentes	*Idem*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Manuel Folch y Torres	*Extraordinari*
»	» Cosme Vidal	*Idem*
»	» Antoni Vila y Sala, Pbre.	*Idem*
»	» Joseph Gudiol y Cunill, Pbre.	*Accéssit*
»	» Norbert Font y Saguè	*Extraordinari*
1898	D. Antoni Bori y Fontestá	*Flor natural*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Adriá Gual	*Englantina d'or*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Adriá Gual	*Viola d'or y argent*
»	» Joan Manuel Casademunt	*Accéssit*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Idem*
»	» Raymond Casellas	*Extraordinari*
»	» Alfons Damians y Manté	*Accéssit*
»	» Lluís Via	*Idem*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Extraordinari*
»	» Jaume Boloix	*Idem*
»	» Idem	*Idem*
»	» Joseph Gudiol	*Idem*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Enrich Prat de la Riba	*Idem*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Jaume Boloix	*Accéssit*
»	» Joseph Surribas y Riera	*Extraordinari*
»	» Ramon N. Comas	*Idem*
»	» Artur Masriera	*Idem*
1899	D. Lluís B. Nadal	*Flor natural*
»	» Emili Coca y Collado	*Accéssit*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Idem	*Idem*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Englantina d'or*
»	» Martí Genís y Aguilar	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Viola d'or y argent*

Any	Autor	Premi
1899	D. Joseph Carner	*Accéssit*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
»	» Manuel Folch y Torres	*Idem*
»	» Guillem A. Tell y Lafont	*Idem*
»	» Marian Vayreda	*Extraordinari*
»	» Jacinto Capella	*Accéssit*
»	D.ª Emilia Sureda	*Extraordinari*
»	D. Lluis B. Nadal	*Idem*
»	» Manuel Folch y Torres	*Idem*
»	» Anicet de Pagès de Puig	*Idem*
1900	D. Guillem August Tell y Lafont	*Flor natural*
»	» Joan M.ª Guasch	*Accéssit*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Joan M.ª Guasch	*Idem*
»	» Idem	*Englantina d'or*
»	» Artur Masriera	*Accéssit*
»	» Jaume Collell, Pbre.	*Idem*
»	» Miquel Costa y Llobera, Pbre.	*Viola d'or y argent*
»	» Joseph Carner	*Accéssit*
»	Anònim	*Idem*
»	» Matheu Rotger y Capllonch, Pbre.	*Extraordinari*
»	» Manuel Folch y Torres	*Idem*
»	» Joseph Paradeda y Serra	*Idem*
»	» Artur Masriera y Colomer	*Idem*
»	» Apeles Mestres	*Idem*
1901	D. Anicet de Pagès de Puig	*Flor natural*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
»	» Idem	*Idem*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Claudi Omar y Barrera	*Englantina d'or y argent*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
»	» Frederich Rahola	*Idem*
»	» Antoni Busquets y Punset	*Idem*
»	» Pere Palau Gonzalez de Quijano	*Viola d'or y argent*
»	» Adriá Gual	*Accéssit*
»	» Manuel Rocamora	*Idem*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Idem*
»	D. Enrich de Fuentes	*Accéssit* (al premi de prosa)
»	» Joseph Carner	*Idem*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Extraordinari*
»	» Idem	*Idem*
1902	D. Miquel Costa y Llobera, Pbre.	*Flor natural*
»	» Joseph Carner	*Accéssit*

Any	Autor	Premi
1902	D. Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
»	» Miquel Costa y Llobera, Pbre.	*Englantina d'or*
»	» Joseph Carner	*Accèssit*
»	» Frederich Rahola	*Idem*
»	» Joseph Carner	*Accéssit a la Viola*
»	» Francesch Ubach y Vinyeta	*Idem*
»	» Joaquim Ruyra y Oms	*Extraordinari*
»	» Joseph Sala Bonfill	*Idem*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Idem*
»	» Idem	*Idem*
»	» Joseph Carner	*Idem*
»	» Claudi Planas y Font	*Idem*
»	» Antoni Bori y Fontestá	*Accéssit*
1903	D. Francesch Pujols	*Flor natural*
»	» Idem	*Accéssit*
»	» Joan M.ª Guasch	*Idem*
»	» Ramon Suriñach y Sentífs	*Idem*
»	» Jacinto Verdaguer, Pbre.	*Englantina d'or y argent*
»	» Gabriel Alomar	*Accéssit*
»	» Jules Delpont	*Idem*
»	» Joseph Carner	*Viola d'or y argent*
»	» Joaquim Ruyra	*Accèssit*
»	» Joseph Carner	*Idem*
»	» Manuel Folch y Torres	*Idem*
»	» Víctor Catalá	*Extraordinari*
»	» Joseph M.ª Folch y Torres	*Accèssit*
»	» Angel Garriga y Bòixador, Pbre.	*Extraordinari*
»	D.ª Dolors Moncerdá de Maciá	*Accèssit*
»	D. Manuel Rocamora	*Idem*
1904	D. Joan Maragall y Gorina	*Flor natural*
»	» Joseph Carner	*Accèssit*
»	» Jaume Bofill y Matas	*Idem*
»	» Joan Llongueras	*Idem*
»	» Miquel Ferrá	*Englantina d'or y argent*
»	» Antoni Busquets y Punset	*Accèssit*
»	» Oriol Martorell	*Idem*
»	» Joseph Carner	*Viola d'or y argent*
»	» Joseph Paradeda y Sala, Pbre.	*Accèssit*
»	» Joan M.ª Guasch	*Idem*
»	» Joseph M.ª Folch y Torres	*Extraordinari*
»	» Idem	*Accèssit*
»	» Idem	*Idem*
»	» Gabriel Alomar	*Extraordinari*
»	» Jaume Novellas y Molins	*Accèssit*

Any	Autor	Premi
1904	D. Ernest Soler de las Casas	*Extraordinari*
»	» Antoni Busquets y Punset	*Accèssit*
»	» Llorens Ribé y Campins	*Extraordinari*
»	» Joseph Carner	*Accèssit*
»	» Ramon Suriñach y Sentíes	*Extraordinari*
»	» Joaquim Rosselló y Roure	*Accèssit*
»	» Joseph Gudiol y Cunill, Pbre.	*Extraordinari*

ADJUNTS HONORARIS

Excm. Ajuntament de Barcelona.
Excma. Diputació provincial de Barcelona.
Excma. Diputació provincial de Gerona.
Excma. Diputació provincial de Tarragona.
Excma. Diputació provincial de Lleyda.
Excma. Diputació provincial de les Balears.
M. I. Sr. Rector d'esta Universitat.
M. I. Sr. President de l'Academia de la Llengua Catalana.
M. I. Sr. President de l'Academia de Bones Lletres.
Los Mestres en Gay Saber.

ADJUNTS PROTECTORS

1874 **D. Eussebi Güell y Bacigalupi.**
1880 **Sr. Marquès de Castellbell.**
1881 **» Marquès de Comillas.**
1895 **D. Enrich Batlló.**
» **» Isidro Bonsoms.**
» **Sra. Marquesa de Castellar.**
» **D. Joseph Carreras.**
» **» Joan Coll y Pujol.**
» **» Joan Girona.**
» **» Manuel Girona.**
» **» Camilo Mulleras.**
» **» Alexandre M.ª Pons y Serra.**
» **Sr. Marquès de Sta. Isabel.**
» **» Duch de Solferino.**
» **D. Pere de Sotolongo.**
1896 **D.ª Concepció Dolsa, Vda. de Llorach.**
» **D. Joseph Mansana.**

1896 D. Pere Grau Maristany.
» » Joseph O. Martí y Ballès.
» » Joaquim Pena y Costa.
1897 Lliga Regional de Manresa.
» Ajuntament de Mataró.
» Ajuntament de Lleyda.
» » Tarrassa.
» » Sabadell.
1898 Ateneo Barcelonès.
» D. Ramon Montaner.
1900 Diputació Provincial de Tarragona.
» » » Lleyda.
» Ajuntament de Vilanova y Geltrú.
» » Manresa.
» » Figueres.
» » Tarragona.
» Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País.
» Fomento del Trabajo Nacional.
» Lliga Regionalista de Barcelona.
» D. Lluís Marian Vidal.
1901 Iltre. Sr. Baró de Quadras.
» » » Marquès de Santana.
» Agrupació Catalanista del Casino Mercantil.
» Ajuntament de Sarrià.
» Unió Catalanista.
1902 Lliga Regionalista de Gracia.
1905 D. Enrich Turull y Comadrán.

ADJUNTS NUMERARIS

1898 Abadal y Calderó, Raymond de
1879 Abella y Vinyas, Pere
1900 *Agrupació Catalanista de Sans «Els Segadors».*
1900 *Agrupacio Escolar Catalanista «Ramon Llull».*
1900 *Agrupació Catalanista de Vilassar de Mar.*
1901 Aguiló y Miró, Angel
1904 Alandi y Canela, Joan
1888 Alcayde, Francisco de P.
1870 Aldavert, Pere
1888 Aldrich, Albert
1879 Aleu, Antoni de P.
1902 Alfonso y Sans, Antoni
1885 Alió, Francisco
1880 Almirall y Forasté, Joan
1888 Alsina, Ferràn
1869 Amat, Gervasi
1896 Amat y Lloveras, Jaume
1859 Amer, Miquel Victorià
1880 Amigó de Cabo, Pere
1903 *Aplech Catalanista.*
1893 Aràjol, Ramon
1905 Argimón y Sabatés, Miquel
1905 Armentí y Momonis, Sebastià
1884 Arnó y Maristany, Pere
1901 Arqués y Arrufat, Ramon
1902 Arumí, Joan

1888 Arús y Bcada, Alfons
1903 *Associació Barcelonesa de Amichs de la Instrucció*
1899 *Associació Popular Catalanista*
1900 *Associació Catalanista de la Costa de Llevant*
1903 *Associació Catalanista «Gent Nova», de Badalona*
1905 *Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana*
1898 *Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*
1900 Augé, Miquel
1875 Aulestia, Antoni
1888 Bach de Portolà, Antoni
1883 Balansó, Llorens
1899 Bardera, Joan
1879 Bardera, Ramon
1898 Baró, Teodor
1892 Bartolí, Joan
1864 Bartrina, Francisco
1902 Bartrina, Lluís
1888 Bas, Angel
1886 Bassegoda, Bonaventura
1896 Bassegoda, Ramon E.
1899 Basté, Jaume
1903 Basté y Fugarolas, Pere
1901 Batlle, Joan Bautista
1893 Batlles y Fontanet, Joseph
1880 Batlló, Frederich
1904 Bedós, Francisco de P.
1862 Bertran y d'Amat, Felip
1880 Bertran y Rubio, Eduart
1872 Blanch y Piera, Joseph
1902 Blanch y Romaní, Joseph
1902 Blanxart, Miquel
1899 Bofill y Matas, Jaume
1898 Bonet, Angel
1869 Bordas, Frederich
1890 Bori y Fontestà, Antoni
1838 Borràs, Valentí
1881 Boter, Francesch de
1888 Bozzo, Jaume
1905 Boix, Frederich
1888 Brocà, Guillem M.ª de
1887 Brosa y Sangerman, Víctor
1902 Brugarolas, Jaume
1894 Brugués, Cassimir
1905 Brunet, Antoni
1879 Bulbena, Arthur
1899 Bultó y Sert, Francisco
1900 Burjalés y Solà, Adolf
1834 Cabot y Rovira, Joaquim
1901 Calvet, Pere
1869 Camin, Alvar M.ª de
1888 Campmany, Antoni de P.
1880 Camprodon, Joan
1880 Canals, Emili
1880 Capdevila, J. Millan de la C.
1879 Capella, Bonaventura
1869 Capella, Timoteu
1900 Capella, Joseph Manel
1905 Capmany y Farrés, Aureli
1899 Cardús y Arqué, Joseph
1890 Carles, Emili
1891 Carreras y Candi, Francesch
1900 Casademunt, Joan Manuel
1903 Casajoana y Gaset, Joan
1904 Casals y Bové, Faust
1895 Casas y Carbó, Joaquim
1890 Casas y Font, Enrich
1888 Casas y Font, Francisco
1896 Casellas, Raymond
1888 Castellvell, Jaume
1903 *«Catalunya»*, Revista
1905 *Centre Català de Sabadell*
1905 *Circol Sabadellès*
1889 Clapés, Joan
1889 Clapers y Berenguer, Joseph
1890 Coll y Escofet, Pere
1889 Collaso, Enrich
1888 Colom, Gabriel
1899 Colomer y Tutau, Antoni
1899 Cortès y Plá, Gumersind
1888 Costa y Camp, Francisco
1901 Costa y Avellaneda, Antoni
1904 Cruells y Jornet, Pere
1889 Cuadras y Feliu, Antoni de
1880 Cucurella, Joseph
1904 Cuffi y Coromines, Joan
1888 Daniel, Eussebi

1901 Daroca y Carulla, Andreu
1879 Delàs, Ferran de
1901 Dolsa y Ramon, Lluís
1888 Domènech, Eduart
1877 Domènech, Lluís
1903 Doria y Bonaplata, Eveli
1889 Duran, Joaquim
1859 Duran y Bas, Manuel
1890 Duran y Folguera, Modest
1894 Duran y Ventosa, Lluís
1889 Escuder, Manuel
1890 Escubós, Albert
1898 Estany, Martí
1888 Estanyol, Joseph
1895 Estapé, Guerau
1902 Esteve y Vigarós, Isidro
1899 Estrany y Laserna, Geroni
1900 Estrany y Laserna, Celestí
1888 Fàbregas, Francisco
1903 Fàges, Feliu
1904 *Federació Escolar Catalana*
1901 Feliu, Antoni
1898 Ferrer y Bàrbara, Joseph
1894 Ferrer y Ferrer, Antoni
1894 Ferrer-Vidal y Soler, Lluís G.
1901 Ferrer y Parellada, Jaume
1888 Flos y Calcat, Francisco
1886 Folguera y Duran, Manuel
1883 Fonolleda, Jaume
1888 Font de Rubinat, Pau
1875 Font, Víctor
1902 Fort y Romeu, Joan
1904 Forés y Castias, Manuel
1888 Freixas y Freixas, Joan
1899 Freginals, Cristòfol
1888 Fullà, Francisco
1888 Fuster y Domingo, Narcís
1894 Galbany y Parladé, Joseph
1899 Gallardo y Martínez, Antoni
1876 Gallart, Artur
1888 Gambús, Joseph Oriol
1898 García y Mira, Francisco
1905 Garreta, Joseph
1904 Garriga y Boixader, Pbre. Angel
1902 Gaspar, Miquel
1888 Gatius y Duran, Just
1877 Gaza y Rosselló, Alfred
1896 Genís y Aguilar, Martí
1899 Giralt, Joaquim
1868 Girona, Ignasi
1888 Gorchs, Ceferí
1898 Grau y Gosa, Felip
1901 Grau y Sàbat, Joseph
1902 Grau y Puig, Joan
1905 Griera y Cruz, Pau
1897 Gual, Adrià
1894 Guasch, Joan M.ª
1900 Guiiol y Cunill, Pbre. Joseph
1905 Güell y López, Eusebi
1888 Hill y Feliu, Jaume
1900 Humbert, Florentí
1876 Imbert, Eduart
1905 Janer y de Milá de la Roca, Ignaci de
1902 Laporta, Jacinto
1891 Llacuna, Esteve
1885 Llagostera, Lluís
1905 *Lliga Regionalista de Sabadell*
1871 Lligé, Joan
1888 Llopis y Bofill, Joan
1889 Llopis, Manuel
1889 Llorens, Jaume
1901 Lluhí y Rissech, Joaquim
1902 Llussà, Rafel
1896 Macià, Narcís
1882 Malagrida, Alfons
1898 Malla y Grané, Ramon
1890 Mallofré, Joseph
1875 Maluquer y Viladot, Joan
1902 Manau y Taberner, Pere
1905 Manau y Avellanet, Lluís
1890 Maristany, Felip
1883 Marquès, Manuel
1896 Marsans, Lluís
1888 Martí, Juliá
1896 Martí y Beya, Miquel
1901 Martí y Juliá, Domingo
1905 Martí y Peydro, Pere
1896 Martínez, Arnald
1869 Martorell, Bernardí

1900 Marxuach y Solo, Jaume
1883 Mas y Ramis, Domingo
1900 Masalias, Agustí
1905 Masifern, Ramón
1902 Masponsy Anglasell, F. de P.
1869 Masriera y Campins, Fdich.
1867 Masriera, Joseph
1890 Massó y Torrens, Jaume
1879 Matas y Burgués, Miquel
1884 Matas y Picanyol, Joseph
1881 Matheu y Fornells, Joaquim
1884 Milà, Tomàs A.
1888 Millet, Francisco
1883 Millet, Joan
1898 Millet, Lluís
1894 Millet y Villà, Pere A.
1904 Miquel y Planas, Ramon
1904 Miquel y Planas, Joseph
1883 Miquelerena, Pelay de
1875 Mitjans, Juli
1891 Moliné y Brasés, Ernest
1870 Molins y Sirera, Antoni
1895 Mon y Bascós, Joan
1885 Monclús, Joseph
1900 Monegal y Nogués, Trinitat
1902 Mora, Joseph
1898 Moragas y Barret, Francesch
1896 Moragas y Ròdes, Vicents de
1892 Montanyola, Pere
1896 Nadal, Lluís B.
1888 Nicolau, Antoni
1899 Nicolau, Joaquim
1887 Noguera y Vila, Lluis
1884 Nogués y Taulet, Jaume
1887 Novellas de Molins, Jaume
1898 Olivart, Antoni
1877 Oller, Narcís
1898 *Orfeó Catalá.*
1867 Palau y de Huguet, J. de
1900 Palau Gonzàlez de Quijano, Pere
1904 Palau, Melcior de
1892 Papirer y Portabella, Carles
1900 Parellada, Marian
1902 Perdigó y Cortès, Manuel
1868 Permanyer, Joan
1895 Permanyer, Ricart
1879 Perpinyà, Ferran
1871 Perpinyà, Joan
1897 Pibernat, Artur
1898 Piera, Joseph
1900 Pijoan y Soteras, Baltasar
1890 Pin y Soler, Joseph
1870 Pirozzini, Carles
1902 Pla y Deniel, Narcís
1905 Plans y Colomer, Joan
1895 Planas y Font, Claudi
1904 Poch y Mogas, Lluís
1876 Pons y Massaveu, Joan
1875 Porcar y Tió, Manuel
1890 Prat de la Riba, Enrich
1904 Prenafeta, Sebastià
1901 Puig, Hermenegild
1889 Puig y Cadafalch, Joseph
1903 Puig y Deulofeu, Eudalt
1893 Puigdollers, Joseph
1892 Puigsamper y de Maynar, Frederich de
1888 Puigpiqué, Francisco
1901 Pujol y Brull, Joseph
1880 Quintana, Sixt
1900 Rahola y Trèmols, Frederich
1888 Ravell, Rafel
1872 Reventós, Isidro
1877 Reventós, Joseph
1877 Reventós y Janer, Joseph
1883 Riba y Lledó, Francisco
1890 Ribas y Serra, Joseph
1882 Ribot y Serra, Manuel
1903 Riera y Aldavert, Lluís
1888 Rivera, Joaquim
1888 Robert, Agustí
1900 Roca, Joseph M.ª
1883 Rocamora, Manuel
1900 Rodon, Francesch
1901 Rodon, Pau
1898 Rogent, Joseph
1888 Roig, Jaume
1886 Roig y Punyet, Joseph
1895 Romaní y Romaní, Antoni
1861 Romaní y Puigdengolas, Fr.º
1889 Romanyà, Francisco

1902 Roura y Peypoch, Llorens
1901 Roura y Rocasalbas, Frederich
1898 Roviralta, Joseph
1388 Rubió y Lluch, Antoni
1894 Rusiñol, Jaume
1894 Sagnier, Leopold
1898 Saltor y Lavall, Gil
1903 Salvat y Espasa, Ramon
1879 Sardiumenge, Magí
1904 Sanpere, Víctor
1887 Sans, Ramon
1901 Sans, Jaume
1871 Santaló, Pere
1868 Santasusagna, Joan
1898 Santonja, Joseph
1888 Selva y Rubí, Emili
1888 Senties, Miquel
1869 Serra, Jaume
1902 Serra, Joseph
1895 Serra, Marian
1905 Serra y Pagés, Rossendo
1905 Serrahima y de Camín, Lluís
1878 Serrallés, Pere
1903 *Societat Barcelonesa de Amichs de la Instrucció*
1890 Solà, Baldomer
1895 Solà, Joseph
1896 Soler de las Casas, Ernest
1888 Soler y Palet, Joseph
1902 Soler y Escofet, Ignasi
1887 Sunyol, Antoni
1888 Sunyol, Marcelí
1901 Sunyol y Casanovas, Ildef.
1904 Suñol y Alcalde, Lluis
1898 Surribas y Riera, Joseph
1904 Tarragó y Lostaló, Joseph
1883 Tayà, Joseph
1887 Terré, Emili
1876 Tintorer, Joaquim M.ª
1884 Tintorer, Lluís M.ª
1879 Tintorer, Rafel
1871 Thomàs y Bigas, Joseph
1861 Thos y Codina, Silvino
1882 Torent y Garrigolas, Rafel
1904 Torra, Eduart
1873 Torras, Cèsar A.
1900 Torras y Pujalt, Joaquím
1888 Torres y Vilaró, Ramir
1899 Trabal, Lluís
1896 Trabal, Jaume
1905 Trabal y Balasch, Vicens
1888 Trilla, Vifred
1902 Trinxet, Antoni
1880 Tusquets, Joan
1869 Ubach y Vinyeta, Joseph
1901 Uyà y Solernou, Fdich. de
1877 Valls, Agustí
1888 Valls, Timoteu
1875 Valls y Vicens, Joseph M.ª
1899 Valls y Vicens, Agustí
1904 Valls, Manuel
1880 Vallès y Ribot, Joseph M.ª
1900 Ventosa y Roig, Joseph
1867 Verdaguer, Alvar
1888 Verdaguer y Callís, Narcís
1889 Verdú y Puigjener, Manuel
1899 Vernis, Lluís
1895 Vía, Lluís
1859 Vidal, Enrich X.
1880 Vilà y Vilaplana, Andreu
1903 Vilajeliu, Joseph
1879 Vilanova, Emili
1901 Vilanova, Joan
1901 Vilaregut y Martí, Salvador
1900 Vilaró, Ramon
1900 Vilaseca y Magarre, Joseph M.ª
1883 Vilumara, Ricart
1894 Vintró, Juli
1888 Vives, Alfred

ADJUNT FORÁ

Sant Celoni

1874 Draper, Miquel

CONSISTORI

DELS

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

CONVOCATORIA PERA'LS DEL ANY 1905

Als honorables poetes y prosadors de Catalunya y de tots los territoris ahont la nostra llengua es parlada ò coneguda, los VII Mantenedors del *Consistori dels Jochs Florals de Barcelona,* en l'any XLVII de llur restauració, SALUT.

A fí de donar bon compliment a la honrosa comanda que l'honorable Cos d'Adjunts nos feu lo día 14 d'Octubre d'aquest any, vos convidam a pendre part en los *Jochs Florals de 1905,* que, segons los Estatuts y bones costums establertes, se regiràn per lo següent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig, que s'escau al día 7, se celebrarà la poètica festa, en la qual seràn adjudicats als autors de les millors poesíes que hi obten, los premis ordinaris (que ofereix cada any l'Excm. Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps aymador de la Gaya Ciencia), ò sían: la *Englantina,* la *Viola* y la *Flor Natural,* que corresponen als mots que forman lo lema de la Institució.

La ENGLANTINA D'OR se donarà al autor de la millor poesía sobre fets històrichs ò gestes glorioses de Catalunya, ò be sobre usatges y costums de nostra benvolguda terra, essent preferida en igualtat de mèrit la escrita en forma narrativa de romans ò de llegenda.

De la VIOLETA D'OR Y ARGENT se'n farà entrega al autor de la millor poesía lírica, relligiosa ò moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'honor y cortesía, s'adjudicarà a la millor composició en vers sobre tema que's dexa al bon gust y franch arbitre del autor. Segons la bella costum d'antinch establerta, 'l qui obtinga aquest premi deurà ferne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada *Reyna de la Festa,* entregarà'ls premis als qui guanyadors ne sían.

PREMIS EXTRAORDINARIS

UNA COPA ARTÍSTICA, que ofereix lo Consistori a la millor composició en prosa sobre tema y gènero literari que's dexa al bon gust del autor.

UNA JOYA ARTÍSTICA, que axís mateix ofereix lo Consistori al millor estudi de les obres d'un cèlebre autor català de la bona època de la nostra literatura (sigles XIII, XIV y XV).

UN RELLEU ARTÍSTICH, ofrena del Eminentíssim y Reverendíssim Senyor Cardenal Fray Joseph Calasanz Vives y Tutó, al autor del millor romans històrich sobre la Ordre de la Mercè, Redemptora de captius.

UN OBGECTE D'ART, ofert per lo Excm. y Ilm. Sr. Bisbe de Vich, al qui millor traduhexi en vers català l'himne "Veni Creator" de la Liturgia eclesiàstica.

UNA PLOMA DE PLATA, que oferí'l difunt Ilm. Sr. Bisbe de Tàmasso, Administrador Apostòlich que fou de la Diòcessis de Solsona, a una poesía de caràcter relligiós.

LO SEGELL DE LA UNIÓ CATALANISTA INCRUSTAT EN OR SOBRE PLANXA D'ACER, ofrena de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, a la millor novela sobre assunto de vida ciutadana.

D'acort ab los Estatuts dels *Jochs Florals,* podràn concedirse ademés los premis, accèssits y mencions honorífiques que'l Consistori judiqui ben merescuts.

Totes les composicions deuràn esser rigurosament inèdites y escrites en antich ò modern català d'aquest Principat, de Mallorca, de Valencia, del Rosselló ò d'Alguer.

Tots los treballs, ab lletra clara y inteligible, y si comprenen varis fulls, cusits ò relligats, se remeteràn al Consistori, a son domicili, carrer dels Templaris, núm. 3, abans del

mitxdía del día 15 de Mars vinent, junt cada hú ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga demunt escrit lo títol y lema de la composició.

No s'entregarà'l premi al autor qual nom no conste clarament expressat en lo plech respectiu, ò vagi en forma d'anagrama, pseudònim ò altra contrassenya.

Los premis ò accèssits que no sian retirats abans de la renovació del Consistori s'entendrà que son renunciats per sos guanyadors.

Los plechs que contingan los noms dels autors no premiats se cremaràn, com de costum, acabada la repartició dels premis.

Lo Consistori's reserva per un any, a comptar del día de la festa, la exclusiva propietat de les obres premiades; declarant que falta a les condicions establertes en lo present Cartell l'autor premiat que publiqui la seva composició abans que ho fassa'l Consistori.

D'acort ab lo prescrit en los Estatuts, se publicarà un Cartell extraordinari en lo cas de rebres altres premis, sempre que'l Consistori consideri que queda temps suficient pera la presentació de treballs que hi obten.

Que'l Senyor vos donga inspiració pera cantar ab esperit verament català la *Patria,* la *Fè* y l'*Amor,* y a nosaltres discreció en judicar y acert en premiar als més dignes.

Fou escrit lo present Cartell en la ciutat de Barcelona als 13 díes del mes de Novembre de 1904, per los VII Mantenedors.—Francesch Ubach y Vinyeta, *President.*—Ildefons Suñol y Casanovas.—Manuel Ribot y Serra.—Antoni María Alcover, Pbre.—Arnau Martínez Seriñà.—Manuel de Montoliu.—Rossendo Serra y Pagès, *Secretari.*

CARTELL EXTRAORDINARI

Havent, ab posterioritat a la publicació del Cartell ordinari, sigut oferts altres premis pera'ls *Jochs* d'enguany, se fa avinent que seràn adjudicats als autors de les composicions que hi obten, los següents premis extraordinaris:

Un obgecte artístich, ofrena de la *Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat,* a la millor composició relli-

giosa ò moral, en vers ò en prosa, essent preferida la que's referesca a fills de Catalunya que hajan sigut canonisats ò beatificats per la Iglesia.

UN OBGECTE D'ART ofert per la *Lliga Regionalista de Sabadell,* que s'adjudicarà al autor de la millor poesía de genre humorístich.

La *Associació de Lectura Catalana* ofereix un premi, consistent en un OBGECTE D'ART Y TÍTOL DE SOCI DE MÈRIT de dita Associació, al qui millor desenrotlli'l tema enunciat baix los següents termes: "Necessitat de la lectura artística catalana, manera d'anarla conseguint, autors que paulatina y metòdicament han d'anarse llegint, pera assolir lo plè conexement del idioma, bon fraseig, ensemps que desenrotllo del bon gust literari".

Regiràn pera'ls treballs que obtin a dits premis les matexes condicions establertes en lo Cartell ordinari.

Barcelona, 1.er de Janer de 1905.—*Lo President,* Francesch Ubach y Vinyeta.—*Lo Secretari,* Rossendo Serra y Pagès.

Ab posterioritat als Cartells ordinari y extraordinari, lo Consell Directiu del *Centre Catalanista* de Santiago de Cuba oferí un premi, consistent en una moneda d'or de vint duros (àguila americana), al qui millor desenrotlli'l següent tema: "Quína conducta té d'observar tot català fòra de sa terra, pera merèxer lo calificatiu de bon català?"

Si no's presentan treballs que obtin a dit premi, lo Consistori està autorisat pera ferne entrega al autor de la millor poesía de caràcter patriòtich que a criteri del Jurat ne sía merexedor.

Barcelona 27 de Febrer de 1905.—*Lo Secretari*, Rossendo Serra y Pagès.

COMPOSICIONS REBUDES EN SECRETARÍA

1. A la Mare de Deu de la Mercè; lema: L'oració d'una verge.—2. ¡Boig! lema: Amor. - 3. ¡Judas! lema: Traydor.—4. Tendresa; lema: No n'hi hà pas gayres. — 5. ¿Còm se diu? —6. La campana; lema: Veu de Deu.—7. Veni Creator; lema: Veniu, Esperit fecònd.—8. La jayeta; lema: "Y vetaquí que'm diràn benhaurada totes les generacions„.—9. La reyna captayre; lema: Si no es, ha estat y pot tornar a esser. —10. Agonía.—11. Notes barcelonines; lema: Dugues.—12. Els Jochs Florals; lema: Patria, Fè, Amor.—13. Una tempesta; lema: Destrucció.—14. Veni, Creator Spiritus; lema: Accende lumen sensibus.—15. La filla del rey; lema: Romans.—16. Plor! lema: L'Aymador y l'Aymat.—17. Missatge; lema: Vola, vola, petitona, etz.—18. A la moreneta; lema: Columba formosa.—19. Mes primeres calses; lema: Encara recordo'l dia, etz.—20. Al fasol; lema: Donemli vàlvula libre, etz.—21. Spiritu Sancto; lema: Anima de la Trinitat.—22. Amor, Vida y Treball; lema: L'amor ho es tot.—22. Veni Creator; lema: Veni et visita.—24. ¡Calleu, que somía! lema: Ilusió.—25. Lo Cervell y'l Cor, ò sia l'Enteniment y'l Sentiment.—26. A mon germà; lema: De la vida.—27. Joana; lema: Tipo de poble.—28. Follía d'amor; lema: A ma estimada.—29. Vidas; lema: Oh! dolsa esperansa!—30. Dotze sonets que no'n fan un; lema: Tot probant se fan les coses.—31. Montanya amunt! lema: Natura.—32. Coral; lema: A ma estimada.—33. El primer amor; lema: Impressió.—34. Ma nota dominant; lema: Sovint, sovint a ma patria, etz. —35. Vínahi, ma nina; lema: Amor.—36. Fluix de les ones; lema: Fides.—37. Refugium peccatorum; lema: Ad te clamamus.—38. Flaquesa explotada; lema: La més lleugera ensopegada, etz.—39. L'elegía de les orgues. -40. Mondanes; lema: Cansons tristes.—41. ¡Sursum! lema: Amors.—42. El breviari; lema: Cithara mea.—43. A Rosina; lema: Íntima.—44. Oda a Verdaguer; lema: Pro Patria: "¡Gloria al Geni!„ —45. La balada del Rey moro; lema: Amor.—46. L'alegoría de la Pau; lema: Patria, Fides, Amor.—47. Entre confrares;

lema: ¿Humorística?—48. La dansa de les montanyes; lema: Terratrèmol.—49. La Santa Hostia; lema: Pro Fide: Qui est tam vecors qui cum aspexerit in cœlum... non sentiat esse Deum? *(Ciceró).*—50. Dins la Natura; lema: Sed fons ascendebat e terra irrigans universam superficiem terra *(Gen.* c. II, v. 6).—51. Idili gris; lema: Foch y gel.- 52 Trinitat de fanch; lema: Monòlechs.—53. Neronianes; lema: Sàtires.-54. Oaristys.-55. Vanitas; lema: Memento homo.—56. Himne litúrgich; lema: Veni Creator Spiritus.—57. A un amich; lema: Tu es sacerdos in æternum.—58. Homenatge al Beat Joseph Oriol; lema: Pro Aris et focis.—59. La boyra; lema: Nota d'hivern.—60. A nostra parla; lema: Patria.—61. A la més gran virtut; lema: Fides.- 62. Anantse morint; lema: Els àngels tocan a missa—Nostre Senyor la dirà—¡Veshi, l'animeta meva!—ja que jo no hi puch anar! *(Cansó popular).*- 63. A tu; lema: Recordanses.—64. A lluytar; lema: Bon cop de fals.—65. Amor perdut; lema: Jovenívoles.—66. Himne; lema: Spiritus qui a Patre procedit, etz.—67. Diada d'amor; lema: Idili.—68. Catalunya; lema: ¡Desperta ferro! —60. Cap al tart; lema: Recansa.—70. La esperitada; lema: Deu nos en guart.—71. La complanta del viudo; lema: Tornèmhi.—72. L'Horta; lema: Al ayre y a la llum.—73. Salobroses; lema: En faci de la mar. *(Mistral).* "Calendau„.—74. Veni Creator; lema: Emitte Spiritum tuum et creabuntur.—75. Tolle crucem tuam; lema: Les ferides de la creu—la creu matexa les cura. *(Verdaguer).*—76. El pas del Ter; lema: Mes el Ter devallava, devallava, no estava pas per cansons. *(Verdaguer).*—77. Les Set Paraules; lema: Pater, dimitte illis non enim sciunt quid faciunt. (S. Lluch. Cap. 23-34).—78. Panissars.—79. La florida del Ivern; lema: Ampo de nieve con matiz de aurora. *(Costa y Llobera).*—80. L'ombra del passat; lema: Catalunya may morirà.—81. Cansons; lema: No sé qué hi hà en les cansons... etz.—82. Enjoyellantla; lema: Si en amor cobrar volguesses... etz.—83. Anyoransa; lema: Poch a poch vaig defallint etz...—84. Reviscolansa; lema: En và ha estat lo meu esfors.—85. El Paralítich.—86 Amor Sant; lema: Hanc amavi et exquiri a juventute, etz. (Sap. VIII, 2).—87. La Pau; lema: Y, ¡ca!—88. Epístola; lema: A un amich.- 89. Nocturn; lema: ¿Pertoca als metges ò als poetes curar la moderna malaltía del escepticisme?—90. Lo testament del poeta; lema: Fiat.—91. Vetllant la esposa; lema: No te'n vagis mon amor!—92. Pagesívoles; lema: Be

està l'hom baix del arbre. *(Pons y Gallarza).*—93. Traducció del himne "Veni Creator„; lema: M. G. F.—94. A la Verge, en lo 50 aniversari de la proclamació del dogma de sa immaculada Concepció; lema: Regina Nostra, Salve.—95. Dos morts y una tomba; lema: Del natural.—96. Notes vespertines; lema: Del natural.—97. Cercant l'aymada; lema: En primavera, trobí l'amor.—98. Els dos aucellets; lema: Tradició cristiana.—99. Pobrets; lema: Fides.—100. Miracle del Beat Joseph Oriol; lema: Admirable es lo Senyor en los seus Sants. -101. La Banya de Castellvell; lema: Cada terra —fa sa guerra.—102. Romiatge. (Poemet); lema: Festa.—103. Hermosa; lema: L'amor omplena ab sa presencia l'univers. —104. Impressions; lema: Ramellet.—105. Devant de "Scala Dei„; lema: Impressió.—106. Patria; lema: Tal com jo la entench.—107. Posta de sol; lema: Recorts.—108. Rosari; lema: Un de tants.—109. Veni Creator Spiritus; lema: Veníu, il·luminèunos.—110. Mar endins; lema: Quadret.—111. L'esllavissada; lema: ¡Avall sempre!—112. Lo derrer diàlech; lema: In novissimo die.—113. La Moda; lema: Es un monstre temible.—114. Devant d'una mòmia; lema: Du néant des mortels prodigieux témoin. *(Victor Hugo).*—115. La festa major; lema: ¡Quí l'ha vista y la veu!—116. 6 de Juny de 1808; lema: ¿Quí ho havía de dir? (L'Historia).—117. L'aplech de Puig-Singlós; lema: La gran festa comarcana.—118. Romans. A la Mare de Deu de la Mercè. Patrona de Barcelona; lema: Mater misericordiæ, vita, dulcedo et spes nostra, Salve.—119. La guerra ab la gent de Fransa; lema: Trayèulos a sanch y a foch... etz.—120. Ran de mar; lema: A la vorera de mar una donzella.—121. Tristura; lema: Alabat sia Deu!—122. Pel camí de la vida; lema: Memento homo.—123. El cim y'l plà; lema: Lo que no tenim es lo més estimat.—124. Esguardant els camps; lema: Primavera.—125. Esplays d'adolescent.—126. Escarafalls. Escenes de la vida burgesa; lema: "Arrojar la cara importa—que el espejo no hay por qué!„—127. Psalm; lema: Cantate Domino canticum novum. —128. A la Verge de Montserrat; lema: Aplech.—129. Drames del cor; lema: Del natural.—130. La parla forastera; lema: Es moda.—131. Gèrmens d'amor; lema: Tal com cauen. —132. Anyoransa de la Patria; lema: Recorts.—133. Lo estúpit; lema: Amor.—134. Al cor de les Guilleríes; lema: Visions.—135. Consells de mare; lema: Treball y estalvi.—136. La tornada.—137. Amor etern; lema: Cantèmlo.—138.

Miracle; lema: Tradició.—139. Pàgina d'amor; lema: Tot estima; l'herbey a la rosada, l'aroma al romaní... etz.—140. Janer vora mar; lema: A despit de Janer—floreix l'ametller. —141. Himne del Esperit Sant; lema: Charitas.—142. Amor inconscient; lema: Pobreta!—143. Montsenyenques; lema: Notes.—144. L'última rondalla; lema: De tal arbre tal estella. —145. La Verge en lo desert. (Cansó); lema: Oh quam tristis et aflicta.—146. Lloha al preclar Fill y Taumaturch de la catòlica Barcelona lo Beat Joseph Oriol; lema: Et exaltavit humiles.—147. Veni, Creator Spiritus; lema: Himne de Sant Ambròs.—148. A la Divinitat; lema: Confiteor tibi Domine in toto corde meo... etz. (Psalm IX, v. II).—149. De montanya; lema: Eucarístiques.—150. Idili; lema: Nocturn.—151. Rurals; lema: Festes.—152. Notes ciutadanes; lema: Què hi farèm!—153. Biografía; lema: Gentílica.—154. Els cants de la vida; lema: El sol que's pòn aquí—a un altre món acaba de sortí'.—155. Pujant; lema: Laudate Dominum omnes gentes.—156. Anyoransa; lema: Jo tenía un infant...—157. Per Catalunya; lema: Prechs.—158. Un hèroe català; lema: Donèume la joventut y reformaré la societat. *(Leinithsz)*.—159. Pau y guerra; lema: Visca la Pau.—160. ¿Quína conducta te de seguir tot català fòra de sa terra per merèxer el calificatiu de bon català?; lema: Nosce te ipsum.—161. Lo darrer joglar; lema: Similis.—162. Nocturns; lema: Sonets.—163. Pedres augustes; lema: Barcelona.—164. Primavera de la vida; lema: Com el sol ab sos raigs d'or—esclata en flor la poncella—el foch dels teus ulls, donzella—esclata'l meu cor d'amor.—165. Mari Sfinx de l'Illa d'or; lema: Fontem sapientæ.—166. Testament; lema: Patria.—167. Nupcial; lema: May més.—168. Veni Creator; lema: Veni.—169. Resurrecció; lema: ...la memoria dix...—170. Intima; lema: Del cor. —171. Lo cavaller Guttenberg; lema: Fè + Fè + Fè = Triomf.—172. Lo bes d'una reyna; lema: ⁂—173. Veni Creator; lema: Laudes.—174. Faules; lema: Tot rihent, rihent, se diuen les veritats.—175. Lo Taumaturch Català Beat Joseph Oriol; lema: La iglesia un lloch entre sos Sants li guarda.—176. Remembransa; lema: Encar sembla que miro—com que avuy fos... etz. *(Casas y Amigó)*.—177. Fugitiu; lema: Romans.—178. La Transfiguració del Senyor; lema: Teva es la magnificencia, el poder y la gloria. (1. Crònica, 22, 11).—179. Del cant del poeta...; lema: Quína es ta sòrt?—180. In Nomen Mariæ potestas es; lema: Virgo Po-

tens.—181. Tres poesíes relligioses; lema: La fè es la relligió.—182. Recorts; lema: En lo nostre cor fan niu.—183. Idili; lema: Tal faràs, tal trobaràs.—184. Parlant de viatges; lema: Conversa casulana.—185. Traducció del "Veni Creator„; lema: Etern llas del amor del Pare y del Fill.—186. La muller; lema: ⁂—187. Roig; lema: L'herba de grana volem cullir. *(Costa)*.—188. Cop d'ull sobre'l dogma de la Immaculada ab les ales de la rahó y de l'historia; lema: Je suis l'Immaculée Conception.—189. Els aborrits; lema: Agonía.—190. Desposori de Venus; lema: Sempre l'amor.—191. Marines; lema: Vóla, vóla, fantasía.—192. Veni Creator; lema: Laus.—193. Veni Creator; lema: Himne.—194. Fides; lema: Fè.—195. El monument a Colom; lema: Dols recort.—196. Pensament esfullat; lema: Sota una palmera.—197. Al cim de la montanya; lema: Del meu album.—198. L'àngel y'l dimoni; lema: Rondalla.—199. Lo somni de la comtesa; lema: Pressentiment.—200. Primaveral; lema: ¡Viscan les roses novelles!—201. Traducció lliure del himne "Veni Creator„.—202. Fundació de la Ordre de la Mercè; lema: Libertas.—203. El día dels Reys; lema: Infantesa.—204. Rosa mística; lema: Alegòrica.—205. A Sant Pere Claver; lema: Positus sum prœdicator... etz.—206. Psalm d'amor; lema: A la Verge María.—207. Carta d'un català lluny de sa terra; lema: Català vaig nàxer y català moriré.—208. Epístola. A Tàcit; lema: Nessun maggior dolore, etz.—209. Miseries; lema: ¡La pobre noya rossa y blanca!—210. L'Hymne Etern; lema: On en parlera longtemps, etz.—211. Lletra d'ausencia; lema: Io amai sempre ed amo forte ancora. *(Petrarca)*.—212. La Corona d'espines; lema: ...et plectentes coronam de spinis, etz.—213. A una Penedida; lema: Est-ce que la vie serai un rêve auprés de toi? *(Mar. de Levigné)*.—214. Ataviana; lema: Pax.—215. Lo premi pera ella; lema: Somni.—216. Qüestió casulana.—217. Conducta que ha de d'observar tot català fòra de sa terra per merèxer el calificatiu de bon català; lema: Pro Patria.—218. L'etern vensut; lema: Le beau coucher du soleil *(Paul Margueritte)*.—219. L'anell nuvial; lema: Idili.—220. Balades en el desert.—221. Al Golf de Rosas; lema: Des lo Cap de Nofeu fins a les Medes.—222. Incoherencies; lema: Je n'ai jamais pu voir une jolie femme pleurer... *(André Theuriett)*.—223. Capvespre; lema: Lo giorno se n'andava... *(Dante)*.—224. Verge y Mare.—225. ¡Amar! lema: Jamay minva la foguera, etz.—226. En Ton de la Mu-

ga; lema: Terra.—227. La sacra herencia; lema: Salvèm el Patrimoni.—228. La tía boja; lema: Drama.—229. L'últim aplech; lema: L'avi.—230. Matinal; lema: Bosqueig íntim.—231. Martirs; lema: Christus regnat!—232. L'orfanet; lema: Orfans tu eris adjutor (Ps. IX. 38).—233. Pobre mareta! lema: ¡Oh ma lira! Sols quexes y planys, etz.—234. Passió; lema: Ella y ell.—235. Bola de neu; lema: A Marta.—236. Pro Patria; lema: Gestes glorioses.—237. Nùvols; lema: La boyra.—238. Lo model; lema: L'arbre's califica pels fruyts que dona.—239. Les Estacions; lema: Tout passe, tout casse, tout lasse.—240. Traslació al vers català del Veni Sancte Spiritus; lema: Et renovabis faciem terræ.—241. Dites a dones; lema: Maternals, mondanals y variades.—242. Romans històrich sobre l'Ordre de la Mercè; lema: Qui amat divitias fructum non capiet ex eis. —243. Lo testament d'Amelia; lema: Glosa.—244. Lo torb; lema: ...lo vent gemega entre'l brancàm dels arbres.—245. La mort d'en Joan I; lema: La cassera.—246. Recorts; lema: D'aquells bons temps.—247. Trànzit; lema: D'altres temps.—248. Hermitas; lema: Fè.—249. Ví vell; lema: Sacros ausus recludere fontes.—250. Rosari de dolors; lema: Spes in cœlo.—251. Consells als Catalans que hagin d'ausentarse de sa terra; lema: Pro Patria.—252. Lluís Gonzaga a Montserrat; lema: Consumatus in brevi, etz.—253. Croquis de montanya.—254. Super ægros; lema: Fè.—255. Primaveral; lema: Brotada.—256. Esplays; lema: Ut pictura poesis.—257. Epílech; lema: Esfullament.—258. Patria; lema: Mentres paraula tinguem, etz.—259. Endressa; lema: Als catalans ausents.—260. Impressions; lema: Sonets.—261. El bastó del avi; lema: ¡Benehit sía!—262. De poble; lema: II capítols.—263. Patria; lema: Alma parens.—264. Flors Barcelonines; lema: Flores apparuerunt in terra nostra.—265. Lo Rector de Sant Macari; lema: Humil y caritatiu.—266. Lo dexuplimant; lema: Tradició.—267. El que diu la gent; lema: De ciutat.—268. El vol de tarda; lema: Onades.—269. Quína conducta te d'observar tot català fòra de sa terra pera merèxer lo calificatiu de bon català? lema: Lluny dels ulls, aprop del cor.—270. Lo cap de dol; lema: ¿Te vas mi dulce amigo?—271. Tornant al Paradís; lema: Jesucrist axecà'l treball a la més alta consideració.—272. Dues traduccions del himne Veni Creator Spiritus; lema: Mentes tuorum visita.—273. Quadrets; lema: Del natural.—274. Quatre estacions (Novela); lema: Val més prevenir que pe-

nedir.—275. L'ombra d'en Moragas; lema: Nit de morts de 1754.—276. A Terradas; lema: Bres ahir de ma infantesa, etz.—277. ¡Vint anys! lema: Sonets.—278. Las soletats del món y del claustre; lema: Marta...—279. Visions; lema: Dexant en llibertat la fantasía, etz.—280. Lo combregar; lema: Desperta humanitat.—281. Nocturn marinench; lema: El cel y el mar s'estiman.—282. La nuvia (Novela); lema: La carrera de la dòna.—283. La serra; lema: Mirant enfora.—284. ¡Com sempre...! lema: Croquis ciutadà.—285. Nit; lema: Amor.—286. Veni Creator; lema: No hi hà per parlar ab Deu com la llengua propia.—287. Traducció adaptada al cant gregorià del himne litúrgich "Veni Creator Spiritus„; lema. Paràclitus.—288. Traducció en vers català del himne Veni Creator Spiritus; lema: Sanctus Spiritus.—289. Lo poema de la vida; lema: Riu avall!—290. La nit a Montgrony; lema: Visió poemàtica.—291. Intermitx; lema: Reminiscencies.—292. La Ordre de la Mercè; lema: Redemptora de captius.—293. Madrigals.—294. L'amor que passa; lema: No'l veig pas. "Com que no estima„ etz.—295. Una aubada de la Verge; lema: Stella matutina.—296. Dins l'aygua tenebrosa.—297. Eternitat; lema: Lírica.—298. Fulles primerenques; lema: Lírica.—299. La meua oració; lema: Fides.—300. Divinitat; lema: Fides.—301. Oració de sa nina, lema: Menorquina.—302. En sa nuesa; lema: Divus Ovidius.—303. Visió bíblica; lema: Eliezer oravit Deum his verbis, etz.—304. Lo millor bes; lema: Se desfaràn els llavis—que us feren tant de mal, etz.—305. La oració del pare; lema: Pro lírica.—306. Lirisme; lema: Son esperit sens lo cor jo contemplo, etz.—307. Lo naxement de Venus; lema: Odi profanum vulgus, et arceo.—308. Pro lírica; lema: Deus creavit. *(Génesis)*.—309. Vida; lema: Fatalitat.—310. Llegenda del Montsant; lema: La gran montanya del Priorat.—311. Mallorca; lema: El al ceffar que feu lo vent, etz.—312. Vida; lema Més vida.—313. Bressant; lema: Axís una mare jove y gentil, etz.—314. Via-Crucis; lema: La Corredemptora.—315. La Verge de Misericordia; lema: Com petits nius d'argila.—316. Esperant l'hora; lema: Reflexions.—317. Eva; lema: Y cridà Adam el nom de la seva dòna, etz.—318. Follía d'amor; lema: Vita cordis amor.—319. Al cap d'un any; lema: Recort.—320. VI Sonets; lema: Visions.—321. Lluna de mel; lema: Non non.—322. La mort d'Alcides; lema: Qui enfonza ò alsa els pobles, etz.—323. En la Gloria; lema: En la mort d'un

nen.—324. El bosch; lema: Ed ecco un lustro subito trascorse, etz.—325. L'institutriu; lema: Novela ciutadana.—326. La vida dels ermitans; lema: Els lleons rodan entorn nostre, etz.—327. A montanya; lema: Guanyaràs lo pà ab la suhor de ton rostre.—328. L'assessí.—329. Gent de roques; lema: Estudi.—330. Parlaments; lema: Varietats.—331. Inscripcions; lema: Tot passant.—332. La torre d'Ivori. (Fragment); lema: Bethania —333. Pregaria; lema: Qui ayma a sa patria venera a Deu.—334. Roses; lema: En el camp.—335. Apocament; lema: Amor.—336. Diàlech íntim; lema: Escolta.—337. Amor; lema: Tota meva ets natura.—338. Somni; lema: Visió.—339. La caputxa; lema: Flor boscana. —340. Fantasía; lema: Dos amors.—341. Pura; lema: Mater Puríssima.—342. Les montanyes; lema: Patria.—343. La Festa del Regomir; lema: Visca la festa de Sant Cristòfol.—344. Del cor...—345. Llibertat; lema: Entre aucells.—346. Que coses vaig callar volentles dir!—347. La llàntia del Santíssim; lema: Lux perpetua.—348. Planys d'una soltera; lema: ¡Escoltèume!—349. Llops ab llops; lema: Mentida certa. —350. ¿Quína conducta té d'observar tot català fòra de sa terra, per merèxer lo calificatiu de bon català? lema: Amor patri.—351. (Igual tema que'l número anterior); lema: Catecisme del bon català expatriat. L'unió fa la forsa.—352. (Igual tema que'l número anterior); lema: La República Cubana.

ACTA

En la Ciutat de Barcelona a 7 de Maig de 1905. Constituhit lo Consistori dels Jòchs Florals en l'edifici de la Llotja del Mar pera celebrar en sa gran Sala la festa anyal de les Lletres Catalanes, ha anat rebent a les Autoritats y Corporacions invitades, haventshi reunit a la una de la tarde, qu'era la hora senyalada pera comensar l'acte, les representacions següents: L'Excm. Ajuntament en corporació, presidit per l'Excm. Sr. Alcalde En Gabriel Lluch y Anfruns ab los regidors senyors Albó, Carner, Pijoan, Pella, Rogent y Nubiola.

La Excma. Diputació Provincial, representada per l'excelentíssim Sr. President En Pau Torras y pel Sr. Diputat En Joseph Bertran y Musitu.

Un Sr. Capitular en delegació del Emm. y Rvm. Sr. Cardenal Casañas, Bisbe de la Diòcessis.

La Junta Permanent de l'*Unió Catalanista*, representada per En Hermenegild Puig y En Joseph M.ª Roca.

En Joseph M.ª Valls y Vicens y En Joseph Monegal, de la *Cambra Oficial de Comers.*

Mossen Ramon Garriga, Pbre., en delegació del *Centre Català* de Sant Sadurní de Noya.

En Joan Vilanova, en delegació de la *Societat Econòmica Barcelonina d'Amichs del País.*

En Pere Rahola, en representació de la *Lliga Regionalista.*

En Joseph M.ª Rigau y En Joseph Crusat, President y Secretari respectivament de la *Societat Barcelonina de Amichs de l'Instrucció.*

En Francisco Flòs y Calcat, de l'*Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana.*

Lo Dr. N'Antoni Rubió y Lluch, del *Ateneu Barcelonès,* y En Jaume Masó y Torrents, President de la Secció de Literatura del *Ateneu.*

En Carles Francisco y Maymó, de l'*Academia de Jurisprudencia* y dels *Estudis Universitaris Catalans.*

En Joan Martorell y Cuni, del Colegi de Procuradors.

N'Enrich Vidal y Valenciano, de la *Lliga de Catalunya.*

En Ferran de Sagarra, President de la *Lliga Espiritual de la Verge de Montserrat.*

Y concorrent, ademés, representacions del *Centre Excursionista de Catalunya,* del *Ateneu Obrer del Districte 2.on,* del *Casino Mercantil,* y dels setmanaris *Montserrat, ¡Cu-cut!* y *La Tralla,* y moltes altres representacions d'entitats catalanistes y literaries y un considerable nombre de senyors Adjunts.

Molt abans de la una era ja plena la sala de la Llotja, y entre la concurrencia en ella congregada y que omplía de gom a gom la planta baxa y les galeríes, hi predominavan les dames y donzelles.

La ornamentació de la Sala era la de costum.

A la testera més pròxima al Pla del Palau hi havía l'estrado destinat a la Presidencia, Autoritats y Cos d'Adjunts, y en son centre, sota dosser, lo trono de la Reyna de la festa.

A dos quarts de dues, als acorts de la marxa del rey don Joan, executada per la banda de la Casa de la Caritat situada al pati del edifici, comensà l'acte, ocupant son lloch los indivíduus del Consistori dels Jòchs Florals y'ls delegats y representants d'entitats oficials y particulars abans dites.

Oberta la sessió, En Joseph M.ª Folch y Torres, per delegació d'En Francesch Ubach y Vinyeta, President del Consistori, llegí'l *Discurs presidencial* (I), havent produhit entusiastes aplaudiments tan magistral parlament.

Acte seguit l'infrascrit Secretari llegí la *Memoria* (II), en la que dedica'l recort de consuetut als adjunts y als catalans ilustres morts durant l'anyada, entre'ls quals hi hà En Valentí Almirall, En Balari y Jovany, En Molas y Casas, En Delfí Donadiu, En Joan Manubens, Na Emilia Sureda, lo

doctor En Joseph de Querol, N'Antoni M. Fàbregas, En Teodor Bonaplata, En Francesch Rosell, En Lluís de Ferran, N'Antoni Palanca, N'Agustí Prim, En Brunet y Bellet, En Joseph M.ª Baquero, En Blanch y Romaní y En Joseph Blanch.

Donat compte del veredicte, s'obrí'l plech que contenía'l nom del poeta premiat ab la FLOR NATURAL, que resultà esser En Joan Alcover, literat mallorquí, per la composició titolada *La Serra* (III).

El nom del autor fou saludat ab un entusiàstich picament de mans que's feu encara molt més gran quan el poeta, després de recullir la flor, que consistía en un pom de *Papaver Rœas* (Roselles), devallà de la estrada pera ferne ofrena a la hermosa dama Na Pelegrina Benet d'Alandi, qui acompanyada pels Mantenedors senyors Laporta y Galvany anà a ocupar el trono.

Acte seguit el mateix poeta dona lectura a la composició premiada, fent una hermosa descripció poemàtica de la vida mallorquina, que transporta l'esperit a la Illa daurada.

Es tan bona la impressió causada per la lectura, que'l públich la corona ab una ovació, obligant al autor a repetirla.

Accèssits a la Flor.—Guanya'l primer En Gabriel Alomar per la seva poesía "Inscripcions" (IV), y'l segon En Joseph Carner ab la "Llegenda del Montsant" (V).

Englantina d'or.—Es guanyador d'aquest premi N'Antoni Bori y Fontestà per la poesía "La nit a Montgrony" (VI), la qual es llegida pel Mantenedor En Manuel Ribot y Serra.

Viola d'or y argent.—El premi de Fè es adjudicat a N'Arthur Masriera per la composició "La corona d'espines" (VII). La llegeix l'autor y es també aplaudida.

Accèssits a la Viola.—Guanya'l primer En Martí Genís y Aguilar ab "Tornant al Paradís" (VIII), y'l segon En Lluís B. Nadal ab "La llantia del Santíssim" (IX).

Proclamats els noms dels autors de les poesíes distingides ab accèssit, es nomenat Mestre en Gay Saber N'Arthur Masriera y Colomer, per haver obtingut ab la Viola d'aquest any el premi ordinari que li mancava pera tenir dret al honrós títol.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Premi d'una copa artística oferta pel Consistori.—Aquest premi, destinat a coronar el millor treball literari en

prosa, l'obté En Manel Duràn y Duràn ab l'estudi pera una novela "En Ton de la Muga" (X).

Se concedeix un sol accèssit a don Miquel Roger y Crosa pel seu treball "La muller" (XI).

Premi del senyor Bisbe de Vich.—El guanya En Pere Palau Gonzàlez de Quijano per la seva traducció al català del himne litúrgich "Veni Creator" (XII).

Premi del difunt Bisbe de Tàmasso.—S'adjudica a En Manuel Folch y Torres per la seva poesía "Vía-Crucis" (XIII). La llegeix el notable actor Sr. Puiggarí. Lo nom del autor es rebut ab llarchs aplaudiments, com ho es la lectura de la poesía.

Premi de la Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat.—L'obté Mossen Angel Garriga y Boixader ab la composició "Rurals" (XIV). Alguns fragments del treball son llegits pel mateix autor, que reb també aplaudiments al acabar cada un dels trossos.

Els demés premis quedaren deserts ò no pogueren adjudicarse per no considerar el Consistori ab mèrits suficients les composicions que hi obtavan.

El discurs de gracies (XV) lo llegí'l Mantenedor foraster, el senyor Canonge y Vicari general de la ciutat de Palma de Mallorca, Iltre. Sr. Dr. N'Antoni M.ª Alcover.

Acabada la festa, la Reyna devallà del setial acompanyada pel poeta, fou saludada ab nous aplaudiments, y la concurrencia's disolgué pacíficament.

De lo qual se'n forma aquesta acta.

Rossendo Serra y Pagès
Secretari

I. — DISCURS DEL PRESIDENT DEL CONSISTORI, *D. Francesch Ubach y Vinyeta.*

II. — MEMORIA DEL SECRETARI DEL CONSISTORI, *D. Rossendo Serra y Pagès.*

EXCEL·LENTÍSSIM SENYOR;

DAMES Y CAVALLERS;

SENYORS:

Durant l'espayor de temps mitjanser entre la primera festa de la instauració dels Jòchs Florals y la sentada d'avuy, son tantes les belles parleríes de persuasiva oratoria y depurada forma, pronunciades per quants en aquest lloch me precediren, que, a considerar, per breument que fos, vosaltres, l'immens caudal de sabiesa y bon gust que constituhexen, y jo l'autoritat y'ls prestigis que representan, no hauríau caygut en tentació d'afegir un anell de feble arquimia a la cadena d'or de llurs valiments, ni'm veuría en el cas de passar per atrevit si descortès no vull mostrarme.

En ma fulla de serveys floraleschs vos haurèu fixat sens dubte, pera elegirme vostre portant-veu en aquest acte, la qual si de soldat ràs y fòra m'acredita, a bastament proba per axò ma calitat de soldat vell, y quan nó certificat registre d'extraordinaris mèrits, esho per complert d'una constancia d'afecte insensible als cansaments de la edat y als batibuils de les circunstancies, que, com en l'ànima'm radica, es de creure que perdurarà quan menys fins que aquesta per tornar a son centre m'abandone.

Y en bona fè dichvos no'm sembla pas cosa molt planera venir a parlar de Jòchs Florals després de tantíssimes vol-

tes haverse demostrada la oportunitat del seu restabliment, la rahó que'ls assisteix d'esser enaltits y expansionats, la vital·influencia qu'en la conservació de la nostra llengua exercexen y els refinaments educatius ab que han contribuhit y contribuhexen a la major cultura social de tots los estaments de la nostra regió. Ben demostrat y brillant queda en la hermosa antología que, com un enfilall d'irisades perles, los Consistoris del restaurat Institut venen formant fa vora mitja centuria; y encara que al comens entre protestes de sincer espanyolisme, que no sé esplicarme a què vindrían donchs encara que'ls nostres Jòchs Florals han sigut, son y no poden ser més que catalans, no tenen per axò rès, absolutament rès, que puga traduhirse en malavolensa al conjunt de que formem part; y sens entretenirse gayre llavors, ni més ensà tampoch, en esventar injurioses suposicions de absurda retrogració, impossible en gent que li ha agradat sempre rebre'l llevant de cara, han anat fent son dreturer camí de progrés y glorificació de la patria, ofegant llengoteríes de cor-neulits y miserietes de perfidiosa enveja, en el atronador aplauso que'ls sabis de per tot arreu han tributat seguidament a les belles creacions dels nostres preclars ingenis.

Cap mena de vacilacions, donchs, ni ombra de temensa deuen aturar la ferma embranzida que va acostantnos cada día més, al complert assoliment del desitjat ideal. Sabem pla be d'hont venim y hont anem. De la ruína del passat, gran mercè havem rebuda del bon Deu conservàntnosen quelcom en les virtuts heretades ab la sanch dels nostres progenitors, y prenent llissó dels exemples que l'Historia'ns ofereix, pera esmenarnos dels erros en que ells pogueren caure, a l'hora que, aprofitant l'experiencia dels èxits que'ls hi serviren pera guanyar la bona nombradía que Catalunya en tot y per tot antigament gosava, be podem esperansar que'l pervindre no'ns serà esquerp, y tornarèm en consegüencia a fruhir, potser a no trigar tant com pot semblarnos, la justa consideració dels que saben apreciar y estiman, vinga d'hont vinga, la cooperació de quants aportan les llums y'l fruyt de llurs desvetllaments, a la gran obra contínuament progressiva de la civilisació moderna.

Pera més refermar lo convenciment de que axís te d'esser y delectàrnoshi, no hi hà com fixarse en les impressions que de la revifalla y ufanós desenrotllament de la nostra litera-

tura, sos dignes portant-veus any per any han anat dexantnos. De bell comens, tot foren prevencions y vergonyants reserves, promptament passad·s; seguí desprès un període de malèvoles coaccions, de capciosos retintins ocasionants de temors y menyspreus, que tampoch dexaren rastre d'importancia; comensant de llavors a dibuxarse en la serenitat del ambient que'ns rodeja, la explèndida constelació floralesca, que ni a posta pera estimular lo conreu de les arts belles en totes ses manifestacions; pera generalisar y fer més estimable l'us de la llengua mare y desensopir l'ànima catalana que, dels llims d'una postergació tan cínica com estúpida, tornà a la plenitut de ses ingènites iniciatives, congregant els pobles més avensats de la terra a Universal Exposició de tota mena de conexements y aptituts, dihéntloshi: "Hèuse aquí quant puch, quant sé, quant valch, y perdonàume l'atreviment de la comparansa si no'm resulta prou digna pera figurar entre vosaltres." ¡Tots l'abrassaren!

Desprès d'un reconexement tan general y tàcit, poch que procedeix seguir parlant d'enemigues malavolenses gayrebe mortes pel virus del descrèdit. Si mica d'espurnall pot restarne, serà en algun d'aquests cervells aygualits als que l'enveja'ls hi enterdicta'l camí de la emulació, y portan ja en lo rau-rau que'ls rosega'l càstich de ses culpes. Satisfeta mentrestant Catalunya de les resultancies de son procedir franch y lleal, sèmblali que no ha de tenir ja molt llunyana la Pasqua granada de sos anhels, la Pasqua fruytosa, digne coronament d'aquesta Primavera floralesca de quaranta sis anyades, quina cullita verament plena y encisadora no té al present altre perill de que estar al aguayt, que aquell que pogués provenirli de la matexa precipitació seva en volguerla aplegar abans de complerta maduresa, lo qual fora ben de doldre. ¿Que Deu volguent no serà axís?... ¡Prou, prou! mes quelcom nos toca ferhi a nosaltres pera que'ns ne guardi. Tingàm presents y vàlgannos d'experiencia'ls desacerts que ocasionaren als passats la pèrdua de lo qu'ara nosaltres tant anyorem, tant ens fa falta y tant ens costa tornar a recobrarho.

Abans de que per la mort d'En Martí l'Humà sense successió testamentariament determinada, ab les dinastíes sobrevingudes se'ns fiquessin portes endintre de casa, la política dels oyds y la burxa de les privanses, les terres ò regions que formavan la Corona ò l'Estat eran germanes, cap tenía

madrastra, ni una pensà may en ferse gran a costa de les altres, y no hi havía entre elles ressagaments per poca voluntat de fer, ni traydores enveges de la merescuda sòrt.

Mes, vingueren les barrabassades d'En Joan II y... es trist, molt trist confessarho, no mancaren catalans entorn al Rey conculcador de tot lo més volgut y sagrat que per l'home pot haverhi. Provocà més tart la desatentada superbia del Comte Duch l'axecament de Catalunya, y en els exèrcits que com a plagues de llagosta abocà demunt la nostra terra lo més inepte y corruptor dels ministres que l'absolutisme'ns ha fet sofrir, no hi mancaren tampoch obcecats que preferiren a la salut de la patria, los insensats afalagaments del despotisme. Y fins quan els canons d'En Berwick foragitaren a la Llibertat de la derrera defensa que a Espanya li restava, entraren per les bretxes barcelonines, confosos ab els soldats de les dugues corones, acanallades tayfes de renegats patricides, verdader detritus dels pobles decadents que moltes voltes obra y's propaga en les xurmes, a semblansa del carboncle en les ramades.

No sé si's trobaría una confirmació més exacta del maquiavèlich *fracciona y venceràs*. Per estellar la soca, rès mellor qu'un tascó de la matexa fusta. La compactivitat absoluta es la forsa de major resistencia, y'm sembla que no costaría gayre de probar com sense l'aberració dels catalanots de Joan II, la complicitat dels *cadells* en la mala obra dels Austries y'l butiflerisme dels caragirats de Felip V, no passaríam els catalans d'ara per les amargors que'ns corrosegan, ni Espanya, *l'Espanya en quins Estats lo sol may s'hi ponía,* hauría tingut de subscriure expoliacions com les de Portugal, el Rosselló y Gibraltar.

Es de tenir en compte, senyors, qu'al portar les idees de la mentalitat del estudi al terreno de la pràctica, lo mancament de cohesió per divergencia de criteris, ha sigut, en repetides ocasions, causa produhidora de fracassos quina possibilitat no era d'esperarse. Tal succehíals a n'aquells dels nostres passats que, desafectes al procedir de la massa general dels seus compatricis, més que sincers imprudents, en comptes de tirar demunt llur dissidencia'l vel de la passivitat, portàrenla descaradament a robustir la empenta dels enemichs del Primpcipat, los quals, al arribar el día de les imposicions, no's creguceren pas obligats a cap mena d'excepció en profit dels que'ls ajudaren. Pecaren, pecaren sí, aquells dels

nostres passats que no per ser relativament pochs dexaren d'arribar a massa, quant més prou, pera endinzarnos en el pedregal de la més llastimosa decadencia; y encara que ben prompte per les sotragades dels daltabaxos dexondits, obrint els ulls a la rahó pogueren convèncers de quant desacertadament havían procedit, sigué tart; el mal estava fet y llegaren a les generacions que'ls succehiren, la tasca de restaurar lo qu'ells espatllaren, la reivindicació dels drets que comprometeren y'ls cuydados de refer a la mare patria de la terrible anemia que li dexaren contraure.

Diu un dels modismes més crus de la nostra llengua que *dels pecats dels pares els fills ne van geperuts,* y es molt cert. Mes, quan aquests son prou judiciosos y estiman degudament el nom que portan, aprofitan l'experiencia per apartarse dels esculls en que aquells ensopegaren, y perseveran en tot lo que d'algun validment els hi han llegat, procurant no desperdiciar ocasió de valersen pera refer l'antiga fama, tantost perduda. Ara, si'ls fills pertenexen a la rampoyna dels degenerats, confirmadora d'allò que *cap geperut se veu lo gep...* y fugen d'encararse ab el mirall temerosos de que'ls fassa videntes les lletges deformitats que passejan pel món quants per propia conveniencia s'ho tiran tot a l'esquena, llavors sí que la renaxensa, l'estimació y'l pervindre de la seva rassa, no son altra cosa que utòpiques llengoteríes y foguerades d'encenalls que'l mateix vent que les abranda fa tot seguit que's passen y n'esbargeix les cendres.

Produhidores d'interminables dilacions han esdevingut no poques vegades pera tota mena de causa necessitada de temps pera convèncer y d'entusiasme pera durla a felís terme, axís la estoyca calma dels que saben esperar que'ls altres los ho porten tot fet y arreglat, com la esbojarrada precipitació dels que arrencan a córrer sens ni remotament pensar en los entrabanchs en que pugan estrellarse; y com la gran comunió dels qu'han ordenat les patriòtiques idealitats floralesques en un cos de doctrina y sintetisat llurs aspiracions en un símbol de creuada, d'uns y d'altres se composa, es verdaderament sensible que d'entre tants genis com hem tingut, valiosos y de renom pera conseguir que'l món s'adonés de nosaltres, cap n'haja sobrexit descollador en aptituts directives y revestit d'autoritat reconeguda pera acoblar en un conjunt, que resultaría d'influencia respectable, tants elements com en la disgregació's perden ò malgastan y que, anant cada

hú per la seva, poden en determinades circunstancies, fins sense volguerho, mutuament contrarrestarse, en greu perjudici de la finalitat del llur propòsit.

La perniciosa trascendencia de tals contrarietats, y altres qu'escuso retraure, mòstrala ben clarament l'anormal situació en que actualment lo Catalanisme's troba y de la qual precisa que se'l trega. Siguèm franchs: Aspiracions de nacionalisme català y germanor espanyola ¿no son justes y legals? donchs, com més mellor y Deu les benehexi. Miserables politiqueríes d'interessada preferencia entre procedirs dubtosos, valdament no'n quedés ni rastre! La civilisadora influencia dels Jòchs Florals no pot ni deu en altra cosa enfeynarse que arrelar en les entranyes dels nostres compatricis els tres sentiments que integran son gloriós emblema. Dirigirla envers altres fins resultaría atentatori a la seva existencia, que ha d'esser pròdiga font d'ilustració y cultura, encoratjador estímul de tota mena de treball digne y foch sens treva renadívol de la llar de la familia y de la patria. En aquesta tasca, que no sembla pas avuy per avuy tan avensada ni planera com se suposa, deuen concórrehi a l'una'ls entusiasmes y l'esfors dels que's creuen novíssims en sos anhels d'intelectualitat progressiva y innovadora, y'ls que per no endinzarse en lo pervindre a les palpentes, volen primerament les vicissituts de l'antigor conèxer, pera sentar millor el peu y anar, si no tant a corre-cuyta, bon xich més a la segura, defugint exposarse a que per gambar massa de bell principi, se troben després ab mancament de forses pera seguir avant. En lo camí del Progrés, axís com la més insignificant parada resulta un enderreriment, tota cayguda per ensopech de precipitació ocasiona un retrocés, que be es pitjor encara. De la immovilitat ne prové la consumpció; del desbocament, lo suicidi; y no hi hà pera fer impotents d'una y altre l'amenassador perill, com subordinar a una acció comuna, la impulsiva activitat de la sanch jove ab la moderada reflexió de l'experiencia. Poch a poch se va lluny.

Del cèlebre *O Rey ò rès* de la nostra Historia, val més no recordansen.

Per esser qui fou l'únich mestre qu'he tingut en ma infantesa, d'estimar y fòra pogué ensenyarme, donchs de tota altra cosa que axò no fos penso que n'estava tant pobre com jo mateix, produhint en mi aquest especialíssim sistema educatiu, quines ventatges ò desventatges may m'ha semblat be

escatirles, aquest criteri d'apreciació que'm singularisa, aquesta manera que tinch de veure moltes coses, que, fins podría en determinades circunstancies ferme semblar menos fervorós de les meves conviccions.

Desde'l moment que's tracta de portar a efecte una restauració literaria, lingüística, patriòtica, pressuposa ja'l simple anunciat de la matexa, una patria, una llengua, una literatura, encara que decaygudes, en oblit ò atropellades, qu'existexen, que son; no que's vaja a constituhirles, a formarles, a dàrloshi vida; ni lo que ja es s'inventa, ni lo que no es se restaura; resultant que si tenim ja lo que volem restaurar, a n'algú ho debem y no pot ser altre aquest algú, que'l passat, del que no es possible renegar sens ferho a la vegada de la literatura, de la llengua, de la patria, que Deu ens les conservi y les prosperi.

Que Deu ens les conservi y prosperi, repetexo, perque proba es d'estimació a l'herencia'l propòsit de millorarla, y digne se fa per aquest concepte de tota lloansa y encoratjament, lo voluntariós afany del nostre jovent intelectual, en estudiar les forasteres literatures, pera més enriquir la propia ab el conexement de ses obres mestres y la influencia de tot lo d'elles que puga contribuhir a son millorament y completarla; si be qu'en axò cal anarhi ab cuydado, procurant sempre catalanisar quant de fòra li aportin, pera no descaracterisar lo poch ò molt de genuí que la distingeix, donchs, en el cultiu de les lletres, tot allò qu'al cosmopolitisme tendeix, de lo nacional s'aparta.

Aquesta matexa lley de preferencia sento en l'estimació de la llengua dels meus avis, fent tot lo que puga pera que sia també la preferida dels seus nets. No'm preocupa gota ni gens qu'altres n'hi hajan més dolses, més riques y parlades que ella: es la meva y n'hi hà prou. Qu'es aspra y cantelluda; qu'es un atapahiment de monossílabs, un devassall de paraules agudes, ab escassès de terminacions planes, de rítmica suavitat y fàcil pronuncia..... sía com sía, es la meva y may la posposaré a cap altra. Però, enténgas qu'aquesta distinció no pressuposa, no enclou cap especie d'aborrició, de menyspreu, donchs opino que de quantes més llengues pugam fernos possehidors debem procurarho, axís per la rahó de que un home quant més sab més val, com per considerar que no es ab desdenys que's guanyan simpatíes.

Y del amor al terrer, a la regió, a la nacionalitat, igual-

ment ne penso. Sé que l'escapuló de món en que per voler de Deu me batejaren, té moltíssim més a que aspirar que no pas de que vantarse. No es en bellesa excepcional per tant que atractius no li mancan, com tampoch en valiments comparable a molts altres paíssos, en que no s'hi treballa pas més ni potser tant: y del seu poderíu, sens rival en temps que foren, ningú té avuy per què guardarsen ni sentirne gelosía. Però, borrat y tot lo seu nom dels mapes; sens un lloch, ni per reconat que fos, en la comunitat dels pobles; y forsa més retallada que ben vista, dintre l'Estat a que pertany; es perxò la meva patria, es perxò lo més intens dels afectes qu'en les meves entranyes covan, l'ideal de les meves inspiracions de tota la vida, la mestressa del meu cor, y, ni a cambi d'ésser l'hereu mimat d'altra mare més rica y sortada, d'altra patria més gran y forta, no renunciaría als vuyt miserables pams de terra catalana que, Deu volent, han de colgar els meus òssos..... però, tot axò, sens màcula d'inquina a rès ni a ningú de fòra ni de dintre casa.

Jo tinch el catalanisme per una revindicació exempta fins de la més insignificant tendencia d'agresivitat: per mi, es defensiu y fòra. No vol rès a que no tinga dret, ni sobrepujar d'un cap d'agulla als qu'en menys lo tenen, però sí recu perar del que abans li pertanyía, lo imprescindible pera igualarshi, pera esser tant com ells y ferlos sentir com sent, pensar com pensa, mòures com se mou, ab lo deliberat propòsit d'avansar plegats dret y depressa a ser més de lo que havem sigut fins ara, a esborrar lo nom d'Espanya d'una llista de pobles destinats, per no sé quí, a desaparèxer, y posarnos a la devantera de les nacions; no pas de les més poderoses y temudes, sinó de les més sabies y estimades.

Per aquest camí anant, seguexin, donchs, los Jòchs Florals fent catalanistes y'ls catalanistes fent patria, sens preferencies d'escola ni empelts de forastería els primers; sens lligams, els segons, d'exòtiques doctrines ni determinat motllo de règim. En los cànons del Art tot lo que val hi té cabuda, y no's deduheix d'ells altra diferencia que la existent entre lo que està be y lo que no n'està. La rahó constitutiva dels pobles la fan videnta moltes vegades més que'ls allegats del Dret, la compactivitat del sentiment, la vàlua de les aptituts; y tant com la nostra literatura més saturada del agre del terrer se manifesti, més sanitosa y pròspera aniràn reconstituhint els catalanistes la decayguda patria, que, axís

com la llevor que'l terrassà per lo goret escampa, si en bon estament de sahó'l troba no triga a llevar y créxer, gombolant ab esperansadores alegríes d'un bon esplet de garbes, al que ab elles compta pel benestar atènyer; també en la difusió d'ideals de tota causa noble y justa, com ho es la catalanista, se fa als seus propagadors menys difícil guanyar la voluntat dels que'ls escoltan, com més se troban aquests predisposats a dexarse convèncer, a sumarse ab ells y seguirlos, a seguirlos sí, però no pas a la escampada, cada qual per les seves, sinó tots per lo mateix camí y compactes com un sol home, donchs per encoratjadors que sían los progressos fins ara conseguits en la rehabilitació dels drets y la personalitat de la terra, no es poch lo qu'en relació a la magnitut de la empresa resta portar a efecte pera alcansarla en tota sa integritat.

Malhauradament y per més que sembli no poguer èsser, hi hà encara qui no sab demanar a Deu lo pa de cada dia en sa propia llengua, y qui desde la trona obliga a traduhir les ensenyanses del Evangeli, fent malgastar lo temps necessari pera meditarles, sent axís qu'en lo Cenacle els fou donat als Apòstols lo dò de llengues, pera predicar a cada poble en la seva. Encara hi han mestres de primeres lletres que fan passar a palmetades per Reys de tota Espanya als d'una sola y determinada regió d'ella, foragitant de l'Historia als Berenguers y als Jaumes, tan espanyols, per lo menys, com los que més se'ls ne considera; y els nostres pagesos no saben què respondre al allotjat quan els diu que li parlin cristià perque no enten més llenguatge que'l dels quartels. En tant nombre de teatres com a Barcelona funcionan, entre ells el més gran d'Europa, sols en un, el més reduhit, s'hi declama en la nostra llengua. Ab igual desventatja figura aquesta en el periodisme. Jutjats ni notaríes poden escoltarla ni donar fè d'ella, y potser fins entre'ls qu'ara m'escoltan no manca qui tinga per de més bon tò dir a sos fills *Pedrito* per Peret y *Navidad* per Nadala. Veyèu, veyèu si'n tenim dintre mateix de casa d'erros a esmenar, de falseses a desmentir, de poquetats a combatre, abans de distreure en secundaries nimietats de procediment l'atenció que lo primordial reclama.

Joves qu'heu d'ésser vells y vells qu'heu sigut joves, novíssims y erudits, donchs, obrèu uns y altres impulsats del mateix sentiment de viu amor a la mare comuna, fèu un block de totes les voluntats, un faró de totes les inteligen-

cies, una corrent de totes les iniciatives, per no dexar rastre de preocupacions ni divergencies, y estèu segurs, seguríssims, que, axò lograt, quantes nacions han pogut veure a Barcelona per lo sol esfors d'ella y en menys de mitx sigle convertirse en l'Atenas de la península, la Manchester dels llatins, la París del mar, exclamaràn totes a la una:—Aquí hi hà un poble dels que fan honra a la humanitat, actiu, fort, generós, que té per principals arteries l'Ebre, el Ter y el Segre, per cor el Montserrat, l'atzur del mar per ròssech y'l sol d'Espanya per dosser. Sèga, sèga de nou entre nosaltres, y tórnis a escriure en els mapes lo seu nom en lletra grossa.

Y als que, quan sía axò un fet; als que, quan Catalunya en pes festegi la diada del seu Patró ab salves, repichs de campanes y enhorabones, demanin saber com pogué acabarse ab les falornies dels que tenían la complanta dels *Segadors* per un cant subversiu, y no podían veure la bandera de les quatre barres de mal d'ulls que'ls feya; com se logrà restablir en lo plè domini de la Sala de Cent a la parla dels Fivallers y Casanovas; y per quin medi la decayguda patria havía tornat a la plenitut de la vida, a les soleyades del progrés, a les atraccions del pervindre..... se'ls hi podrà respondre:—FENT JOCHS FLORALS!

HE DÍT

SENYORES;

SENYORS:

Cad'any al celebrarse la festa dels Jòchs Florals hi hà una nota trista que ressurt; es una veritable punyida pels bons fills de la terra, però que lluny de minvar el coratge, el referma.

Per aquesta diada, una piadosa costum imposa la trista tasca de donar compte dels bons patricis que'ns han dexat per sempre. En la d'avuy, per l'ordre cronològich, ocupa'l primer lloch, l'eximi patrici En Valentí Almirall y Llozer, president dels Jòchs Florals l'any 1896; publicista incansable, home d'acció poderosa y gran pensador, va posar totes ses energíes al servey de la causa catalana, fundant periòdichs, instituhint publicacions, organisant congressos, procurant ferse seus els elements econòmichs y acudint sempre a la defensa dels interessos de Catalunya amenassats per una mal entesa llibertat aranzelaria ò per l'afany centralisador de la política espanyola. Sos radicalismes y l'absoluta independencia de caràcter li varen dur enemistats, enfondides per mesquineses humanes; per axò no se li ha fet justicia, al organisador del catalanisme polítich, portant-veu de les nostres aspiracions fins als matexos grahons del trono. L'autor de l'obra immortal *Lo Catalanisme* va fer ombra a alguns, però no hi fa rès; si va veures la vida amargada per aquexa causa, la matexa ombra ab la distancia del temps s'anirà extenent y donant idea de la grandaria del català venerable.

El Dr. D. Joseph Balari y Jovany, president que va ser també dels Jòchs Florals en 1894, era un filòlech y taquígraf de cap-de-brot, probantho les moltes obres y memories que va publicar y les càtedres de grech y taquigrafía que tan encertadament desempenyava. Conreuador entusiasta de la llengua catalana, havía fet conèxer una pila d'etimologíes que revelan el cúmul de conexements lingüístichs que possehía; havía exhumat varies obres clàssiques de la nostra llengua, s'havía ocupat ab lluminoses disquisicions de diferents punts de la nostra gramàtica, qu'anava fent de mica en mica, y no fa gayres anys qu'obtenía'l premi Martorell ab l'obra sobre *Orígens de Catalunya,* allau immens de datos topogràfichs, patronímichs, històrichs y de tota mena, que's fa d'indispensable consulta.

Malhauradament llarga es la llista necrològica, que continúan l'autor còmich y empresari de teatres En Joan Molas y Casas; el doctor En Delfí Donadiu y Puignau, catedràtich d'hebreu y d'àrabe, autor d'una voluminosa "Metafísica", de varies obres, entre elles d'un Diccionari català fet baix la base del d'En Labernia; En Joan Manubens, mestre d'Odena, autor d'una pila d'obres dramàtiques representades en associacions catòliques; Na Emilia Sureda y Binet, la poetissa de gran cultura, de ploma fàcil y distingida, enamorada de Mallorca la seva terra, guanyadora del premi que la ciutat de Colonia va oferir en aquestos Jòchs Florals l'any 1899 ab la poesía "Vida pagesa"; lo doctor En Joseph de Caralt, president de l'Academia Oftalmològica de Barcelona, oculista eminent; el novelista Antoni M.ª Fàbregas, autor de "En Dolsapau"; lo popular y estudiós primer actor En Teodor Bonaplata; l'ilustrada barcelonina Na Josepha Pujol de Collado, celebrada entre les escriptores de Madrid ahont residía y que anys endarrera havía publicat la revista literaria "El Parthenon"; En Francesch Rossell, poeta festiu conegut ab el pseudònim d'"Ego Sum", mort a Manila; l'entès arqueòlech En Lluís de Ferran d'Alòs, marquès de Dou, membre de varies corporacions dedicades al conreu de la literatura, heràldica, historia y arqueología; el celebrat poeta valencià N'Antoni Palanca; l'erudit arqueòlech y cartògraf de Lleyda N'Agustí Prim y Tarragó; l'entès industrial y escriptor diligent En Joseph Brunet y Bellet, qu'al retirarse dels negocis, essent sexagenari ja, va dedicarse a l'historia, arqueología y bibliografía, publicantne varies obres de mè

rit reconegut, morint als 87 anys quan treballava més ferm que may en pro de la cultura catalana; En Joseph M.ª Baquero, llicenciat en Ciencies y conegut en tot lo món allí ahont se jugui als escachs; l'autor dramàtich En Joseph Blanch y Romaní, premiat en diferents certamens literaris; y finalment, el doctor En Joseph Ramon de Luanco, químich notable, qu'encara que no era català, havía residit aquí més de 30 anys, arribant a esser Rector de l'Universitat y prenent part molt activa en el moviment científich de Catalunya, que li ha d'agrahir els importants estudis qu'havía fet, principalment sobre'ls nostres tractadistes d'Alquimia.

Si irreparables son les pèrdues sofertes, al contemplar condolguts la buydor en que'ns dexan al assolir la benhauransa eterna, que ferventment per tots desitgem, ¡constatèmne llurs noms y gravèmlos pregonament en nostra memoria, com recort venerable y llum orientadora que'ns guíi pera'l pervindre!

Y aquest tribut de consideració'l rendim aquí sempre, perque la festa dels Jòchs Florals, no es pas un número de Festa major, com sol succehir en les poblacions catalanes subalternes; es la nostra festa nacional, la glorificació de la nostra cultura, enlayrada ab la voluntat més ferma y sublimada ab l'ardenta fè d'un poble que's sent ab vitalitat que esmersa en el taller, en el laboratori, en la fàbrica y en el despaig, sense plànyerhi rès, ensemps que les poques hores sobreres les destina a la meditació y al estudi, entregantse a les delectacions del esperit, fruhint els goigs que la poesía li proporciona.

Sigles a venir, quan les generacions estudíin l'època actual, crech que si les anima un esperit de justicia, no'ls mancarà pas benvolensa y hauràn de jutjar prou sovint més ab el cor qu'ab el cap, llohant els esforsos d'un poble que vol tornar a ser lo qu'ha sigut, per empendre forta correguda y anar ab els altres endevant, sempre endevant.

Aquest certàmen anyal literari, es, donchs, un tan sols dels molts aspectes del desvetllament català, potser el més respectable, independentment del valor intrínsech de les composicions que s'hi premíin; perque es la forsa ètnica que'ns dirigeix l'ànima, volentse vigorisar y entrar en possessió de sa perfecta individualitat, malastrugament perduda per erros propis, iniquitats d'altri y volubilitats de la sòrt.

Després d'una desfeta de sigles, ens trobem acoblats y enardits per seguir la lluyta; però lluyta noble, pensadora, que'ns asseguri l'existencia en el terrer econòmich y en el que hi està encara molt per damunt, qu'es l'intelectual, ab l'esfors individual, feble ò fort, que quan l'unitat de mires persegueix un obgectiu, els esperits més encongits se descapdellan y l'apocament esdevé fortalesa.

Per axò es un espectacle tan aconhortador veure que cada hu aporta sa pedra al mur de defensa nacional, la Literatura Catalana: el curial, testimoni aparentment immutable de daltabaxos qu'enfonzan les families; el bolsista, febrosench per les convulsions inesperades del mercat; el metge, sadollat del baf de les miseries orgàniques; l'industrial, lluytador incansable devant la concurrencia dels articles similars; y l'enginyer, l'arquitecte, el dependent de comers, l'estudiant, fins el propietari rural, ensopit en l'atmòsfera enrarescuda de cultura ahont viu, que tal volta es el pitjor dels impediments, tots contribuexen a mida de llurs forses a estudiar la naturalesa y l'humanitat segons els respectius medis de percepció.

Axò no probarà pas el valor absolut de la nostra producció literaria, però serà atenuant rahonada per moltes obres, motiu ferm de llohansa per no poques, y proba evident d'aquest moviment integral qu'ab el treball y l'estudi desenrotlla ab tant d'encoratjament, l'estament mitjà, nirvi sempre de la nostra rassa y cap-devanter de la civilisació de Catalunya.

Hi hà renaxements literaris platònichs, que s'embadalexen tan sols cantant les gestes històriques y contemplant les maravelles de la naturalesa. Nosaltres també'ns l'estimem l'historia; y tant, que volem continuarla; també la fruhim la naturalesa, però no aspirem a vèurela sols en somnis d'arcadisme bucòlich, sinò més be encara en realitats de sigle XX y al bell cor de l'Europa, placèvola, rihenta, rublerta de benestar per l'atapahida generació que sustenti.

Per axò'ls Jòchs Florals son la palestra ahont venen a justarhi gent de totes les tendencies, hi rompen llanses totes les escoles y s'hi passejan bornadors ab divises les més diverses. Es una autonomía literaria que fa por als migrats d'enteniment y d'ànima retrògrada, malgrat llur disfressa d'avensats; no capexen que cada hu pugui pensar a sa manera y qu'una llengua pugui presentarse en diferents estats alotrò-

pichs; volen el Decret autorisant al pensament y la pauta guiant la ploma.

Axís, donchs, sortintse propiament un xich de les fites que primerament varen senyalarse als Jòchs Florals, no es aquesta festa tan sols la de la Poesía, sinó qu'ho es de la Literatura en general: Poesía y Prosa, y de tant en tant manifestacions lingüístiques, històriques y d'ordre moral, espurnes qu'indican la necessitat de qu'una entitat seriosa, convidi periòdicament a tractar els punts de vital interés pe'l Catalanisme en ciencies naturals y exactes, sociología, arts y finanses.

En síntesis, els Jòchs Florals d'enguany, no seràn pas d'aquells que marquin fita en el desenrotllament de l'instiució. De 352 composicions rebudes, la primera garbellada n'ha tretes una munió considerable; y les escullides, fòra d'alguna qu'altra, no passan de mitjaníes acceptables, no exemptes pas de defectes y defectes greus en més d'una ocasió.

En part s'explica: estem passant una tongada de tranzició; l'afany d'originalitat y d'erudició surten a relluhir, torturant la frase, ab desllorigament d'adgectius que demanan clemencia, malmetent moltes vegades l'idea, rebuscant assuntos y procurantse ropatges nous, fantasiosos, ab que presentarlos al públich.

La manía de rompre motllos vells, qu'en quant significa voluntat resolta d'un talent superior, es deslligament d'ales per remuntar victoriosament el vol, però en quant representa'l sectarisme fanàtich es anorreament xorch, porta barreges extranyes, qu'allunyan l'ingenuitat y la frescor, presentant l'obra artística faltada de ponderació y desequilibrada. Romanticismes regressius sense la lluminositat dels idealistes que'ls varen imposar; formes clàssiques, ampuloses pobres de concepte, ressonancies axordadores que com el bombo mouen tanta fressa per la buydor que tenen, y obres incoherents ensemps qu'enigmàtiques que no's proposan la Bellesa, sinó'l *snobisme* de temporada, venen a lluytar ab les composicions tradicionals de llochs comuns y frases sabudes, ab ressorts coneguts fa temps y respirant un ayre tan mansoy y casolà, que constituexen un art migrat, al que ab prou feynes salva la noblesa de l'aspiració.

Els Jòchs Florals vetllan el foch sagrat de la literatura catalana; y si axò no pot excluhir de cap manera tot lo que sigui manifestació de Bellesa, l'instint de patria ha de sobre-

posarse per llògica evident y fins per egoisme, a fi de conreuar ab preferencia lo que a la terra catalana pertoqui. Víngan alenades regeneradores de per tot arreu; estudièm les grans obres de tots els pobles, però no'ns en fem pas servils copistes, y tractèm d'aportar a casa tots els elements possibles per vigorisar y enfortir l'Art català, seleccionantlo y depurantlo, fins que's presenti ben caracterisat, procurant en lo possible que l'obra colectiva sigui com l'obra individual, fugint tant del exotisme sistemàtich que no va tan directament al cor per referirse a lloch extrany, com del exoterisme que poques emocions noves desperta per ser massa del domini de tothom.

No'ns hem de dexar enlluhernar per totes les fulguracions literaries d'altres paissos; prou sovint son no més meteors lluminosos que creuan el cel de les lletres, sense dexar rastre. Hem de procurar per damunt de tot, l'enaltiment de lo nostre, fent Art y Patria a la vegada, concepcions hermosíssimes, que ben be s'agermanan.

Y anèm al veredicte:

La *Flor natural,* únich premi votat per unanimitat, s'ha concedit a la poesía núm. 283 titulada *La Serra,* lema: "Mirant enfora", descripció galana y pregonament sentida, de la vida pagesívola a Mallorca, qual poètica influencia anyora l'autor dins de ciùtat.

Al anar a tractar dels accèssits a la *Flor natural* y dels altres premis, va esclatar entre'l Jurat una discrepancia substancial de criteri: uns volían mantenir lo prescrit pels Estatuts y pel Cartell de Convocatoria que'ls matexos mantenedors varen fer; y'ls altres, volían prescindirne en absolut, fent cas omís del propòsit que guía al instituhir els premis de l' *Englantina* y la *Viola.* Els observadors de lo que creyem lley y manament per nosaltres, dels quals no'ns en podem separar, corresponent axís a la confiansa qu'en nosaltres va depositar el Cos d'Adjunts, varem resultar ser majoría; y 'ls companys de minoría, malgrat els nostres prechs, varen presentar llurs dimissions, ab lo que va caldre cridar als substituts.

Reunit de nou el Consistori, va continuarse'l veredicte en la següent forma:

Accèssits a la *Flor natural.* El *primer* ha sigut concedit a la composició núm. 331 titutalada *Inscripcions*, lema: "Tot

passant," aplech de quatre sonets deslligats, de condicions verament recomanables, sobrexint el tercer d'entre tots.

El *segon*, a la núm. 310, titulada *Llegenda del Montsant,* lema: "La gran montanya del Priorat," poesía inspirada y de conceptes delicats, per més que respon poch al nom que dú.

El Jurat creu deber fer menció de la num. 112 *Lo darrer diàlech,* lema: In novissimo die, pel pensament grandiós que s'hi desenrotlla y al que no correspon l'execució.

Englantina d'or. A judici del Jurat no s'ha presentat cap composició d'indiscuticle mèrit optant a aquest premi, havent sigut adjudicat a la núm. 290, *La nit a Montgrony,* lema: "Visió poemàtica," per creure qu'es la que reunía millors condicions, constituhintla un aplech interessantíssim ensemps que nou de les tradicions vivents, catalanes fins al moll del òs, del tan tractat com poch conegut Comte l'Arnau.

Se menciona especialment la núm. 311, *Mallorca,* lema: El al cessar que feu lo vent, etz. y la núm. 210, *Hymne etern,* lema: On en parlera longtemps, etz.

Viola d'or y d'argent. No se'n ha presetat cap optant a aquest premi, que reunís les condicions desitjades pel Jurat, haventse considerat que la millor era la núm. 212, *La corona d'espines,* lema: "Et plectentes coronam de spinis, possuerunt super caput ejus (MATEI, XXVII, 29) molt ben pensada y metòdicament desenrotllada, potser en perjudici de la forma poètica.

Els *accèssits* han sigut concedits:

El *primer* a la núm. 271, *Tornant del Paradís*, lema: "Jesu-Crist axecà'l treball a la més alta consideració", poesía bastant cuydada de forma, encara que'l pensament no es del tot nou.

Y'l *segon* a la núm. 347, *La Llantia del Santíssim,* lema: "Lux perpètua", poesía impregnada de sentiment místich, que sembla voler recordar l'estil d'un celebrat poeta nostre.

PREMIS EXTRAORDINARIS. *Premi de la copa artística, ofert pel Consistori a la millor composició en prosa.* Adjudicat a la núm. 226, *En Ton de la Muga* (Estudi pera una novela), lema: "Terra", qu'encara que no sigui una obra mestra y sembla notarshi certs defectes de precipitació, té un llenguatge flúhit y una poderosa forsa descriptiva, que la recomanan d'una manera molt especial.

Accèssit. Núm. 186, *La Muller,* lema: ***; esbós d'un quadro dramàtich contrastat, ab notes ben preses del natural.

Premi d'una joya artística, ofert pel Consistori, al millor estudi de les obres d'un cèlebre autor català de la bona època de nostra literatura (sigles XIII, XIV *y* XV.) Tal com era d'esperar, donat el poch temps que'ls autors tenían per un treball crítich d'aquesta naturalesa, no se'n ha presentat cap. Es tasca que queda pe'ls anys successius y premi qu'ha de subsistir en tots els cartells.

Premi d'un relleu artístich, ofert per l'Emm. y Reverendíssim Sr. Cardenal Fray Joseph de Calasanz Vives, al autor del millor romans històrich sobre l'Ordre de la Mercè. —No s'adjudica.

Premi d'un obgecte d'art, ofert per l'Excm. y Ilm. senyor Bisbe de Vich, al qui millor traduhesca en vers català l'himne "Veni Creator", de la Liturgia eclesiàstica. Núm. 173, *Veni Creator,* lema: "Laudes", traducció que a judici del Consistori reuneix més les condicions de fidelitat y adaptació a la poesía catalana.

Premi d'una ploma de plata, ofert pel difunt senyor Bisbe de Tàmasso a una poesía de caràcter relligiós. Número 314, *Via Crucis,* lema: "La Corredemptora", poesía ben sentida y de marcat sabor místich.

Premi del segell de l'"Unió Catalanista" incrustat en or sobre planxa d'acer, ofert per la Junta Permanent de l'esmentada "Unió", a la millor novela sobre assunto de vida ciutadana.—No s'adjudica, ab tot y haversen presentat varies, totes elles incorrectes, manques d'observació justa y no gayre ben portades en llur trama.

Premi d'un obgecte artístich, ofert per la "Lliga Espiritual de Ntra. Sra. de Montserrat", a la millor composició relligiosa ò moral, en vers ò en prosa, essent preferida la que's referesca a fills de Catalunya que hajan sigut canonisats ò beatificats per l'Iglesia. Núm. 151, *Rurals,* lema: "Festes". Aplech nombrós d'impressions populars relligioses recullides a pagès, entre les quals n'hi hà de veritablement inspirades.

Premi d'un obgecte d'art, ofert per la "Lliga Regionalista de Sabadell", al autor de la millor poesía de genre humorístich.—No s'adjudica, y no pas perque no s'hi presentessin composicions, sinó per insignificants ò per grolleres, recordant gayrebé totes els temps may prou oblidats de En Robreño.

Premi d'un obgecte d'art y títol de soci de mèrit de la

"Associació de Lectura Catalana", al qui millor desenrotlli el tema: "Necessitat de la lectura artística catalana, manera d'anarla conseguint, autors que paulatina y metòdicament han d'anarse llegint, pera assolir el plè conexement del idioma, bon fraseig, al ensemps que desenrotllo del bon gust literari.—Desert.

Y per últim, el *Premi ofert pel "Centre Catalanista de Santiago de Cuba", al treball literari que millor desenrotlli'l tema: "Quina conducta té d'observar tot català fòra de sa terra, pera merèxer lo calificatiu de bon català?* No s'adjudica, perque cap dels treballs presentats tracta la qüestió proposada desde tots els punts de vista d'una manera rahonada y ab enlayrament d'idees. En tots ells per axò hi brolla un sentiment de patria ben digne de llohansa y algun n'hi hà qu'en determinats aspectes es notable.

Si en conjunt no ha pas sigut, donchs, aquest certàmen el més nombrós y de més vàlua dels que d'ensà de 1859 venen celebrantse sense interrupció, no cal pas atribuhirho a defalliment; es una oscilació natural com de tot organisme que batega y be ho proba l'esplet abundós de poetes y prosistes, que dona diariament ses obres a l'estampa, alternant tot sovint ab llibres de ciencia y publicacions artístiques de notable bon gust. A més, els certàmens literaris que's celebran per tot arreu de Catalunya, treuen bona pila de composicions que vindrían a parar aquí, de lo que'ns en hem de alegrar, perque vol dir que'l gayrebé mitx secular arbre dels Jòchs Florals s'ha arrelat fort, a proba de tramontanes y ponentades, trayent hermosa brotada per tota la nostra terra, y fins ab goig intens hem de veure com ses branques s'extenen enllà del Ebre y del Rhin. ¡Veyèu, donchs, com la nostra causa es santa! No la nodrexen odis ni maquinacions secretes; la cobeja l'arbre de la Poesía, crescut sota'l nostre cel puríssim, regat per les neus foses que dels aspres Pireneus venen a besarlo, juntantse llur fresseig ab la remor de les ones que'ns dúen les alenades d'Orient y que cada any florex pel mes de Maig quan la naturalesa tota s'engalana.

He dit.

FLOR NATURAL

III.—LA SERRA, *de D. Joan Alcover.*

IV.—INSCRIPCIONS, *de D. Gabriel Alomar.*

V.—LLEGENDA DEL MONTSANT, *de D. Joseph Carner.*

PREMI DE LA FLOR NATURAL

LA SERRA

Mirant enfora.

"Copeo, copeo, copeo traydó'!
Roseta encarnada,
si t'he agraviada
jo't deman perdó..."

¿Qui me du l'estrofa plena de perfums,
abella brunzenta de la soledat?...
Quan de ma finestra, a encesa de llums,
estench la mirada per damunt ciutat,
y l'ànima mia s'enfonza, llunyana,
dins la serra immensa
que l'illa travessa, que l'illa defensa
de la tramontana,...
llavors de la serra surt una cansó,
surt una armonía que's torna visió.
"Jo vench a parlarte d'una vida d'or,
d' una vida lliure qu'anyora ton cor.
Som la camperola que presents te du.
Jo vench de la serra, mes no som per tu."

¡Oh flor de montanya, fina morenó'!
oh la pageseta qu'es una pintura
y té la cintura
com un gerricó!
L'aviràm la volta, ab gran volateig,

uan, de matinada, crida son estol;
ab capell de pauma se guarda del sol,
quan rega'ls bellsveures, vora del safreig.
Per servir als pobres fumants escudelles,
confitar codonyes, adobar gonelles
y guarir les nafres, no hi hà millors dits;
canta codolades y sab contarelles
d'alicorns y fades y *poals florits.*
Al fons de la cambra porta a la padrina
el vas ple d'escuma de la llet que muny.
Encara es fadrina,
mes serà *madona* d'un terme de lluny.
La nit del dissapte se posa a escoltar,
y el cor d'alegría li bat en secret
quan dins la selvatge negror del estret
hont la coma acaba, sent un eguinar
qu'ella coneix be.
Es l'euga ensellada del pubill qui vé.
Arriba a la clastra, bota de la sella;
escomet els *amos*, escomet la filla,
y encara no brilla
l'estel del matí,
repren la tornada pel mateix camí.
Y llavors, la fosca de la nit, que minva,
y tots els paratges, ecos y llumets;
el torrent qui brama al peu de la timba;
el matí qu'esclata en mil saluëts;
els galls que desperta, les penyes que daura,
els bous que pasturan, el parell que llaura,
les viles disperses en la vall sublim;
el boch qui corona la roca del cim,
el gorch que no's mou
dins la penya brava,
com gota de rou
dins d'una flor blava,
les dones que rentan y la qu'entrecava,
olivars, pollancres, vinyes, sementers,
molins y masíes y castells roquers,...
pel jove qui passa, plena de dolsor
de la festejada l'ànima xalesta,
tot es una festa
qui canta d'amor.

¡Oh esquerpa cadena de puigs gegantins!
oh la visió pura que vé d'alla endins,
flor de rustiquesa,
que'm dù l'anyoransa de la jovenesa!
Si per amoxarli la coua penjanta
m'inclin a la jove, ella se decanta...
"Copeo, copeo, copeo traydó'!
Roseta encarnada,
si t'he agraviada
jo't deman perdó." (*)
Ella se decanta y desapareix;
y mentres s'allunya y se converteix
en llum solitari lo qu'era visió,
en llum solitari dins la magestat
de la serralada
tota silenciosa y tota nimbada
de serenitat,...
encara ressona
la veu argentina
d'aquella fadrina
que serà madona:
"Jo som la pagesa que presents te du.
Jo vench de la serra, mes no som per tu."

¡Oh esquerpa cadena de puigs gegantins!
Ginebrons balsàmichs, estepes y pins;
sitges qui negrejan sota l'ausinar;
soleyada ardenta que besa'l pinar,
ombra esmeragdina del fullatge espès;
càntichs de revel·la qu'arriban al mar
de l'Iglesia uberta, com un ull encès;
mules trotadores
que cascavellejan
per la carretera
del coll en avall;
fayes que flamejan,
seguint la primera
de les balladores,
en la nit del ball;
soledat farcsta

*) Cansó popular.

hont sembla que udola
d'oscur fratricidi la gòtica gesta;
trilleig de campanes que'l vilatge endola,
endolats que resan y de dos en dos
cap al cementiri seguexen la caxa;
garrovers que fregan ab la branca baxa
les veles de carro que van a n'el cós;
tonada del batre, cadencia moresca;
mèl-leres que botan per dins la verdesca,
families que voltan la font de salut
y fruytes que's fonen dins la boca fresca,
plena de rialles, de la joventút;
musa cansonera, vella rondallayre,
sanitosa flayre
de la pagesía;
llumenaret blau
que l'ànima atrau
de la minyonía;...
sou l'esquisitesa, sou l'encantament
hont l'ànima hi sent
de la patria mia.

PRIMER ACCÉSSIT A LA FLOR NATURAL

INSCRIPCIONS

Tot passant.

ETERN IDILI

La jove dels cabells nuats com Eufrosina
y descenyit mantell amplíssim y tombant,
pel bell matí amorós ve de la font vehina,
ab l'ànfora gentil qui plora clapotant.

De sobte, isquent del bosch, un jove caminant
demana un glop piadós de l'hidria nacarina;
la verge, sonrient, ab gest graciós s'inclina
y vaga per sos ulls un inefable encant.

Surava per l'espay una ona d'armonía.
El bras marmori, núu, dels plechs flotants sorgía.
Y a n'el fresquívol raig obrint el llavi ardent,
l'incògnit vianant de ruta misteriosa
la gerra tentatriu alsava ab mà golosa
y ab àvit gargoteig bevía llargament.

HOC ERAT IN VOTIS

Oh l'himne poderós hont s'enclogués la forta
grandor dels Propileus oberts als suplicants,
l'arcada solemnial de l'alterosa porta
qui's corva ardidament sobre'ls capdills triomfants.

La ruda carnació dels divinals Atlants
qui el pes d'un món inert serenament soporta,
l'esguart de Laodiké qui l'ànima conforta
y'l tors vivent dels deus y'l gladi dels tirans.

La gracia feminal de danses y armoníes,
el pavorós retrò d'antigues profecíes,
l'alada multitut dels somnis musicals,
l'Estrofa palpitant de l'extingida festa
y'l cant evocatiu hont pera sempre resta
l'extàtica visió d'incògnits Germinals.

DESPRÉS DEL SACRIFICI

L'ofrena fou humil tal com als deus agrada
quan la presenta l'hom ab esperit fervent.
Dels rierols vermells, bavors de sanch vessada
com un perfum d'encens muntavan blanament.

Tranquila, poch a poch, venía la vesprada
qui un gran velari obscur anava difonent.
Devant l'altar diví, la tribu congregada
bevía la dolsor d'aquell sagrat moment.

Ni un remoreig profà dins l'ombra se movía.
Vessava'l cel rogench immensa melangía.
Passava silenciós l'alè dels Immortals.

Y pàlida, sotil, a la claror derrera
d'aquell agònich jorn, pujava una fumera
per sobre l'ara ardent, en amples espirals.

EL NAVILI

Sobre la vela bategant y humida
l'aroma de les selves orientals,
la crinera dels núvols esllanguida
y'l trofeu dels sotmesos temporals.

L'àlit de la sirena condormida
dins el secret dels entrevists fondals;
de les ardents ciutats l'alè de vida
portat per les calitges matinals.

La llum vibrant d'equinoccials aurores
corona les banderes vencedores
en la punta del màstil vacilant;

y de la proa en l'àrdua valentía,
contempla la perpètua travessía
l'espectre etern del Holandès Errant.

SEGON ACCÈSSIT Á LA FLOR NATURAL

LLEGENDA DEL MONTSANT

La gran montanya del Priorat

Al meu amich Iu Pascual

I

Jo sé una terra tota poblada de montanyes;
hi son petits els homes y'ls crits hi son perduts,
té cimes coronades d immenses quietuts
y abims d'una tristesa de mort son ses entranyes.
Diuen les derreríes del home xipré' y llor,
en les penyes hi hà sanch y hi hà cendra apagada,
lluhen no més en l'ampla desolació ignorada
els corbs d'ales fatídiques, les licorelles d'or.

II

Ab quina opressió tan fonda y silenciosa
sospireu en el món que us es axerrabit,
oh pins qui us axequeu vers el dols infinit
brollant de l'axutor de la pedra anguniosa!
Com s'arrapan a Deu vostres mudes pregaries
oh cimes nues, valls qu'ofeguem els humans,
petites herbes tímides, penyals amenassants,
torrents que us assequeu, mesquins, per les fondaries.

III

El cel té blaus profons y núvols funerals.
Eternament floriu en exes rocateres,
Tots Sants, Divendres Sant, oh Santedats austeres,
memories taciturnes, dolors penitencials.
Quin apaybagament del furor de les coses
en exa solitut exempta de pecat!
les hores son dormentes y l'ayre es aturat;
sembla que'ls àngels volin ab les parpelles closes.

IV

Tu n'ets el Rey, Montsant, d'aquexes melangíes
y ta blavor es bona per ajudà' a sofrir;
petites serres van devant teu a morir;
ets un consolador de santes agoníes.
Les curioses remors en tos arbres no hi son;
tu tens la pietat d'una tarda molt clara,
y'ls hòmens te judican més silenciós encara
al veure qu'ets tan ample damunt del horitzon.

V

Una potenta calma devalla de ta altura
envers la mesquinesa dels pobres esperits:
les boyres engendrades per temporals neguits
davant ta eternitat se fonen de pahura.
Alt y segur, no tens desengany ni ilusió;
tu restas sumergit dins visió may torbada,
la teua amor de Deu, oh montanya sagrada,
es un'amor esquerpa vers tota distracció.

VI

Un día s'axecava pel món l'auba suau
d'una Lley de Perdó, y'ls ayres s'estremían,
y les flors, pressentint la rosada, s'obrían,
y era clar y era tendre y era infinit el blau.
Mes abans de que'l jorn resplandís de victoria
hi hagué núvols de sanch com en tot solixent;

els cristians morint per Deu en el torment
com les aus del matí proclamavan sa gloria.

VII

Y Deu volgué isolar del combat cors aymants
perque fossin com llanties serenes, preservades
dins les humils tenebres de coves oblidades.
Montanya, axís pujaren per tos camins els sants.
Y de tos grans prodigis arreu s'ohiren noves.
Exía una canturia molt dolsa bosch endins;
de dos en dos els àngels volavan sobre'ls pins;
lluhían els estels al damunt de les coves.

VIII

Oh aquelles coves! Foren cataus de malvestat
de feres y de serps, mes ja a Deu s'hi enaltía,
y les feya plahentes l'encís de com fugía
l'horror antich davant la nova suavitat.
Rius d'armonía, rius de claretat novella
penetravan adins la cova ohint pregar.
Natura s'amansía, y ab ignoscent mirar
guaytava aquelles vides més sossegades qu'ella.

IX

Y'ls cristians somreyan de les delicies místiques
arracerats devall dels feréstechs penyals;
trobavan en les aygues pureses baptismals,
trobavan en el pa tendreses eucarístiques.
Y's veyan devegades sota'l brancàm profús
y's deyan mots senzills trobats als sants oracles;
sos ulls eran ingènuus de tan veure miracles;
sabían pels Apòstols somriures de Jesús.

X

De les demores fosques, els aspres solitaris
exían a la llum ab els ulls reflexius;
ells llohavan a Deu comprenent els motius
de les herbes efímeres y'ls arbres centenaris.

Axís en tota cosa veyan sentits pregons;
fugían a son pas les apariencies vanes;
sentían en els vents les ordres sobiranes,
y omplían els seus díes de consideracions.

XI

Montsant, eran tes pedres llavores fulgurants,
tes clares fontanelles eran miraculoses,
fulles y arrels tenían virtuts misterioses,
y era fet el teu ayre del respirar dels sants.
Y la Divinitat era en tu blanament,
y may cap sacrilegi dels hòmens te torbava;
de la Coloma blanca qu'al teu damunt vetllava
sobre tos pins plovían unes clarors d'argent.

XII

Y'ls cristians sofrían entre la serra brava;
eran colrats del sol y blanchs dels borrallons;
sos brassos eran durs y dòcils; en sos fronts
hi havía'l resplandor de Deu qui'ls contemplava.
Montsant, tu amich els fores ab tos aucells y flòs,
tu retens el perfum de sa vida incompresa;
tu en vida'ls hi donavas un' aspra fortalesa;
tu en mort els acullías al sí de ton repòs.

XIII

Montsant, ja ets un desert, però qui puja encar
cap a Deu, recordant son antiga embranzida;
tu veus a ton entorn la mort axerrahida;
no més molt lluny, son dolsos y fins la neu y'l mar.
Oh Rey de corbs sinistres y licorelles d'or,
oh tu molt sola y molt dolorida montanya,
jo ploro davant teu, qu'ets la immensa peanya
d'un gran Crist invisible y abandonat qui's mor!

ENGLANTINA

VI.—LA NIT A MONTGRONY, *de D. Antoni Bori y Fontestà.*

PREMI A LA ENGLANTINA D'OR

LA NIT A MONTGRONY

Visió poemàtica.

L'hivern! L'hivern! Com brunz la tramontana!
De les boyres la histèrica sardana
pels cimals del Montgrony gira y tombolla...
Ja'l rem xiula en la serra;
ja regolfa en les balmes; ja s'aferra
en la neu que destría y arrombolla,
y cruix, gemega y canta
de la montanya santa (1)
fins als cingles y als rostos de Marolla.

Brassejanthi a sol post com un Alcides,
l'abet del Santuari hi remoreja;
de les clotxes solemnes y adormides
la testa's balanceja;
les llanties hi tremolan;
portals y golfos y batents grinyolan;
tot gemega al fuet de les ventades,
tot cruix, Montgrony imposa,
y ve la nit pesanta y sorollosa
de *bruels* y de *bruxes* y de *fades.*

(1) Montgrony, la montanya santa y llegendaria del Ripollès, es una estribació dels baxos Pirineus entremitx de Castellar de n'Huch, Pobla de Lillet, Ripoll y la Vall de Ribes. Gayrebé inaccessible, no es estrany que fos el lloch escullit per la Reconquesta catalana; y ni d'aleshores ni de may, hi hà recort de que cap invasió forastera haja pogut arribarhi. Sa altura es de 1300 metres.

LES BRUXES

De Serraborda a Pujals (1)
les bruxes van per les ombres
ab caps de llop per fanals
y òssos de drach per escombres.

Al capdemunt del tinell
tenen Senat desseguida:
—Anirèm a Pomanell,
que'l Comte Arnau ens hi crida.

De Coma Armada'l bruel
l'evocarà ab sa cridoria;
l'axecarèm fins al cel
y l'asseurèm a la gloria.—

Y van cruxint com els torbs
del Prestill per les geleres,
ab xiscladissa de corbs
y udoladissa de feres.

De Pomanell al afrau
tota la cúrrua devalla,
y espera al Compte l'Arnau
sardanejant la bruxalla.

LA FADA DEL PRESTILL

—Les bruxes han passat.
¡Maleytes!—diu la fada;—
la font m'han esbullat,
m'han tota desvetllada.

(1) Serraborda y Pujals son dos macissos que s'axecan a la dreta del Montgrony, y son els llochs ahont la tradició hi assenyala les *bruxes*. Ses malifetes son temudes, sobretot al vehinat de Pomanell per ahont sardanejan totes les nits de tramontana esmicolant els sembrats. Per axò, quan allà naix un infant, el batejan desseguida, dexant tota la nit un ciri encès a la cambra. Una volta l'infant ha rebut el sagrament del Baptisme, les bruxes no hi poden rès y's rebaten per les roques.

Quan passan aprop meu
perjuran y renegan;
y'm tiran flochs de neu
y ab còdols m'apedregan.

La font de mos sospirs
d'hivern me la cor-núan!
Pel Maig quan hi hà llirs
segàntmels se'ls endúen.

Me'n roban els sarrells
de líquens y de molsa;
m'axonan de clavells;
m'axugan d'aygua dolsa.

Y tot perque he florit
bo y sempre entre poncelles;
y tot perque a la nit
estimo a les estrelles!—(1)

LA FADA DE SANTOU (2)

—Què tens, què tens, germana?
Còm has sortit ab exa tramontana!
Quí, donchs, t'ha despertat?
De Santou fins als cingles de Sant Pere
es tot una nevera;
les fonts s'han corgelat.

Jo vinch tota esglayada.
De les Coves de Ribes una fada
ha vingut a Santou;

(1) Es tradició viventa que la *Font del Prestill* es el plor d'una fadrina que se havía enamorat de les estrelles, y que morí decandintse com una flor en la balma situada a la dreta del macís del Montgrony. En les nits d'estiu se passeja a flor d'aygua; al hivern dorm, y sols se desperta astorada quan les bruxes, passanthi, li corgelan la font.

(2) Sigiberta, filla del bagaude Amand vensut per Enrich, es la encantada del *Forat de Santou* ahont se refugià al negarse a casar ab l'assessí de son pare. El Forat de Santou es al mitx d'una pineda de l'esquerra del Montgrony, comunicant, segons tradició, ab les Coves de Ribes, per ahont se passeja Sigiberta conversant ab les altres fades de la ribera del Freser.

ha vingut y m'ha dit qu'enllà s'ohía
estranya bogería.....
es el bruel del bou.

Es el bruel, amiga,
arracéram al marge que t'abriga,
fugím del torb irat.....
No l'ous?... Es ell!... Ja cingla la ventada;
quan regolfa'l bruel de Coma Armada
ja no triga a passar el Condempnat.—

EL BRUEL DE COMA ARMADA

—Vína. vína, torb de neu,
vína, vína, tramontana;
congrièuse damunt meu
y esbandíuse per la plana.

Si una creu m'esclafà'l front
estimbantme de la serra,
estimbèu a tot lo món,
arrasèu tota la terra. (1)

Si voleu glavis de llamp,
de mon cor fèune una forja;
si per crit voleu mon bram,
arranquèumel de la gorja.

Vína, vína, torb irat,
màta, trínxa y alsapréma;
vína, vína, Condempnat,
ab l'infern que tot ho crema.—

(1) Coma-Armada: altra montanya que s'encara ab Montgrony y d'ahont se domina tota la Vall de Ribes. Té aquest nom per haverhi aparegut en l'any 778 el princep Quintilià ab els primers capdills de la Reconquesta. Sembla que allà hi havía una creu y que un bou a cops de morro la volgué estimbar, logrant solzament arrossegarla fins a una cinglera ahont s'estinellà'l bou quin bruel se sent en les nits de tramontana. Els pastors hi perpetuavan la tradició clavanthi una creu de faig; fa prop d'una centuria que s'ha perdut afició tan piadosa. Té Coma Armada una altitut de 1850 metres.

EL PAS DEL CONDEMPNAT (1)

Reira de Deu,
còm branda la cúa!
còm trinxa la neu,
còm bòta, còm súa,
còm brunz el cavall
timberes avall!

Pels brenys erissats
un vell s'hi desboca;
té'ls ulls entelats,
té oberta la boca,
y mira y no hi veu.....
Reira de Deu!

Del poltre als galops
la carn li va a trossos;
s'hi abordan els llops,
s'hi aferran els gossos.....
tot ronca entorn seu,
Reira de Deu!

Y avall, sempre avall,
aprop d'una cima,
rellisca'l cavall
que sanch regalima;
rellisca en la neu
¡reira de Deu!
y llensa a l'afrau
al Comte l'Arnau.

. . . .

(1) El pas del Condempnat. — La tradició del Comte l'Arnau es vivíssima a Montgrony, de quines terres n'era senyor, com del castell de Mata lana avuy enrunat y aprop del oratori de Sant Joan de Mata. Tota la comarca del Ripollès el temía per ses exaccions irritants: tant en impostos qu'afligían als pobres pagesos, com en atreviments en robar les donzelles qu'en mal'hora l'escoltavan. La profanació que feu de la morta Adelaiza, abadesa de Sant Joan, el condempnà a cavalcar fantàstica y eternament per aquelles abruptes terres Els pagesos el senten passar ab la tramontana, y diuen qu'aquesta minva quan ell s'ha estimbat per les roques.

Y avall, seguintli'l rastre, vertiginós rodola
trinxant carreus y soques de pins tot el bruxàm;
en terra estès al vèurel irat els punys arbola
y avenchs, tinells y gorges tremolan a llur bram.

Y'l cos del Comte arruxan ab llenques de bardana;
l'ajauen a la gropa de son cavall etern;
el lligan per la brida a un rem de tramontana,
y en remolí fantàstich s'enlayra tot l'infern.

Y enlayre cruix y roda. Pujals y Serraborda
als cims de Coma Armada hi atían el bruel;
flamejan les montanyes; la tramontana axorda,
y'l Comte Arnau s'adressa per arraparse al cel.

Y cau; y a sa cayguda la gran legió's destría,
y al sò d'una campana, fugint, s'esberlà'l front.....
Fresseja'l Santuari, Montgrony floreix al día,
y'l clergue axeca l'hostia qu'abranda a tot lo món.

VIOLA

VII.—LA CORONA D'ESPINES, *de D. Arthur Masriera.*

VIII.—TORNANT AL PARADÍS, *de D. Martí Genís y Aguilar.*

IX.—LA LLANTIA DEL SANTÍSSIM, *de D. Lluís B. Nadal.*

PREMI DE LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

LA CORONA D'ESPINES

—Et plectentem coronas de spinis,
posverunt super caput ejus.

(MATHEI, XXVII, 29.)

Els esbarzers del Cedron
crían arsos y argelagues;
Divendres Sant al matí
prou n'arreplegan a manta
els soldats de la legió
pera ferne una garlanda
pera'l front de Jesu-Christ,
qu'ha de morí'entre dos lladres.

El Rey de reys està près
sota les brèdoles altes
del Pretori de Pilat;
porta per sceptre una canya,
té per trono un escambell,
té per matell una clàmide,
y dels arsos d'esbarzer
la corona que li manca.
La corona de Jesús
sobre son front brilla encara,
llampega ab raigs de claror
sobre vint segles que passan.
¡No es la corona d'afront,
qu'es la diadema de gracia!

Les espines qu'han punyit
el front d'un Deu, que s'abaxa
fentse del home germà,
per natura y per semblansa,
son la llevor més sublim
d'espiga fecunda y magna,
son l'esplet de pau y amor
de l'idea cristiana
qu'en la ment del Verb diví,
ab sanch de Deu, germinava.
El Fill del Pare Eternal
veu que'l front august li sagna.
El pensament de Jesús
pren profètica volada,
el martiri del seu cap
ab cent martiris enllassa.
Dels torments del Fill de Deu
coronat d'espines aspres,
se'n engendra una legió
de pensaments dels qu'enlayran
a la llorda Humanitat
sobre'l fanch que l'ofegava.
Sant Johan, l'esdevenir
hi escorcolla ab ales d'àguila.
Sant Pau ensenya l'amor
y'ls Cels enlayrats traspassa,
Veu Agustí la *Ciutat*
de Deu, tres voltes sagrada;
Chrysòstom torna de mel
de Deu l'excelsa paraula,
y Sant Geroni, a Bethlem,
al món axorda y esglaya
ab la trompeta sublim
qu'a Josaphat amenassa.
La ment humana, del Verb,
pren la Vritat sacrossanta
y vola ab los Sants Doctors
de la *Summa* y de *l'Ars Magna*,
ab Teresa de Jesús,
y ab l'Angel de *Las Moradas*,
y'l pensament que d'un front
atormentat s'escapava

¡ompla'l món y arriba al Cel
redimint pobles y rasses!...
L'espina qui més punyeix
al front de Deu, sagna encara;
es la dels mals pensaments
de tantes penses malaltes
de tants fills y nets d'Adam
que, ab superbia condemnada,
menaren l'enteniment
de la mentida a n'els antres.
Judas, se penja ab la serp
del remordiment, assuara;
dubtant que Deu sía amor,
baxa al infern el mal Lladre;
de Julià l'apostasía,
de Nestori la fal·làcia,
la superbia dels arrians,
l'orgull dels iconoclastes,
¡son espines que de Deu
al front sagnant dexan rastre!
Els pensaments d'ambició
de la Humanítat malalta
desde Adam al Anticrist,
desde Caïn a Alexandre,
ferexen la ment del Verb
Rey de reys, Senyor dels Angels.

—

El pensament es un au,
vola amunt ò be devalla
fins al llot de la passió
ab baf de crims rabejantse.
Cada pensament de crim
es una espina sagnanta;
cada espina, al bon Jesús
¡sanch del front li costa encara!
Pensa meva: amunt! amunt!
qu'ab Jesús vull comportarla
la corona dels afronts,
qu'es la diadema sagrada,
¡d'espines en aquest món,
y de roses en el altre!

PRIMER ACCÉSSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

TORNANT AL PARADÍS

Jesucrist axeca 'l·treball a
la més alta consideració.

Quan ulls humans la llàgrima primera
dexaren caure ab lo primer suspir,
un dia de superba primavera
Adam passà'ls llindars del Paradís.

Sosté ab son bras l'avergonyida esposa
vagant esgarriats pels aspres munts:
descloure'ls llavis cap dels dos no gosa,
girant enrera a cada passa'ls ulls.

Negrors de tomba del Orient devallan
que'l fret a ses espatlles fan sentir:
y lluny, derrera'ls núvo's que'l mar tallan,
se'ls pon per sempre'l sol del demati.

Y l'hom primer y la primera dòna
hermosos com ahí'ls emmotllà Deu,
signats encara ab la radiant corona
que del món y'ls espays los feya reys,

com dos coloms que la tronada espanta,
de la propera nit fugint poruchs,
caminan d'esma ab tremolosa planta,
y's perden pels fondals brusits y axuts.

Ses nacarades carns macan les roques;
dels peus fets a la molsa'n raja sanch:
la set horrible axarraeix ses boques,
y'l corch els amorfolla de la fam.

Quan ja no poden més, quan en la calma
de l'ombra silenciosa tot s'adorm,
s'amagan arraulits en una balma;
y'ls seus parpres se clouen y'ls seus cors.

Després pels ayres flamejà llum nova
volant sobre la terra somnis bells:
y Adam va obrir els ulls, y d'Eva's troba
el front rosat caygut sobre'l pit d'ell.

Dels plors afoga la cremant pujada
com dart punyintlo lo recort d'ahir,
y alsa'l cap y esbarría la mirada,
com quan desperta lo guerrer ferit.

—¡Oh; esclama, còm anyor lo goig d'un día
quan tot mon ser fruhint de son esguart,
del Pare omnipotent la veu sentía
cayent com pluja fresca en estes valls!

Ja no'l veuré baxar de les altures
en mitx de núvols blanchs de serafins;
y un'ombra ennegrirà les hermosures
d'un món que'l feu per regalarme a mi.

¡Adeu, clars dematins de quan jugava
ab los aucells del bosch Eva ignocent,
y jo lleuger com els isarts guanyava
al banyagayre fort y al singlà'esquerp!

¡Adeu, montanyes meves d'or vestides,
esplets de dolses prades y fruyts d'or,
riberes encantades y florides,
llit tebi d'aygues de gentils remors!—

Diu allunyantse de la roca trista
qu'aquella nit els ha donat alberch;

veyent la terra estendre a sa vista
per patria de sos fills l'immens desert.

Com ala d'au geganta, una palmera
brandeja a tret de roch sos dàtils richs.
Rebota'l viu desitx, y s'hi adalera;
y sent que'l cor li falla ans de se'al cim.

Retut y esdernegat sots l'ample soca,
sentint per Eva xafagós condol,
mortal gemech s'exala de sa boca
com crit llensat al cel pel cor del món.

Y dels fondos espays boyra argentina
més clara que'l mitjorn bat l'ayre blau:
y armònica ressona veu divina
parlant al seny espabordit d'Adam:

—¡Axécat y camína! Ma clemencia
te torna pendre per l'amat fill meu:
valdrà lo meu perdó ta penitencia:
regnaràn en la terra los fills teus.

Pènsa y trebàlla! Jo't daré en ser l'hora,
vestint d'inspiració lo teu esprit,
la forsa que ton dèbil bras anyora
per torse'ls elements a ton albir.

Podrà abastà'l desitx tot quant t'enayga
si li dona la mà l'enteniment:
tindràs per servidors el foch y l'ayga,
y l'ayre qu'assí al món tot ho nodreix.

D'aquestes planes que'l gram sèch enerba,
dels calsigats terrers y pedregals,
el pa beneyt que'l viure assí conserva
quan vinga'l sol d'istiu ne culliràs.

Faràs del còdol cantellut la roda;
y'ls rius que portan cap al mar corrents
les clares aygues ab que'l món se broda,
te donaràn la forsa y'l mohiment.

De les entranyes fosques de la serra
treuràs la mena del primer tresor:
exint del sílex te darà la terra
l'eyna de ferro qu'ho treballa tot.

Ton seny engrunarà com frèvol toria
les ires de la mar y'ls fochs del llamp,
y menarà tos carros de victoria
el llamp mateix per terra y per la mar.

Y anant sempre en amunt, per clara guía
portant la llum qu'encench en el teu front,
cada secret qu'estoja una armonía
s'esbadarà a tos ulls com lliri al sol.

Com ixen de la nit garbons d'estrelles
rodant en cercles amarats de llum,
de l'ànima les nits t'han de fer belles
els càntichs de les arts y les virtuts.

Y l'obra de tes mans exint més pura
quant més la banyis en colors divins,
la terra's vestirà de l'hermosura
que llu en los raigs del sol del dematí.

Y esdevindrà que cada passa teva
més acostantse a n'als llindars del cel,
irà dexant pels sots de cada gleva
de ton avens gloriós els monuments.

A sobre de cad'un ab complacencia
s'hi baxarà a posar el meu esprit
portanthi un baf de divinal essencia,
y fentne un replà més per pujà'ab mi.

Quan al món voltarà aquexa cadena
forjada en tos esforsos sobirans,
de la pregon clotada a la carena
el món serà un jardí del meu palau.

De sol-ixent per les daurades portes
mon amorós alè hi duràn els vents;

y ornat de cingles com pilastres fortes
serà'l teu gran casal un altar meu!

Llavors les gotes de ton front caygudes,
ab lo treball august ja redimit,
hauràn sembrat de flors tes llars perdudes.
¡Jo't tornaré fe'hereu del Paradís!

SEGON ACCÉSSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

LA LLANTIA DEL SANTÍSSIM

Lux perpetua.

D'aquexa llum, quieta ò tremolosa,
talment sembla'l meu cor el papalló:
ella m'atrau, la llantia misteriosa;
jo visch de sa claró'.

Jo'l sol no gòs mirar per sa grandaria,
ni l'immens resplendor del firmament;
ja'm satisfà ab sa dèbil lluminaria
eix far del Sacrament.

Ma vista, vergonyosa y esquifida,
sols devant d'aqueix llum gosa mirar;
apar qu'es fet del pecador a mida
y'ls ulls no fa abaxar.

El just pot mirà'al sol, l'ànima pura
pot delectarse en l'estelada nit;
jo no puch pas, indigna criatura
que'l plor no ha redimit.

Jo d'exa redempció tan sospirada
veig la promesa en exa eterna llum,
exa llum del altar may apagada
que l'oli vell consum.

L'oli vell sempre igual, fill de la terra
qu'a Deu dona la pols de que'ns tragué,
guaridor de ferides de la guerra
que'l mal esprit sosté.

Ella'm refà, exa llum, y m'aconhorta,
ella es el bàlsam de mon pobre cor;
el dany més cruel, la tempestat més forta
cedeix a sos raigs d'or.

Jo hi entro cech al temple solitari,
potser plorós, potser desesperat,
ab l'anguniós fadich del meu calvari,
ab el punyal clavat;

y'n surto plè de llum y d'ardidesa,
el goig dintre de mi y el front serè,
y, al tornar als afanys y a l'asperesa,
m'apar trobarmhi a plè'.

Oh, sagrat llum! oh, estel amorosíssim
que m'apartas les ombres del camí!
tu ets, tant humil, l'ullada del Altíssim
qu'arriba fins a mi.

Guàrdat, oh món, ta lluminaria vana,
font de lluyta, superbia y desconsol;
jo vull per mi exa llantia sobirana:
son fil de llum m'ha de portar al Sol.

PREMIS EXTRAORDINARIS

X.—EN TON DE LA MUGA, *de D. Manuel Duràn y Duràn.*

XI.—LA MULLER, *de D. Miquel Roger y Crosa.*

XII.—VENI CREATOR, *de D. Pere Palau Gonzàlez de Quijano.*

XIII.—VIA CRUCIS, *de D. Manuel Folch y Torres.*

XIV.—RURALS, *de Mossen Angel Garriga y Boixader.*

PREMI DE LA COPA

EN TON DE LA MUGA

(ESTUDI PERA UNA NOVELA)

Terra.

Aquell día va exir més tart que de costum: apoyantse en son bastó de crossa y repenjantse al bras de sa germana Nuria, traspassà ab dificultat lo marjapeu de la porta. Ella portava, agafada pels barrots del espatller una cadira mitjana, y dessota'l bras un coxí ab funda de quadrets blanchs y vermells. Caminaren a passos curts, qu'ell feya ab fatiga, fins a la paret assoleyada del cap de l'era, ahont la Nuria colocà ben assegurada la cadira y ajudà a asseures a son germà, qui poch a poch anà doblegant sos botits genolls fins a dexarse caure en lo seti, li emmotllà'l coxí, ben estovat entre la esquena y l'espatller aconduhintlo carinyosa ab atencions de mare.

—Fa, Ton, qu'axís estaràs be?—

Ell respongué a la Nuria ab un amorós esguart, y trafeguda y desexida se'n anà a donar cap a les feynes de cada día.

En Ton dexà son bastó apoyat entre les cames, y abandonats los brassos a son propi pes, quedaren reposats demunt les cuxes, ab les mans mitx closes, acotà'l cap envers son pit y quedà immòvil.

Sa fesomía era parada, inexpressiva, com si un vel aturés les manifestacions de sa inteligencia migrada y enderrerida enterbolint l'esguart de sos ulls clars d'escassa movilitat y

que's fixavan sense cap intenció. Era barbamech; un borrissol escàs y fí, casi invisible, nexía al voltant de sos llavis y s'estenía per aquelles galtes embofegades, de pell pansida, acribillada per un soptil reticulat, com de poma escaldada, ab esgroguehides ranciors de pergamí vell. Ses orelles primes y caygudes, sense transparencies de sanch, marcavan en sa unió ab les galtes uns replechs de pell, unes bosses arrugades y penjantes com pelleringues mortes que's fonían a l'arrencada de son coll groxut, ab comensaments de goll. Sa boca, un xich badada, com si li manqués l'ayre, dexava sentir a cada respir un fleble bleix, curt, fadigòs, asmàtich que sonava com buf passant pel canó d'una canya esquerdada escorrentse per sa barba un regalím de lliscosa baba que sovint axugava ab lo revés de ses mans botides, moradenques. Son cos de formes xaparres y de fofa inflor que l'obligava a estar assegut gayre be sempre, mal ensarronat en son vestit de vellut, refregat de cuxots y aparracat dels colzes y ab la catxutxa encasquetada fins arràn d'orelles pels volts de la qual s'escapavan llargues grenyes de cabell las, estava sempre quiet, encarquerat, hieràtich... quelcom de momia ab ulls de vidre.

***

Vingué al món abans de temps, en lo precís moment que sa mare l'abandonava. Lo va criar una cabra que talment semblà compadirse d'aquell pilotet de carn esblaymada; encara no sentía'l feble rondineig de son ploricó, com gruny de godall, hi corría adalerada y axarrancantse damunt la bressola, li tapava tota la cara ab son inflat braguer.

Va tardar molt a tenirse: se passava'l día encastat en una basseta, brut, espellifat, arrambat a les parets de la llissa ò al peu de la barana de la exida; allà ahont no fes nosa, rosegant un espigot de blat de moro estovat per les baballes, ben voltat de mosques... llepat pels gossos.

La Nuria qu'encara era una canalla, era la que'l traginava d'un cantó al altre,'l pexía y aconduhía a sa manera.

Ja era grandassàs quan va comensar a valerse: allavors tenían d'atalayarlo sempre perque arrossegantse y rodolant s'allunyava de la casa, sempre ab la dèria d'anar cap a la baga, com si'l bosch exercís en ell una mena d'encís, una atracció estranya, inesplicable... Un cop lo van tenir perdut tot un día... y anà crexent escanyolit y flach, esquerp com

un erissó qu'encara no veya algun foraster s'esmunyía depressa entafurantse en algun amagatall.

Solsament se trobava a pler essent ben sol ò barrejat ab bestioles a les que tenía una afició boja. Eran sos companys. Molts cops, ajassat al batell del sol, mitx colgat pel boll de l'era, l'hauríau vist ben voltat de l'aviràm que li pujava demunt, picantlo suaument, estiragassantli'ls cabells... y ell hi prenía una paciencia!... De vegades, en lo mateix plat de arrossó ahont esfonzava sa cullera de fusta, hi menjavan les gallines golafres. Agegut de boca terrosa de cara a un niu de formigues, les ajudava en sa tasca d'apilotar granes. Més grandet, gambava aucells de niu, ò escampava molles de pa pels pardals.

Com no havía anat may a estudi, ni s'havía pogut ocupar en cap mena de treball que hagués esperonat son endormiscat cervell, havía pujat com una bestiola mansa, nodrintse malament y a la bona de Deu, com les garrigues del restoble, ab aquell abandono y santa resignació ab que a pagès se conforman ab la desgracia. En Ton era un esplet perdut, per son pare, propietari del casot de la Muga, de poch quintar y prou endarrerit. Anava massa ataleyat ab lo bestiar y les vessanes pera enfundarse ab lo Ton... Tan de be li faría Deu... Los altres de la casa, llevat de la Nuria, tenían prous cabories en vigilar per ells .. Per altra part, lo poch que havían probat de metge y medicines no li havían fet may rès que s'hi conegués... y potser sòrt ne tingué de no castigarse la naturalesa ab potingues.

Flach de còs y d'ànima encongida, havía passat los divuyt anys de sa vida com si solsament ne tingués quinze.

Era de natural dols, bondadós, sofert, may se quexava: encara que poch enrahonador y retret de mena, sempre tenía una bona paraula per tothom que se li dirigía, ab aquella veu que li exía petita, esquerdada... com si se li nués la gargamella.

Un día'l rabadà s'enfilà a un olm del peu de la casa pera abastar un niu y fernhi present. ¡N'era tan mal dels aucellots!... y pujant branques amunt, s'apuntalà de genolls a un cimal corcat; al mateix temps en que axecava'ls brassos per copsar d'un cop aquell pilot de brostes y brossa menuda, y esclamava joyós:—Oh Ton, son ben canonats!...—petà sobtadament esquexantse y lliscà sens temps d'ampararse enlloch, y ell y galindons caygueren a terra. Rebé una forta pataca-

da y de retop un roch cantellut li esberlà la pell del front del que'n brollà sanch abundosa. Un mosso que feynejava en la fexa propera hi corregué per assistirlo. Al cap de vall no va esser gran cosa, però tot d'un plegat s'adonaren del Ton que, bo y assegut en sa cadira, coll-torsat, blanch com un llensol de bugada, s'havía esvahit, costant bons treballs lo retornarlo.

Los espectacles ferrenys de la naturalesa l'esfereían que feya llàstima. Quan bufava desaforadament la tramontana ab estridents xiulets fent cruxir les soques, reblincant los plansons y ajassant les mates, s'entafurava pels recons, atuhit, guaytant esverat a cada xisclet que's fonía perdentse enllà d'enllà. Quan la grossa y plomosa nuvolada s'atansava empesa per les ratxades de montanya y la terra's sotraquejava al retruny del trò y la tempesta's desfeya en espessa pluja qu'anava tupintse velant lo paysatge mateix qu'una cortina estesa arràn de finestra, no's movía del peu del foch, ulls cluchs, ensumant ab ànsia la flayre de llor benehit y espígol, que la Nuria cremava, com si cerqués, plè de fè en les virtuts d'aquella mena d'encantament, consol a son esperit qu'esperava veure aplanades aquelles furies malehides que semblavan aterrar la casa ab son terratrèmol. Quan s'era passat lo mal temps, s'anava reviscolant de mica en mica y s'atansava a la finestra que obría, y guaytava joyós los claps lluminosos de puríssim blau, mentres entrava en la cuyna, com una grossa alenada, lo baf de la terra molla.

A la mida qu'anà crexent s'engroxí botíntseli les cames, quedant quasi impossibilitat, com un jayo ferit y de qui per rès se refiavan, fent més nosa que servey, aclaparat sota la pesantor d'aquella estranya malura que may ningú havía entès. Allavors se li remarcà aquell panteig fadigós que's tornava veritable ofech al fer algun esfors, y fou quan la Nuria l'armà del coxí y cadira y li cercava'l recés assoleyat ò l'ombra fresquívola... Massa que tenía d'estarhi ficat per aquells recons del escó en los díes rúfols y grisos d'hivern y en aquelles llargues vesprades, guaytant ensopit els caragols de la flamarada d'argelagues llepant la caldera.

Alguna qu'altra festa anava a la vila pera complir: marxava de casa a l'hora justa, cavalcant la somera, guarnida ab silló, a tall de dòna, acompanyat d'algun dels seus y se n'entornava tan punt havían fet. Aquexes anades lo contrariavan en gran manera... Los esguarts de compassió que

l'acompanyavan desde'l cap del carrer fins a la iglesia, l'interés mostrat assí y allà per parents y coneguts, aquell "Y donchs, Ton, qu'encara no fem bondat?..." "Guaytèu al Ton que reixit!..." lo marejavan fins a posarlo malhumorat y esquerp y no tornant a pendre son tirat natural fins a trobarse de nou entre terrossos y arbres, a camp obert y sol.

* * *

Part darrera de la casa s'exten la serra del Catllar, per les vessants de la qual s'escorre l'aygua filtrada en la molsa de sos boscos de faigs y pins, fent cap, part d'ella, a embassarse un xich més enllanet de l'era enllosada y dessota mateix d'un esquey atapahit de falsíes, del que'n brolla una font que ab sos regalims y degotalls engrexa'l bassot, formant tot plegat un petit estanyol, vorejat de vimaqueres que serveix d'abeurada al bestiar y pera regar l'horta propera, tancada d'espès entortolligat d'arsos. Al peu de l'era y davant per davant de la casa, s'exten lo quintar que termeneja ab lo riu; a l'altra banda hi hà un bon tros de plana conreuada fins a la carretera ombrejada de plàtanos y que seguint la matexa direcció del riu, va de la vila no llunyana fins a la estació del carril. Més enllà, restobles escalonats, clapats de bosch de pins y roures, masíes escampades ab socalada de conreu, y axís fins a la carena de la serra que tanca l'horitzó per tots indrets fent de límit a aquell panorama que'l Ton anys hà que's contempla desde'l mateix punt de vista.

Allà, pels vols d'aquella casa, en fent bò se'l veya sempre assegut en sa cadira ò recolzat pels marges, ja al peu del bassot de la font ò en un reconet de l'horta, hores y més hores, sol, abstret, encantat.

Aquest era'l Ton que la gent conexía: el Ton desgraciat; el pobre Ton de la Muga.

En Ton era més felís de lo que la gent se pensava. En Ton tenía una amiga tota ella amor y falaguería que ja desde molt xich li rublía de joya sa ànima delicada ab lo doll voluptuós de ses manyagues, ab los embriagaments d'un goig puríssim, intens, desinteressat, constant: la naturalesa que'l voltava... hèusela aquí l'amiga del Ton... l'exuberancia de vida que arreu brollava a son entorn; la que l'aconhortava ab tendreses de mare, ab afalachs d'enamorada.

D'ella eran les úniques besades qu'havía rebut en sa vida miserable y solitaria... y també per ella eran tots los esbatechs de son cor malaltís.

Tot lo que veya y sentía, desde les immensitats lluminoses fins al cuquet que nerviosament se caragola en lo toll de la font; desde les modulacions del vent, arpejant al esbandirse per la pineda, fins al xisclet llunyedà de la garsa esferehida, eran per ell veus abundoses que l'assadollavan de joya quan entregava son esperit apocat a la fruició d'assaborirlos, y li anavan penetrant els misteriosos efluvis de vida que flotavan arreu en aquell ambient de serena calma, nodrintlo y corsecantlo a la vegada.

La fressa del riu, aquell udol etern qu'ompla la vall y que després de pluges se torna bram de monstre al llensarse per les pendents, estimbantse en els saltants, engrexant les gorgues y amarant les soques dels verns de les vorades; les notes esmortuhides d'un fluviol; los blancalls escampats de la remada espandintse per la serra, omplint l'espay ab lo bel reposat de les ovelles responent al tendre y anyoradís del xayet de llet tancat dintre la cleda; l'acompassat cimbreig del cimall del pollancre; les formes cambiantes de la nuvolada; fressa de bestioles; llums y remors de totes menes, eran per ell son amor y sa vida... son tot.

Y... n'estava gelós... hauría volgut esser sol a fruirlos, com si li raqués que'ls altres poguessin gaudírsen d'aquell devassall d'amor.

Lo ventijol que refrescava ses galtes en l'hora fadigosa de la canícula y que també axugava'ls fronts, amarats, dels forts que lluytavan ab els terrossos... l'hauría volgut per ell tot sol... encara que per ell tingués altres moxadures, portantli'l ressò de musiques incomparables que'ls altres no ohían, ataleyats damunt la gleba.

Per axò li agradava estar sempre solitari. ¡Se sentía tan felís abstret en aquelles contemplacions que'l sumergían en un mòn tan diferent de les realitats de la mesquina vida!

De vegades assegut en un recó de l'horta's passava llargues estones com ensomniat.

El sol queya a plom inondant tota la vall; les velles pomeres de soca rovellada brandavan pausadament ses branques apuntalades, que s'aclofavan fins arràn de terra al pes dels ramells atapahits de llustroses pomes daurades, ab carnacions de porpra com galtones d'infant.

A son entorn voltavan brunzint ab sò apagat y adormidor els escarbatets d'esmeragda qu'anavan y venían, s'arrapavan furgant la polpa farinosa y llaminejant d'assí y d'allà lluhían al sol ses brillantors metàliques.

Una munió de blanchs papallons volejavan com folls entre les viandes assahonades.

De tant en tant arribavan de la fageda l'espignet del gaig cap-viu qu'avisa a sa companya, ò les notes llunyanes, cromàtiques, de la pigota virolada.

Tot era calma y repòs; tot llambregava ab una llum enlluhernadora, pesanta, en les parpelles.

L'oreig passava y repassava besant ses galtes esblaymades ab tebies alenades saturades de flayres d'orenga y barballó... lo rondineig de l'aygua escorrentse per la reguera... lo cloqueig mandrós de la gallina estirant les ales y aterrejantse bo y buscant la frescor... l'anavan ensopint, enervantlo de poch en poch, fins a quedar complertament immòvil, com inanimat obgecte, confós entre les roques que'l voltavan, a tall d'esparracat estaquirot, de formes botarudes, per esquivar els pardals.

Allavors semblava com si s'anés aprimant aquell vel que embolcallava sa fesomía, sos ulls prenían certa expressió de fixesa com si guaytessin lluny, molt lluny; sa boca's contreya ab un somriure de joya inefable; les babes se li escorrían abundoses, y sa cara absorta prenía una expressió beatífica, d'iluminat... y mitx esvahit se passava les hores fins que potser la matexa intensitat del goig lo dexondía y, retornat a la vida, li entrava una mena de deliri, una frisor estranya, un desitx immens de fondres y barrejarse ab aquell concert qu'a son voltant s'extenía, convertirse en una volva invisible, y voleyar, voleyar per sempre més...

Les bestioles continuaren essent obgecte de sa predilecció.

Els pardals s'havían avesat tant a sa figura, sempre presenta per aquells voltants, d'altra part gayrebé sempre immòvil, que se li atansavan confiadament, saltironejant, tombant el caparró y guaytantlo de gayrell, arribant els més atrevits fins a picarli les espardenyes.

Ell s'esforsava en estar quiet, aguantant l'alè, xuclàntsels ab son esguart amorós, desitjós d'allargar aquella estona de intimitat. Sobtadament, esferehits per qualsevulga remor, arrencavan esbojarrats la volada cap a les vimaqueres ab fressós xarroteig de sò de cascabell... y s'estarrufavan arro-

donintse com pilotes de ploma, y saltavan escoturits de branca en branca, s'espandían pel paller y la cabanya pera acabar apilotantse en la teulada tombollantse y xisclant fins que un se llensava com sageta al damunt del caballó assoleyat en lo rostoll, furgant arreu per gaudirse de la deleytosa grana... y un altre'l seguía... y después un altre y tots al cap de vall feyan el mateix camí per asseures a la matexa taula... Y'l Ton els seguía ab els ulls plens de desitx d'assolirlos y gambejar ab ells lliurement per aquelles fexes.

Recolzat en la margenada atapahida d'herba que voreja'l bassot de la font ò prop de les mulleres del peu del esquey ¡s'hi passava unes estonasses, observant aquella munió de *texidors* ziczaguejant continuament d'un cantó al altre, estirant nirviosament ses fines cames d'aranya, marcant, ab febrosa activitat, febles ratlles en l'aygua quieta que seguidament se fonen, creuantnhi de noves ab aquell texit de fils invisibles!

En el fons verdós anguileja suaument la tendre molsa esfilada, y les falsíes van llagrimejant acompassades aquell goteig pur, trasparent...

Y les hores passavan dolses, lliscant per aquella existencia emmandrida. Y anà crexent barrejat ab aquells elements que foren els companys de sa infantesa, els mestres de lo poch que sabía y'l consol únich de sa vida desgraciada.

S'havía entregat de tal manera al goig d'aquelles contemplacions de fervent adoració, que de bona gana hauría baratat sa pesada ossamenta pel feble cos de la papallona que al tocarla s'esmicolava entre sos dits en polsím d'or.

¡Quin goig el trobarse barrejat en les corrues de formigues arrossegant la grana d'ordi ò la ressecada cama de llagosta!... ò volar com aquelles orenetes qu'al comensar el bon temps passavan ab brunzenta volada com seguint engegades sa tragectoria d'ayrosa corba y fregavan sa panxona de blanquinós plomall per l'aygua del bassot dexanthi un rastre de llum trencadissa y brillant.

Allavors s'hauría remenat a pler.

Aquesta mena d'enveja que sentía a estones, aquest desitx de trasmudarse, era'l punt negre qu'ombrejava la somniadora calma de son esperit, com les punyides de dolor sotraquejavan de tant en tant aquella immovilitat de la materia.

No era enveja de mala lley lo que sentía, era'l natural afany de la llibertat. Prou gosava bo y allunyat d'aquelles

fondaries misterioses, incomprensibles, que sols oviravà al lluny del lluny en aquelles hores de dols esvahiment... però hauría volgut entregarse, tot ell amor, en el sí d'aquella vida esplendent, barrejarse ab llum, remors y formes, y penetrar en aquell ambient d'amorosa serenitat.

En Ton, com a fill de pagès ò com tot home, per rústech que sía, que viu en íntim contacte ab la naturalesa, estava dotat d'una gran forsa inductiva y sa pobre inteligencia a forsa d'observar arribà a produhir estrambòtiques afirmacions y... barrinant, barrinant, arribà a convèncers de que com més xichs y insignificants eran aquells sers que'l voltavan, més fosos vivían ab el gran concert y per tant fruhían més a pler d'aquelles delectacions immenses, qu'ell ne sentía quelcom en aquelles curtes hores d'esllanguiment amorós, acabant per creure qu'ell hi era més a frech que'ls altres homes qui n'estavan més allunyats...

Trobarse guarit de sobte y fer com els forts que veya feynejar per la quintana, de cap a cap de día, amarats de suhor ò espurnejats de gebre; rompent l'artiga empedrehida; guaytant la calamarsada sempre suspesa... per un mos de pa de segle... nó; més s'estimava esser com era... ò com los còdols del riu, que a ben segur també gosavan, pensava ell, quan en lo caldeig de l'estiuada s'abeuran en lo ruxím dels xarabots escumosos...

Y en Ton envejant a les cuques mandroses y compadesquent a la Nuria escarrassada, gaudía d'unes estones de felicitat incomparable y no era tan desgraciat com la gent se pensava.

Era passada la *Gala,* la festa grossa del ters diumenge de Setembre, aquell día que la Nuria'l dexà aposentat al peu de la paret de l'era.

Els díes s'escursavan y'l Ton, que sentía acostarse'l mal temps, anava retardant les sortides, tant qu'aquell dematí no va trigar gayre a aparèxer en el revol de la carretera la tartana de la estació del carril.

En Ton la seguía ab esguart indiferent.

De sobte's deturà al dret mateix de la casa, y al peu de la fexa gran de la plana baxaren dos homes y la tartana continuà son camí.

L'un prou el conexía en Ton, era'l mestre de cases de la vila. L'altre era foraster, un senyor ben arranjat, ab bastó de *punyo* lluhent que'l sol feya llambregar.

Entraren en el camp, que's guaytaren detingudament, baxaren fins al riu, conversant sempre, y mentres l'un senyalava ab el bastó per tots indrets, l'altre, ab acompassats moviments de cap semblava donarli la rahó de tot.

Després emprengueren la dressera de la vila seguint la vora de l'aygua.

En Ton recordà haverli vist altres vegades al mestre de cases voltant per aquell indret.

A la tarde hi tornaren ab altres homes: prengueren mides, plantaren estaques, y la fexa gran quedà sentenciada: ja may més llevaría.

* * *

Som a les derreríes del Setembre.

La fosca es ben estesa: tot just a ponent un rastre de llu·hissor senyala les acaballes del día.

La gent de la Muga van comparexent calmoses, penjan eynes, arreconan còves y fexos de caps de blat de moro... y poch a poch arrossegant els peus y sacsejantse mandrosament, fan cap a la cuyna, flayrant glotons les trumfes que fumejan abocades a una cassola a punt d'axafar.

En Ton estones hà que sèu en un recó guaytant, sòpit, com se van esmortuhint les darreres flamerades en la llar.

Tots s'asseuen pels recons, refregant parets y recolzantse ab positures penoses... Menjan afanyosos. Després badallan amplament, sorollosament, tot persignantse la boca, y caparrejant barbotejan les paraules del Sant Rosari ab un immens enfilall de Parenostres.

La Nuria de tant en tant guayta de cúa d'ull al Ton que segueix immòvil aguantant lo plat a mitx acabar... li pren suaument, sens pregarlo; clama'ls gats y, prenent la cullera, aboca la vianda a un recó de la cuyna.

En aquest moment entra'l sagal qu'acaba d'establar les vaques y, fent mitja rialla al Ton, s'atansa a la Nuria y ab gran misteri li diu:

—A la fexa gran hi faràn una *fràbica.*

—Què hi sabas tu!—fa ella.

—Oy sí, que fins m'ho ha dit lo sagal d'Estiula; que son pare hi treballarà.

—Be, be... afànyat y no t'encaparris, qu'es tart y tinch una bona platerada per rentar.—

En Ton s'ho escoltà indiferent; no n'havía vist may cap de fàbrica, ni ganes que'n tenía; no n'hi havía en aquella terra.

*
* *

L'estiu era a les acaballes: d'un día al altre s'esperavan los remats de montanya; les fulles esgroguehides voleyavan, comensant a estendre per la terra lo vel de la tardor.

Una munió d'homes formiguejava en la fexa gran, traginant còdols, obrint valls, y fent estàcades per la resclosa, afanyantse abans no comensessin les gelades.

Los primers frets, que'l Ton sentía abans que ningú,'l privaren d'exir al defora, y la Nuria ab lo coxí y ell repenjàntseli al bràs y amparantse ab son bastó de crossa, feyan lo camí de la cambra al peu de la finestra de la cuyna ò al reconet del escó.

—Tens fret... pobre Ton: no fà? atúrat, qu'arrimaré aquests romanins y farèm una bona xera.—

. . . .

Passà l'hivern ab los ruflets de les tramontanades; ab aquell encast de neu en les canals dels bachs; ab les llargues tongades de pluja menuda y freda assahonant los boscos, escorrentse pels tous de fullaca, estovant les molses, regalimant acompassadament per les teulades y amarant ab lluentors de gebrada mullena les parets foranes que tristament lluen en la grisenca llisor d'aquell paysatge mort.

Malgrat lo mal temps, les obres avansaren y aquelles parets trencaren d'un cop y per sempre l'armoniós aspecte d'aquell recó de la vall.

*
* *

Lo sol ix més d'hora.

Passan díes y comensa aquella inflor de tanells, prenyats de vida, en los arsos y cirerers; aquell punteig de fullatge fistonejant de trendrívola verdor los pins de la baga, aquell borrissol de les albes que's despren y voleyant suaument encatifa'l prat de puríssims blancalls...

Los blats s'estiran onejant les tiges sucoses y en les margeres de la quintana s'atapahexen los pomells flayrosos en les brancades dels fruyters que's gronxolan magestuosament entre voliors d'insectes.

La molsa humitejada caragola sos rinxos; les violes desclouen sos càlzers acotant sos caparrons entre l'herbey llustrós, envellutat, ahont les falgueres s'hi desplegan abundoses.

Y'ls tebis raigs del sol de matinada tornan a abeurarse en la feble boyrina, flotant a lo llarch del riu que brama, joyós, engolintse les cascates estimbades al fondres les congestes, mentres rossinyols y merlots, entre'l fullatge esclatant, hi barrejan, refilant, ses notes d'orga...

Aquell dexondiment d'orugues, fressa en els buchs, bels gelosos... aquella alenada potent, feconda, que penja nius en les branques y en el sí del misteri infla la grana soterrada, esberla la gleba y escampa arreu l'amor en polsím voladís... es lo somriure anyal de Natura... es la vida que reacciona ab prometenses d'esplet.

* * *

Era un matí, prop de mitx día. En Ton seya bo y recolzat a la paret forana de la llissa.

Feya una hora quieta, mandrosa; l'ayre era espès, calent, com si portés quelcom a l'avensada de les ardencies del Juliol: la llum intensa, lo payssatge llambregant, lo cel serè, llis, y arreu aquella verdosa tendror lluenta, fosforescent...

En Ton guaytava englotonit y com empassantse aquell devassall de vida, qu'assaboría per primer cop d'aquell any.

Tot era quietut... De tant en tant passava brunzenta la aureneta fent cap al ràfech de la teulada del portal de la llissa, y cada cop se sentía un burgit fondo, un piuleix mitx ofegat per les tovors de la ploma... y'l Ton escoltava y guaytava ab tota la seva ànima.

Sos ulls se fixaren en la esplèndida tossa del cirerer en flor del camp de l'horta ombrejant dèbilment els arsos de la tanca: aquell llustrós blancall l'enlluhernava, clohentli les parpelles... y ell, vinga guaytarlo... hi trobava quelcom nou, enguany, en aquella florida... y en tota aquella llum qu'era més viva... les ombres més atractívoles y aquell piuleig del niu més tendre... y aquell mateix cà llebrer, ajassat a l'ombra dels arsos, més aplanat, que li encomanava un dols ensopiment mandrós... Y sobretot aquell llambrech del cirerer que li cremava'ls ulls ab aquella bellugadissa de llumenetes fosforescents... Y tot plegat ho veya més exuberant y aclapárador.

El cap se li enterbolía a mida que sos ulls se li animavan ab nova vida.

De sobte sentí com una mena d'axamplament del pit que l'obligà a empassarse l'ayre en ample respir... y, per un moment, li semblà qu'assolía aquella felicitat tan cobdiciada, al mateix temps que'l cor, féntseli gros, li muntava fins a la gola repicantla forsa ab esbatechs sobtats, ofegadors; sentint una ferrenya necessitat d'estrènyer quelcom... d'abrassar fortament y amararse ab les finors sedoses d'aquell cirerer per aplacar les ardentes flamerades de sa pobre sanch enardida qu'abrusava ses galtes pansides, martellejantli'ls polsos, y recremantli la gola li feya dragar ab dalè ses baballes tebies...

Allò era una malura nova, una angoxa may sentida... una barreja de dols pessigolleig al voltant d'una espina plantada al mitx del cor... y l'ayre era més tebi y'l cirerer més lluent... y sempre aquell desitx d'estrènyer, d'acaronar quelcom...

En Ton quedà capolat davant d'aquell quadro lluminós plè d'una voluptuosa tranquilitat, y guaytantlo fit, anà simplificant mentalment aquell conjunt reduhintlo a una forma única, a una *cosa nova,* amorosa y falaguera, endevinant un goig suprem en correspondencia a ses íntimes estimacions.

Y aquella *cosa nova* era la que li martellejava'ls polsos, li recremava la gola y abrusava ses galtes ab un bes immens, infinit... y com si un nou esser nasqués dintre seu, comunicantli nova forsa, tornà a sentir en intens axamplament del pit aquella frisor, aquella necessitat may sentida de moxadures, de contactes suaus y tebis... y'l piuleig del niu ¡era tan suau!...

En Ton hauría volgut trobarse aclofat en un recó de verdissa, ben amagat, ben sol... y acabà per passar sa mà botida pel revés de l'altra mà, delectantse ab aquella joguina, mentres ses galtes cremantes s'acolorían lleugerament en les transparencies de ses pelleringues esgroguehides.

. . . .

Lo cà s'estirà mandrosament, plè de galbana. Era mitx día.

Lo Ton se fixà casualment en la bestiola que clamà, atantsàntseli poch a poch, cap acotat, orelles caygudes, remenant la cua fins a tenirlo arran de ses cames; llavors en Ton li

allargà una mà que seguit sentí humitejada per la tebia mullena d'una llengotada amorosa...

La bestia's redressà apuntalantse ab ses potes devanteres demunt les cuxes del Ton, qui sens darsen compte l'estrenyé fortament ab sos brassos apretàntsel al pit, y acotant la cara, sa boca babosa reposà damunt el cap sedós y lluent de la bestiola que rebé un bes, que l'instint ensenyà al Ton per primer cop de sa vida: al mateix temps sentí sa cara llengotejada pel cà que sobtadament s'arrencà ab un guinyol de dolor al trobarse desaforadament estenallat pels brassos que l'envoltavan...

Lo Ton el dexà lliure... y avergonyit sentí un'altra mena de xardor en sa cara, mentres guaytava, com esferehit, si algú rondava per aquells vols.

Quan la Nuria anà a cercarlo per dinar, el guaytà fixament dues ò tres vegades... Lo Ton era ben cambiat... Son esguart no era com abans.

* * *

Bon any aquell pel bestiar de llana en tota la encontrada!

De Tots-Sants a Nadal havía set un seguit la naxensa de xays; per axò eran més alegres aquells díes dels vols de Sant Joan per la gent de la Muga al fer els preparatius per amontanyar la remada.

Un matí tebiós, de calitges arredossades, el remat s'apletà ab altres de les cases vehines per marxar plegats.

Lo pastor feya cap a tot, cridant als sagals, clamant als gossos.

Ab son vestit de les festes, pellissa nova y sarró de corretjàm llustrós guarnit de tatxes, se posà al cap de la remada, ab el manyach al bell darrera morrejantli'ls calsons, y comensà l'arrencada.

Aquell tou de bestiar se mou fexugament, apilotantse a la barreja moltons banyuts de cara emmascarada, empestifats d'un tint blavós y mangre; xays del any; borrechs a punt de cría; marrans gelosos; ovelles de dols esguart... tondrats de diferentes maneres y senyalats ab les marques de la casa.

Caminan pausadament, s'empenyen prempsantse y empassegant, acotant el cap fins arran de terra, entafurantlo entre les cames dels devanters, reposantlo mandrosament damunt l'esquena del company ò redressantlo sobtats, remenantse

frisosos per cambiar de lloch, empaytats sovint pels cans d'atura que vigilan els conreus.

Y avensan ab fresseig descompassat de bels y estossechs, ronchs dels cans y'l seguint repicar del esquelloteig de grosses, mitjanes y barrombes aferrades en collars de pi y avellaner, ayrosament blegats y musicats ab variades mostres... y aquella massa animada, com un sol cos ab milers de potes, va passant y s'allunya, escampant tuf de suarda y rams de polsaguera.

Tota la gent de la casa l'han seguit fins al collet, satisfets, joyosos.

En Ton s'ha quedat a l'exida, mitx repenjat a la barana, mitx assegut en sa cadira. Es el primer any qu'en tal diada s'ha quedat arreconat. Sempre s'havía fet acompanyar un tros enllà prenent part en aquell esbarjo.

Enguany resta quiet y guaytant tristament la remada que s'allunya cap a les deveses d'estiuatge, cap aquell país, nou per ell, cap aquella montanya misteriosa qu'ell sols veya ab sa gran tossa allisada per les calitges ò embolcallada per les boyrines de la broma baxa...

Lo bestiar mentres tant fa sa vía cap al camí remader ab l'acostumat seguici de la canalla, movent gatzara y baladrejant. Passa arran de la baga y comensa a perdres d'ovir en la primera colzada, barrejantse en un vel polsós y fonentse al lluny en una sola nota trista, armoniosa, el drinch de les esquelles, bèls ofegats, clams del pastor, xiulets estridents y lladruchs dels cans... y enllà y sempre enllà.

En Ton en una fonda evocació comensa a veure desfilar per son magí un seguit de formes esfumades, recorts de les esplicacions del pastor en la hivernada quan, amparats en un redors assoleyat ò a l'ardoreta de la llar, tot buydant un sòch ò blegant un collar, li contava sa vida pirinenca... Y veu estendres davant seu prades immenses de tendrívola verdor ahont les remades s'esbandexen tranquiles, clapejantles de bellugosos blancalls...

Ara s'apletan a la mitx-diada ò s'acoblan enlleminits en les saleres...

Y's representa aquelles nits somnioses y serenes, plenes de remors suaus y somortes, a frech de la estelada lluminosa, parpallejant...

Y en mitx de tot, com una visió suprema y devota, en un llambrech de puríssima claror, veu una santa capelleta y la

Verge Santa de rostre bru y ayrosa testa nimbada d'estels... y veu son dols somriure y una axamplada de brassos immensa acaronant tota la terra.

Després la visió s'enterboleix, se fa feréstega.

Veu cingles esgarrifosos, cascates escumejantes, axordadores; estimbament de cantelludes llambordes lliscant per l'esllavissada pendent, rosegada per les aygues.

Esbufechs del torb qu'engrapa y arremolina y venta la neu, escampantla en gelada polsina.

Veu gorchs pregons, congriant les malehides gropades que tant l'omplan de feresa quan devallan irades cap a sa vall, empaytades pel buf d'aquelles dones malestrugues d'onejanta cabellera, pels embulls de la qual s'arrapan garlandes d'anèmones y roses alpines.

Y les veu xipollejar mandroses per l'ayguamoll dels ombradius ò conjurantse soperbes fent retrunyir les afraus ab son poder de bruxería...

Encisant falagueres ab la rondalla qu'adorm al nin ò clamant traydores ab cant d'àmor y perdent per sempre al jovent, qui s'hi atansa, ab l'ardenta alenada de son bes de foch...

Y les veu entafurarse després, enriolades, en la foscor d'abets y pins negres entre l'espès texit de resseca brancada y cimals cayguts ab esboranchs de centella, dexant per rastre'l baf humit de ses carns pantejantes...

Y'l Ton tornà a sentir ses galtes enceses per una xardor intensa, y altre cop l'imatge del bellugós llambrech del cirer en flor cremà ses parpelles, y caygut fexugament damunt sa cadira, plorà ab nova anyoransa y frisor nova.

L'endemà, al exir al defora, veya onejar un parrach vermell, estacat al cim d' un aspre, en la cuberta de la quadra: havían colocat la darrera teula.

A la vetllada, al aplegarse la gent a la cuyna'l sagal comptà com lo bover d'Estiula havía sabut pel pastor de Les Planes que'l primer diumenge després de l'Ascenció'l senyor Rector benehiría les obres... y que farían una bella festa.

El sol-ixent llu ab una vermellor esclatant y riallera que inonda la terra y escampa arreu aquell encís misteriós d'una diada de festa.

Sa llum no es pas ben igual a la dels altres díes. Sos raigs ja d'hora primera son més brillants, més tebis, més alegres,

com si portessin quelcom de falaguer anunci d'unes dolses hores de treva en la lluyta del home ab la gleba...

Sembla que més suaument puntejan, y al dexondir els camps endormiscats al escalf de son bes tranquil, fon a la quieta, per son natural, aquella munió de puntets brillants de fresca rosada que com argentada polsina'ls amara sense tràfech feyner que'ls esbulli.

Poch a poch s'estenen espurnejant la terra emmandrida y lliure d'una lluentor més intensa, més somrienta, animantho tot d'una pau serena, desde'ls ombradius de la baga, ahont la destral reposa, fins a les fexes ahont encara jauen les garberes...

Y aquells raigs van estenentse y atrapan l'arada tombada, al peu del marge, en el conreu solitari sense trepitx del parell ni esboranchs de rella.

Se n'entra per la porxada, llisca per la lluhissor del ferro polit, ab brill d'argent, de les eynes penjades en la barra reconera, y peta en les lloses de la cuyna nètes, refregades, ahont el baylet endressat ab la barretina nova y brusa estarrufada assaboreix tranquilament son plat de trumfes.

Acompanya a la fadrina endiumenjada, ab la caputxa plegada al bras y fent vía cap a l'Iglesia, arrenca reflexos d'or a sa rossa cabellera, mentres joguinós llambrega ab la campana que al brandar escampa un brill enlluhernador.

Mostra al cap de casa, endressat y cara-nèt, bo y recolzat en les lloses de la partió de l'horta, la feyna de la setmana en els conreus somrients...

Y aquest brill, aquesta llum s'encomana a totes les cases que semblan resplandir ab noves formes amarades d'una dolcesa immensa...

Les fumeroles de les cases pujan més a plom, més somrosades y flayroses; els aucells piulejan més fressosos en els conreus deserts y l'aviràm cloqueja més alegre, y es més alegre'l xiscle de la maynada esvalotant la plassa, invadint portals y botigues engrandides per la escombrada qu'ha arreconat eynes y atuells... y la xica sagaya, la manyaga de la canalla, brinca més esbogerrada ab sobtats alegroys, estiragassant els brots de les margeres...

Y fins en la penombra dels corrals, a la esmortubida llum filtrada per les trenyines del alt finestrot, sembla que'ls bous brandan més magestuosament la cua y'ls xays belan més amorosos... y en la immensitat del espay el ressò de les cam-

pancs s'esbomba en notes més armonioses y vibrantes, sense remors de treball que les enteli, y s'allunyan penetrant y omplint de joya tots els recons de la vall... L'espay es seu... es el seu día... día de la llum més roja y més calenta, com si'l sol desprenentse de si mateix aboqués tota sa vida en la diada del repòs.

Oh, sí! la llum del diumenge no es pas ben igual a la dels altres díes.

Un día axís va esser aquell.

De mica en mica s'ha anat aplegant tota la gent d'aquells vols en aquell tros de carretera.

Del poble gayrebé ha comparegut tothom, caps de casa y fadrinalla, mudats, ab rostre de joyosa espectació. Jayos calmosos voltats de maynada arrapats als cuxots de les calses...

De tots els recons de montanya han anat exint la gent de pagès, ò escamots, fent cap a aquell indret, atansantse poch a poch desconfiats y sorruts ab sos foscos vestits de festa, de vellut refregat y barretines musques...

S'asseuen pels marges dels conreus, de peus a la cuneta, apilotats, com si'ls manqués lloch; dos d'ells se mitx-apuntalan en el mateix guarda-rodes; altres se recolzan en els plàtanos ò's repapan en un pilot de grava.

Tots, encantats, guaytan fits aquelles parets blanques, ab dos rengles de finestres, mentres el jovent volta d'ací y d'allà, aplegats a colles, fent voleyar els folgats plechs acanalats de ses bruses negres, llustroses... lluhint molts un esbadocat clavell entafurat com un tascó entre l'orella y la catxutxa grandassassa que'ls hi abriga mitx clatell.

De dones se'n veuen poques...

Les fadrines passejan acoblades fortament, agafades per les mans... y van y venen estarrufades y cofoyes ab animada xerradissa, fent escarafalls cada cop que travessan prop del jovent, movent bruyt y cridadissa y esclafint de tant en tant estridentes riallades.

La canalla's distreu encalsantse a cops de roch ò be fent pilots de pols que després escampan d'una puntada de peu axecant nuvolades de polsaguera...

Ja fa estona que'l senyor Rector acompanyat de la plana major del poble ha entrat a la quadra ahont l'esperava l'amo ab els forasters arribats la nit abans... y al defora la gent

no's cansa d'aguntar pacients la soleyada, besonyant ab trapacería les parets de l'acequia, fitant fixament les finestres envidriades, mormolant paraules confoses ab gestos de desconfiansa y esperant sempre... no ho saben què... però allò es una cosa nova y cal estarshi.

Tot d'un plegat se mou gran fressa y remenamenta: un ganassàs arrebassa d'una grapada la catxutxa d'un baylet que's gira enfurismat y arrapàntseli fortament a les cames l'esgarrapa furiós, mentres l'altre, esquivàntsel com pot, ab sobtats moviments, enlayra'ls brassos fent debategar desesperadament al xich, fins que cansat de lluytar llensa la catxutxa que's queda penjada en una branca, arrencantse en grans ploralles el baylet entre la estúpida riallada de tots.

—Atúrat!—crida un—ja te l'abastaré jo.—

Y comensa a aplegar rochs de cantelluda grava qu'engegats per ses mans petan en la brancada y cauen entre la gent que celebran l'acudit...

Desseguida comensa un altre a tirar rochs y després tots y de tots indrets ne plouen... y la bona gent se mou d'un cantó al altre apartantse esquivantlos y rihent... Y aquell espetech no para fins que, encertada de plè a plè, branda més fortament la branca castigada y la catxutxa tremola y cau en la pols entre brots trossejats y fulles esquinsades.

Després tot queda com abans; se tornan a rependre les converses y entre mormulls dels vells, anades y vingudes del jovent, rialles fresques y esgarips forsats, paraules intenciones y esguarts indefinibles, passa'l temps.

El sol abrusa, la pols ennuega... però tots esperan allò y ningú parla de marxar.

Un minyó qu'acaba d'arribar, a tall de "Deu vos guart," venta patacada a l'esquena d'un altre que s'hi gira irat a cosses de son peuàs quadrat, d'ampla espardenya de beta negra y mitjons virolats, qu'obligan al escometedor a fugir a corre cuyta mentres l'altre l'encalsa furient y ab jovenívol dalit corren y saltan fent caure canalla, trontollant homes y dones y fins els pobres arbres arrenglerats y polsosos...

En axò arriba una caterva de xicots, farts de capbussar en les gorgues, pescant truytes. Encara son ben molls y bruts de polsina... el més gran porta, enfilats en un vímach, mitja dotzena de barbs y un parell de truytes d'esquena lluenta, virolada y blanca ventresca, debategant encara angoxoses.

—Guaytèu,—fa una dòna,—es el bordegàs de la Tuyas. Ay, si ta mare ho sab qu'ets capbussat; hi ets de morir negat.

—Anèu a la *codra,*—fa un altre,—que potser vos les compraràn.—

Després de dubtar un xich, se n'hi entraren determinats.

Al exirne ells, tot se'n va en moviments de curiositat y preguntes de lo que passava allà dintre.

Han venut be... estan contents. Han vist al senyor Rector revestit y molta gent y senyors y una taula parada... y aquell apilotament de gent segueix badant y aguantant l'angoxa de l'hora, arredossats a l'ombra dels plàtanos... esperant sempre.

Tot axò s'ho contempla'l Ton desde'l peu de sa casa, assegut en sa cadira.

La Nuria l'ha aconduhit depressa y corrents per anar a aplegarse ab ses companyes, els demés, de poch en poch, també han fet cap a la carretera... y tot sol guayta ab indiferencia aquella negror de gent aturada, espectant...

De prompte s'observa un moviment especial en aquella munió, com si l'atenció de tots convergís al mateix punt, al mateix temps que per la porta gran comensa a exir gent del lloch y forasters, barrets y catxutxes a la mà, fent d'acompanyament al senyor Rector que, revestit de sobrepellís y estola, llibre y salpasser a la mà, ab l'escolà ab un ciri encès al darrera, exía al costat del amo rialler, satisfet, felís...

Però de sobte l'esguart térbol, indiferent del Ton llambregà, com ferit d'una impressió interessant.

Entre aquelles grisors dels vestits ciutadans y les notes blavoses dels trajos de planxa d'alguns obrers forasters, veya belluguejar una forma desconeguda, lluminosa; una taca blanca y un claps vermells...

En Ton guaytava intensament, com si xuclés ab els ulls, per aproparse aquella imatge llunyana y encara mitx tapada per l'apilotament de gent al vol del senyor Rector. Sols per moments la veu destacarse, aislada, ayrosa, cimbrejant... una figura de dòna molt jove ab un vestit gayre be blanch, ab ampla cinta vermella al coll y una mena de faxa del mateix color que li agarrota'l cos, esprimatxantli com el de les avespes... y la veu moures diferent de tothom y'l fa pensar d'un sol cop ab aquella lley de papalló qu'ell prou conexía y ab el cimbreig del plansó de pollancre y ab l'alegre esbarjo y xamós cabrioleig de la sagaya. Tot axò a la barreja, perque la visió's fon desseguit entre la colla, per tornar a aparèxer

y amagarse novament darrera'l senyor Rector que, pausat, solemniós, espurnejant aygua beneyta per les parets noves, va recitant l'*adjutorium nostrum in nomine Domini* y repetint:

"Senyor y Pare nostre tot poderós, humilment te pregam afavorexis aquesta casa, sos estadants, ses coses totes, benehintles, santificantles y engrandintles. ¡Senyor! dónans abundosa rosada celestial y'l pa de la vida per la feconditat de la terra, y per ta gran misericordia enlàyra sos desitjos. Dígnat benehir y santificar aquesta casa a nostra entrada com ho feres en la casa d'Abraham, Isaac y Jacob, y que'ls àngels de vostra puríssima llum demorin en ses parets y la guardin a n'ella y a sos moradors. Per Cristo, Senyor nostre. Axís sía..."

Y tothom desaparegué per la porta gran, mentres l'esquella de cridar al treball, lluenta, polida, aferrada al cim del portal, bellugueja va dringant acompassadament a les fermes estiragassades d'un baylet, repicant a festa per un sol cop de la vida.

. . . .

La gentada de la carretera ha vist quelcom y poch a poch com han vingut, se n'entornan tot fent comentaris, los uns cap al poble y escampantse'ls altres per tots indrets, cap a ses cofurnes encastades en aquells immensos grahons en rostoll, encatifats encara'ls més alterosos de rossejant segle.

* * *

La gran ombra de la serra del Catllar abriga la meytat de la vall, estenentse per moments al devallar el sol a la posta qu'al tombar la carena encen ab calentes rojors els rocaters y conreus de l'altra banda. Poch a poch s'esblayman y's fonen en la frescor de l'hora baxa: l'hora quieta y tranquila que comensa.

Estona hà que'l Ton, assegut en sa cadira, d'esquena a la margera del bassot de la font, cavila fondo. Una estranya pesantor l'aclapara... Veu voleyar per tot arreu aquella taca blanca espurnejada de vermell... aquell blanch y aquell vermell tan nous, tan diferents de tot lo que pogués semblarshi.

Ni la florida dels arsos, pensava'l Ton, ni'l tou crespat de la llanuda esquena del arrodonit xay cabrer, ni l'encesa y

sangnanta cresta del gall luxuriós, ni l'inflada tivantor lluenta y sucosa de la cirera assahonada...

Y seguía fluctuant devant seu la visió del cos esprimatxat de la vespa, volcat de la faxa vermella ayrosa, joguinosa, lleugera, ab aquell suau cimbreig del matí com de plansó de pollancre.

El cap li pesa y ses galtes s'enardexen preses altre cop d'aquelles xardors voluptuoses...

Y la taca blanca sempre belluguejant devant seu... Però sobtadament en Ton queda ert, finat com la cera, al temps qu'una estranya esgarrifansa s'enfila per sa esquena amarantla d'una fredor punyenta... La visió s'es tornada realitat... y allà mateix prop d'ell, en el camí que, vorejant part de baix de l'era, passa arran de la Muga.

Pobre Ton! Sols el feble esbatech de son cor dona senyals de vida: ni llampat hauría sigut més intensa la rigidesa de sos membres encarquerats y l'estúpit encantament de son mústich rostre en aquells moments d'equilibri produhit pel topament de dos moviments instintius, el de fugir y'l d'atansarse cap a la forma que s'anava apropant.

Les coses seguiren el seu curs y pel camí baix avensavan pausadament l'amo de la quadra conversant ab el mestre de cases y un altre foraster, ab tot lo tirat de gent que matan una estona ab una passejada de cap-vespre comentant el fet del día.

Indiferent a sa conversa, ella, ara caminant devant d'ells, ara ronsejant, furgant per les margeres ò acostantse als reguerots cercant entre l'herbey flors que's guayta per tots indrets, fentne tría, llensantne unes y apilotant les altres en un pom desgarbat.

Arribaren al peu de l'era: lo mestre mitx saludà al Ton y seguidament digué quelcom al amo que's tombà endressantli un esguart compassiu.

Ella, que venía un xich més endarrera, abstreta en son entreteniment, quedà sobtada al trobarse ab aquell home assegut, immòvil, y arrufant les ceyes fità trapassera, en lo Ton, sos ulls negres, més negres encara per destacarse en aquell esblaymament cloròtich de rostre ciutadà... y apretà el pas... Se'n veuen tants de malalts!...

En Ton ni tornà'l saludo al mestre, ni's donà compte de rès, sols sentí qu'aquella *cosa nova*'s manifestava immensa, lluminosa, reveladora en lo brill d'aquell esguart que per

un moment lo penetrà sotraquejant fins al fons s'ànima selvatge...

Seguí ert, encantat, anorreat, guaytant fixo, estúpit, com l'inflat y lliscós gripau que, entafurat en los tous de fanals de les voreres, veu voleyar l'alosa pels terrossos del rostoll.

. . . .

Quan la Nuria acudí pera acompanyarlo a casa'l trobà arraulit, les mans apretades entre les cames, prés d'un fondo atuhiment y ab la pell cremanta.

—Soch tardat massa, pobre Ton, y ets agafat fret, no fà? Avuy sí que t'ets pogut distreure de valent!—

Y al penjarse al bras de sa germana apuntalantse ab son bastó de crossa, dues llàgrimes lliscaren per sa pell esgroguehida, com rosada damunt fulla de tardor.

Ab prous feynes arribà a la espona del llit, al que caygué com un cos mort.

Lo cap se li badava a cada glopada de sanch que, com un martinet de farga, batía acompassadament ab ferreny repich esberlantli'ls òssos y xamicantli'l cervell. Li retrunyía en la post del pit precipitant son respir que sonava fondo ab refrechs de manxa esbotzada. Son cos bullent s'amarava d'una suhor angoxosa...

En l'espès enterboliment de sa pensa veya la esmortuhida flameta del llum d'oli que, poch a poch, s'engrandía trasmudantse en un clap de vivíssima claror: y va allargantse, allargantse infinitament, prenent la forma de la quadra nova ab un seguit de finestres badades gitant glopades de gent que's mouen adalerats al batell d'un sol xardorós...

Tots enlayran los brassos, esfexugantse pera atrapar una voleyadora forma blanca, barreja de papalló y vespa, que s'esmuny lleugera... y'ls brassos s'estiran, s'allargan, mentres ella s'allunya fitant aquell esguart penetrant...

Y aquí'l Ton se sent los caps dels dits tibants y grossos, com si palpessin quelcom ardent... s'escorre per sa esquena la punyida d'una fredor esgarrifosa... y'l repich del martinet més ferm.

D'un plegat tot se fon, com si's tapés lo clap lluminós, y llavors se troba abocat al bassot de la font guaytant, assedegat, los regalims en les falsíes y atansarshi per remullar sa gola recremada... torna a engrandirse la flameta y a estirarse la quadra amarada de sol... y'ls brassos de la gent son més llarchs que's perden d'ovir, y la forma blanca més vole-

yadora y son esguart més brillant... y aquell martinet repica desesperadament... y tot torna a fondres y torna a veure regalimar les falsíes, pera tornar la visió lluminosa... y axís seguidament tota aquella nit angoxosa.

Solzament a estones, com una espurna de realitat, veu lo llum d'oli penjat al barrot de la finestra ab sa flameta esgroguehida, tremolosa, y la Nuria, mitx esborrada, a la espona ab un got a la mà remenant una aygua térbola ab una cullera de fusta.

Al apuntar lo día, quedà aplanat com un sòch, ensopit, sense gota d'esma; semblava que n'hi havía per poca estona.

* * *

¡Que diferent ho trobà tot en Ton quan al cap d'un parell de setmanes, després d'angoxosos díes passats entre coxins, cercant positures de repòs, embufegantse a estones, recayent y reviscolantse, va guaytar al defora desde la finestra de sa cambra!

¡Quina remor més diferenta pujava d'aquella vora de riu!

Aquell dols rondineig que fou sa delectació es mitx ofegat pel destrempat fresseig que ix de la quadra, aquell traqueteig de fustàm, dringar de ferramenta, grinyols estridents de fregadís de corretges, aquell martelleig d'una munió de pesses que's bellugan espasmòdiques bramant d'angoxa al fatal compàs d'una forsa que les alena y les domina y les trontolla estacades a una voluntat invisible...

Fins a la nit, l'hora santa del repòs y dels somnis, aquell soroll axordador brama més ferm y... sacrílech, y dels rengles de finestres badades s'escampa a dolls una llum rogenca, descastada que, penetrant pels recons de la verneda, esvaheix brutal lo misteriós y solemnial encís del murmuri de les aygues...

. . . .

A ca'l Ton, també, tot es ben cambiat.

La Nuria y'l xich treballan a la quadra.

Ella no es la matexa; ja no para un moment a casa; sempre a toch d'esquella, viu mitx alelada. Menja ab quatre esgarrapades y marxa corrents.

Pels parrachs de son faldillot y gipó amarats d'una humor oliosa y tufejant, s'hi veuen encastats flochs grexosos de borra blanquinosa entre polsím lliscós...

Si una estona li queda, tot es bregar ab sos cabells pera guarnirse un monyo com aquell que ha vist a la filla del majordom.

Lo vell y l'hereu somriuen quan la Nuria y'l xich al cap de la setmana posan demunt la taula son grapadet de moneda.

En Ton sol, gayre be abandonat, s'enginya per valerse; y en aquells díes en que temps hà que les orenetes havían volat lluny y ab elles la blanca visió que'l dexondí, restà esmaperdut, arrossegantse, ab sa cadira, per aquells vols, ajassat per aquells caps de marge...

Algun cop l'havían vist arribar ab prous feynes y treballs fins al peu de la resclosa, passantse estonasses guaytant encantat l'escumós rebeig y l'ayrós serpejar de l'aygua al escórrers per la estacada...

Y anavan avansant aquells díes en que'l sol no escalfa... en que vermelleja la terra agoretada y s'apilotan en el celatge masses moradenques de freda nuvolada empeses per alens de mort...

S'era ben acabat per ell aquell suau xiuxiueig ab que la vall li contava'ls misteriosos secrets de son si. En va fixava l'esguart en ses fondaries que per tot conhort reflectavan l'imatge anyorada, fentli sentir, com un llambrech, el desitx de fortalesa y sanitor, per estimbarlo sobtadament en lo pregon de l'esferehidora realitat.

* * *

L'esquella de la quadra sonà'l toch de rellevo del capvespre.

Com xays a cleda oberta, una munió de gent ix y s'escampa.

Els que vorejan l'acequia quedan sospesos y ab gestos esverats claman als altres qu'hi acuden precipitadament.

Un xiscle esgarrifós de la Nuria esglayà a tots.

En Ton, boca per munt, sura negat prop del filat de ferro per ahont s'esmuny l'aygua en el saltant de la turbina... els ulls extraordinariament badats, closes les mans, una d'elles estreny nirviosament son bastó de crossa, y una brumera blanquinosa ix de sa boca dolsament closa, gayrebé somrienta...

Y les fulles mortes, les brostes resseques, brossa encara flayrosa de bosquina empaytades per la turior, lliscant per la corrent, arriban y's voltan y s'aplotan com fentli coxí... allà ahont se detura lo sobrer perquè no embossi la gola del monstre, quin bram retruny indiferent per la vall escandalisada.

Prats de Llussanès, [illegible] y Agost de [illegible]

ACCÈSSIT AL PREMI DE LA COPA

LA MULLER

Al llustrejar, quan encara'l silenci regnava en tot el poble adormit y sols de tant en tant era lleument torbat per les petjades calmoses d'algun matiner, na Francisqueta, una pallardassa garlayre y descarada, plena de carns y pit abombat, mal forjada ab un sach descolorit, esterrejava'l sòl del *Cafè de la Marina* bo y cantant alegra cansó que's confonía ab el joliu cascabelleig de l'aucellada. Posava totes les cadires de balca a sobre de les taules de marbre, y portes y finestres eran obertes de bat a bat per orejar aquella cambra reduhida empudegada pel baf que la gernació aviciada hi dexà ab ses bravades de vinatxo y ayguardent y ab la sentor de fum. No finía may l'esterreig y l'escombrada de l'acera sense qu'en Baldiri, un vellercàs fort com una penya, no li encomanés la titlla habitual de la matinada. Enllestida la neteja, apariava gòts y amanía'l serviment de cafè. Allavores solía baxar l'amo, en Quel bota, ab la calma y parsimonia que l'obesitat reclama, badallant encara y refregantse'ls ulls embofegats. Mirava'l calaix, feya'ls tatos al carrer a la carnicera vehina, y ab la mandra del que no ha dormit gayre, s'asseya al detràs del taulell ab ayre llassat com si estigués cruxit d'òssos.

Els díes de bon sol donava bo veure desde allí la sorra de la platja com una llenca daurada. Les montanyes llunyanes de Ponent se desfeyan de la broma que les embolcallava, com si's despullessin de la vestimenta de nit, presentantse nètes, resplandentes, y oferint una varietat de matisos y una riquesa de detalls verament encisadors.

La gent anava entrant al *Cafè de la Marina:* pescadors esparvillats y joyosos qu'acostumavan a repartirse allí'l producte del peix qu'acabavan d'encantar en mitx d'un rotllo de badochs; camàlichs ensonyats encara renegant y malehint com si en llur dintre hi covessin verí. Uns prenían cafè, d'altres s'empassavan ab fruició bitxos ò arengades y bevían a gran pler el vi fort de Valencia.

Pageses ab cistells als brassos passavan lleugeres conservant el pas llarch de la llur forta caminada; les pescateres ab la taula al cap feyan vía cap a plassa disputant acaloradament. Una campaneta tocava a missa, y unes velles xaruguetes vestides de burell, ab el llibre a la mà, a petits passos s'encaminavan cap a l'iglesia.

A mida que'l poble's despertava y'l moviment crexía, crexía y s'animava la concurrencia del celebrat establiment. Allò era un may acabar, y'n voleu de diners? A les nou, quan els senyors del poble s'axecavan, en Quel bota ja havía guanyat un bon jornal. Sos ulls fulguravan com dues lluhernes al comptar el munt de cèntims y pessetes; cuydadosament els empaquetava, apressantse, com a molt prudent qu'era, en tancarlos en la caxa de ferro que la por l'obligà a comprar. Acabada la feyna, s'entaulava tranquilament per engolirse'l fort esmorzar de forquilla.

Era un home especial en Quel bota. Se cansava de tot lo qu'emprenía. Fou Conserge del Casino de senyors y ho dexà al cap de pochs mesos perque no volía estar reclòs com un aucell a la gavia; per la sua dexadesa li prengueren el càrrech de cobrador de consums y contribucions que per influencies havía adquirit; li oferiren una plassa d'encarregat de fàbrica ab sou envejable y ho rebutjà prompte puix, deya qu'ell no nasqué per esser junyit com els bous. Probant y dexant, per fi ensopegà ab el negoci productiu de la taberna, qual treball independent li esqueya a maravella.

S'havía aparellat ab dòna molt treballadora d'imparable activitat y preuada condicia, y en Quel que tot axò veya cla-

rament, se digué: tinch de trèuren tot es such. Axís resultà: na Maximina fou encarregada de la revendería qu'establiren al costat del cafè. Era menuda la tenda com un niu y tot en ella hi estava embarrassat: en el taulell havían d'estibarhi barres de sabó y apilotarhi fregadors d'espart; del sostre penjavan un sens fi de llangonisses y forchs de cebes y alls; arreu se topava un ab cabassos, sachs y sacotells; a la porta, casi privant el pas, hi recalcavan la caxa d'arengades, grossa y rodona com el rellotge del campanar; en l'acera romanía sempre la banqueta ab el gibrell ahont se remullava'l bacallà. Tot era incòmodo, però'l poble s'hi donava perque d'una banda la gent d'iglesia desitjava complaure a na Maximina, dòna molt devota, obrera de la capella de Sant Francesch, íntima amiga de la majordona y molt entranta de les cases de senyors, y per altra part els republicans més exaltats y'ls més acèrrims incrèduls no gosavan donar un desayre a son correligionari distingit y estimat company, el forsut Quel. Pel cafè ja cuydà aquest d'escullir mossa frescota y desvergonyida qu'atragués forses parroquians. Na Francisqueta desempenyava son comès sens mot a dirhi. Conexent la flaca dels companys, endegà en Quel una cambra humida, fosca com una còva, ahont se jugava fins a altes hores de la nit a tota mena de jòchs prohibits, y per ahont desfilava una corrua de tauls que may finía. L'amo menava la direcció ab molt acert, y en aquell antre esgarrifós jamay ocorregué incident desagradable, mercès al respecte qu'imposava en Quel per sa forsa de brau y per la gran fama de que gosava, puix era l'únich del poble que guerrejà contra'ls carlins, de qual guerra n'exí ab la córpora foradada com un garbell.

Després del esmorzar, en Quel en mànegues de camisa torrava calmosament el cafè, a l'entrada de la casa al hivern y al estiu en l'acera. Y havent acabat, com un rentista passejava pels sitis assoleyats y a recés dels vents, badant ara ab l'esbart de ganduls que s'entretenían jugant a botxes, garlant després ab qualsevulla que no defugís converses. Allavores l'home disfrutava, repapantse en alguna roca de panxa al sol, ab els ulls aclucats per la forsa de la llum, veyent l'infinida extesa d'aygua blava que pampalluguejava y resplandía encomanant un ensopiment placèvol. A la tarde, tan bon punt s'escapulía la Francisqueta del cafè per anar a rentar els plats, com els quatre vagos que jugavan al tresillo cap

feyna exigían, en Quel ab sa mestría incomparable escurava les butxaques del tinent de carrabiners tot fent el tuti. Y a la nit, rialler y enjogassat, ab la bossa replena y un gavadal d'ilusions al cap, obehint a una forsa incontenible, s'esplayava ab la muller, car era home que no saborejava per complert les dolceses d'un goig si ab ella no'l compartía; y si malhauradament una desgracia l'aclaparava ò trist pressentiment l'entristía, ja na Maximina ab sa fortalesa constant el distreya ab paraules d'aconhort y encisadors afalachs, al igual qu'una mare esvaheix ab son dols parlar les angunies de un infant. Abdós se sentían agullonats per la matexa deria: tenir casa propia Es un afany innat en l'home possehir una llar, un lloch ahont arredossarse poguent esclamar: axò es meu. Na Maximina ja s'acontentava ab una caseta de planta baxa, mentres hi hagués exida espayosa ò pati assoleyat y sobretot safareig y molta aygua, perque l'aygua es una riquesa.—Axís podré fer bugada a casa y es un gran descans, axò, Miquel, —deya ella tota cofoya. En Quel era més vanitós: ja's veya entrant en ample portalada y en camí d'asfalt vorejat d'acacies. Anch que no fos de tanta magnificencia, somniava ab un edifici enrondat de jardí com el del senyor Sara,'l banquer del poble.

A copia de nombrosos guanys y importants estalvis, estigueren prompte en disposició d'empendre l'obra. El día que'ls paletes comensaren els fonaments y tots els passants s'embadocavan preguntant què feyan y pera qui ho feyan, marit y muller no contenían el goig que'ls pessigollejava per dintre.

—Com treya foch pe's caxals sa payfarta de sa Laya gallinayre avuy a plassa!

—Déxals estar que cridin. Míra, veus? es banquer avuy ja m'ha saludat d'atra manera. Ja deu haver flayrat que pènsem fer negoci al engròs.

—Desengànyaten, dona molta consideració axò de tenir casa.

—Mare meva, pas poch ni gayre!

—A mi també sa noya de ca's notari ja m'ha parlat com si fos de's seus.

—Lo qu'es ara ja pots anar a missa a donar gracies a Deu per havernos fet richs, perque tu deus dirte que si Deu no hagués volgut no'n seríam pas de richs.—

Aquestes bromes feridores ab motiu de la fervent devoció eran el torment de la pobra dòna.

—Au, no comensis pas, tabernacle. Potser un atre día te n'empenediràs de lo qu'ara barbotejas.—

En Quel esclafía unes riallades de mofa qu'atarantavan a na Maximina.

—Ja me n'olvidava: dígas a mossen Joseph qu'encara que Deu no'ns hagi donat fills, no dexaré pas cap llegat per misses fins que tingui cinquanta mil duros.

—Vòs callar d'una vegada?—feu la dona vermella com bitxo.

—Résa forsa per mi, sents, maca? perque sinó m'aniré al infern de dret; però vaja'm penso que ja puch estar descansat perque tot lo que't sobra a tu be deurà anar en el meu compte.—

Na Maximina'n sentía una fonda tristesa d'aquest antagonisme en lo que justament dona fortalesa y resignació als ànims contorbats. En els instants de reculliment pensava que la sanitat d'un cos y l'assadollament de plahers carnals cegan l'enteniment, empedrehexen el cor y comunican una forsa d'orgull y de vanitat que s'esmicola y desapareix al mínim senyal de dolor, a la menor proba de sofriment: "Si sa desgracia vingués, tal vegada cambiaría aquest infelís, perque's fondo es bo." Però'l vent de la sòrt s'entafurava en llur casa a bufades fortes y'ls diners hi entravan a cabassades, envanint més y més l'ànim d'en Quel y esperonantlo a comerciejar en gran escala ab tots els gèneros que de tant temps havía remenat y venut al detall.

La nova casa construhida fou més gran y bonica de lo que anhelava la muller, però no tan explendent ni senyorial com lo que somià en Quel. Un pis ab ampla balconada y en els baxos uns magatzems espayosos construhits aposta pel negoci novellament implantat. L'edifici vistós s'emplassà de cara al mar, en l'encreuament del carrer Major ab la carretera reyal, circunstancia altament favorable perà la venda.

De primer entuvi ja s'apurà en Quel perque passà ab la construcció lo que may falla: que'ls gastos quasi doblaren lo pressupostat. Anguniós per la temensa de fracassar ans del comens, acudí a D. Joaquim Sara,'l banquer, en demanda de crèdit, y com el crèdit fou concedit, ne voleu d'alegría en aquella casa?

"Ja pots tirar endevant!„ havía dit l'home de diners, y en Quel entusiasmat per aquella inesperada protecció, enllestí

els últims preparatius pera arrencar el negoci. Va comprar una tartana lleugera y un cavallet de sanch y era de veure com s'hi presumía ab les regnes y un fuet elegant a les mans. Son ayre estarrufat y seriós semblava dir a tots els que pel camí, bo y arreconantse, l'esguardavan ab fixesa: "Ja'm podeu mirar, ja; que no'm conexeu? soch aquell pobret cafeter que matava ses nits en una cavorca pera guanyar ses caxalades.„

Aplassà a dos homes pel despaig del magatzem; en Doro, son nebot, viatjava per tots els pobles y poblets de l'encontrada; un altre parent seu molt entès en teneduría s'encarregà dels llibres, y ell, en Quel bota, vestit de senyor passejavas cada día amunt y avall del magatzem ab el posat greu de qui rumía importants y delicades coses y s'encaparra per assuntos de comprometedora resolució.

Ab tot y'l cambi radical sufert en sa vida, no pogué sustreures a l'habitut inveterada de jugar, y jugava, havent dinat, al tuti ab el secretari del ajuntament, ja que'l tinent de carrabiners fou rellevat per un home molt retret, axut de paraules y curt de geni, y jugava a la nit ab una colla de jovenets de bones cases.

Vingué'l temps d'eleccions y ja l'home, ab gran satisfacció de sos correligionaris, se disposava a remoure tota la comarca valentse de les innombrables relacions adquirides ab son treball, però bastaren sols quatre paraules del banquer dites a cau d'orella pera que'ls preparatius s'esvahissin com s'esvaheix el fum a la primera ratxa de vent. La dependencia de la casa Miquel Baler votà en favor de la candidatura conservadora patrocinada pel senyor Sara, y'l quefe marxà a Barcelona'l día de la fastigosa comedia perque axís, segons son dir, quedavan salvats el seu amor propi y la honra del partit.

A pesar del millorament de posició, na Maximina no alterà en lo més mínim la vida metòdica y morigerada que sempre havía menat. Prou rondinava'l marit, però per molt que li engargayés, era impossible transformarla.

—Ab aquest tros de mantellinota gosas anar pe's món? Me fas caure sa cara de vergonya. Una dòna com tu, ab lo que tenim y representem en el poble, hauría d'anar ab sombrero.—

Figurèuvos la cara que hi devía posar aquella dòna humil qui desde son casament no havía esquinsat tres vestits y

que passava ab dugues pessetes pera menjar en temps del cafè y de la revendería.

—Ets ben tocat de's cimbori tu també; a veyàm si no faría riure que sortís pe's carrers ab un barret.

—Ah si, que no't mengin! y sa pubiya de ca's Netus que ans de casarse corría descalsa feta una marmanyera? y ja la veus ara, per'ella no hi hà cap carrer prou ample pera poguer passar.

—Què t'hi diré jo si soch feta axís?—

Y certament que no podía cambiar en rès, perque, estalviadora de mena, fins estalviava ab les cantitats rebudes del marit per manutenció, arreconantne una bicoca que ab el temps arribà a esser un bon reconet.

Si be d'una part s'alegrà de tenir lliure tot el matí, puix axís podía ohir missa cada día y assistir a tots els funerals que's celebressin, per altra part anyorava la venda y la sua ingerencia en el negoci.

"Aquets homes devegades s'entusiasman y perden sa xaveta. Un consey de dòna resol moltes coses„.

Y com en Quel mostravas repatani a donar esplicacions detallades, perque malgrat sos esforsos inefables no comprengué may la partida doble ni sapigué avenirse en aquell giro incessant qu'escurava caxa y calaxos, s'escarrassava la muller en arrencarli paraules a forsa de preguntes.

Fiava l'amo son bon èxit y sa fama de llest en el cop de ull. Ell ja veya les mercaderíes existents, calculava de memoria'ls crèdits, sumava de cor les factures y efectes a pagar, sabía lo emmanllevat al banquer y a ferli justicia no s'errava gayre en el resultat. Per xò s'enfurismava al sentir de la dòna recomanacions de prudencia.

—Què sabas tu? Si ab un cop d'uy ne tinch prou. Cúydat de resar y no m'amohinis.—

Y si la muller insistía, borbossava en Quel:

—Si perdés es temps miserablement pelantme es jonoys a s'iglesia, de segur que tot iría per mal borràs.—

En coses axís y mil futeses rondinavan sovint com dos vells remolers; però finías la liquidació d'un bon negoci y ja l'amo esperonat per la pruhija d'esbravarse, riolèr y enjogassat, empaytava a sa estimada companya pera ferli avinent el guany, y llavors ella's ressarcía de la desconsideració abans tinguda, entretenintse en llargues consideracions sobre'ls inconvenients del comers al engròs.

[illegible]

—[illegible]

—[illegible]

—[illegible]

En Quel [illegible] espa[illegible]

—[illegible]

—[illegible] hipotecarem la teva casa.—

L'antich caracter s'alsa de la cadira d'una revolada com si l'haguessin punxat y sens respecte ni miraments clava ab sa forsa de brau un cop de puny en la taula de ministre abont se recolsava tot sorrut, sorrut l'home de diners. Se trobavan en el reservat de la banca, una cambra tota pulida, ab els [illegible] l'alcombrat y les parets atapahides de plans de finques.

—Llamp del cel, allò es meu, ben meu, ho te entès? y vostè no [illegible] pot ficarhi es nas allí dintre.—

No es del cas retreure ara lo molt que digueren y discutiren l'un acalorat y esbufegant, l'altre ab son ayre calmós y posat de sorna enervant; però no hi hagué remey. L'aliga ab sa ambició insaciable engrapava l'edifici aymat. Arreglarían l'hipoteca ab tota reserva, l senyor Sara continuaría fent la banca al senyor Baler, mantenintse axis enlayrat el prestigi d'aquest y no deturant per cap entorpiment l'arrencada del negoci.

Semblant procedir en la persona qu en totes ocasions havía mostrat desinterés y ofert protecció, afectà forsa al pobre Quel, qui ab el cor llatzerat y les agradoses ilusions envolades, desgranà'l fet a la muller que al cap y a la fi era sempre'l recurs poderós per'axeribirse y reviscolarse. Però la Maximina sentí també punyenta ferida, car ja s'hi havía encarinyat ab la sua casa.

—Mos ha ben refumut aquest murri. Y de pensar qu'ell mos va fer votar en contra de ses nostres idees. Es axò lo que m'exaspera.

—Y gosaràs encara a demanarli més diners a un home que'ns fa tant de mal?

—Què't diré jo ara?... no veus que se'n necessitan tants?... si un sempre va axut, malehit siga!... es diners de sa casa me fan falla.

—Crèume, Miquel, jo plegaría es negoci. Què mos pot faltar per nosatros dos?

—No'm vinguis pas a empipar ab lo que tu faríàs y dexaríàs de fer. Tot ho arreglas desseguida tu.—

Era qüestió de realisar bona part de les mercaderíes pera posar en clar l'assunto y a tal efecte, ressegui tota la comarca'l viatjant a repetides voltes per'encabir gènero y treballaren tots afanyosament pera que axís resultés.

Aclarida la qüestió, en Quel se vegé perdut y debategà llarch temps pera esmunyirse de la xarxa en qu'estava enredat. Era un treball de desesper: venía a correcuyta mercadería al comptat per'atendre als compromisos apremiants. Sempre se'l veya frenètich, ab el mirar esbarriat y borbossant mots incoherents, com senyals d'incipient oradura.

Y a cada nova dificultat sorgida y a cada nova empassegada soferta, l'ànima d'en Quel s'anava enverinant y en son cervell s'hi encastavan afroses maquinacions qual realisació preparava ab tota sanya.

Axís vegeren els del poble més tart que axarpà ab sa habilidosa trassa'ls estalvis d'una tia seva ja xacrosa, lograts a forsa de treball y privacions.

* * *

Un dematí, a les nou, quan a la plassa del mercat s'espandía'l garbugi que veus baladreres de dòna produhían, el jutge y l'agutzil ab la parsimonia y serietat imposants que requereix el cas greu, se personaren en l'establiment d'en Baler pera segellarho tot y encarregarse de les claus del edifici.

—En Quel bota ha fumut es camp, ja ho sabas?

—Borranga, y què m'has de dir que jo no sàpiga! oy, ne fa de díes que ja ho sabía.

—Si va esser abir.

—Vòs callar? eram uns quants que ja estavam a s'intríngulis. Si no podía esser d'atra manera. Tantes xefles y carruatge... Ay, fiya, qui vol fer més des que pot!...

—Y na Maximina, còm queda la proba?

—Quasi hauríam d'anarhi per'oferirmos.

—Es clar, dòna; potser serèm útils per alguna cosa.—

Axís parlavan dugues patrones reflexant en llur rostre l'alegría per tal succés ressonant, y sens parar la garlería se encaminaren cap a la carretera, desitjoses d'informarse de tot, perque en coses de tanta trascendencia no hi hà detall sense importancia, ni paraula que no's presti a comentaris.

Arribades a la porta de la casa dexaren el cistell a terra y llambregaren a dins, bo y estirant el coll y manejant la testa com si volguessin flayrar quelcom. Una corrúa de gent anava apilotantse a la cantonada, encuriosida per la presencia dels representants de la justicia. Les dones no gosaren a entrar y s'acoblaren ab una colla de xafarders que bescantavan a gratcient a tots aquells que senten fretura d'enlayrarse y figurar.

— Qu'us penseu que serà's derrer?

—Ma! si n'hi hà un ardat qu'estàn leri, leri.

—Jo sé d'uns que rumbejan molt y s'endeutan fins as coll.

—En Jaumet Cerer?

—Jo't flich, no vuy pas dirho.—

Tornaren a passar el Jutje y l'agutzil ab igual parsimonia y serietat y cessaren per un instant els xiuxiueigs dels badochs.

Un carreter, a qui debía en Quel bota un centenar de duros, s'esclamava a grans crits y a renechs recargolats, oferint l'espectacle que l'esbart de pallardasses anhelavan.

El senyor rector entrà a la casa al cap de poch rato.

—No es pas cas d'oracions, vatúa nes!—cridà'l carreter.

Entre tant, na Maximina ageguda al llit de boca terrosa en llastimós abandó, plorava amarga y abundosament. Be s'escarrassavan sos parents per'aconsolarla, però rès hi valía.

—S'haurà mort. Ell no m'ha dit rès y tot m'ho deya... si jo tot ho sabía... S'haurà mort... ell que no tenía cap temor de Deu... Reyna Santa, protegíume.—

Ab dolses paraules y promeses de protecció, logrà mossen Joseph aconhortarla, mes tot aquell día estigué enfebrada y sens virior de manejarse.

Al ensendemà rebé una carta que llegí a tota pressa, bategantli'l cor com si volgués esclatar. La missiva era lacònica. Deya axís:

"Estimada esposa: sens pèrdua de temps arréglat per'agafar el tren de la tarde qu'arriba aquí a Barcelona a les set.

T'esperaré a la estació. Pòrta tota la roba que puguis y'ls obgectes que més estimis. A la forsa hem de fugir del poble„.

Fugir del poble a cinquanta dos anys! Abandonar el terrer aymat ahont nasqué y d'ahont no s'havía mogut may de sa vida!

Fugir per'anar a córrer a la ventura per paissos desconeguts y codejarse ab gent estranya, subgectes a totes les contingencies y ignorant el paratge en que dexarían els òssos. Quina tristesa!

Plorant, tragué de la calaxera les arrecades d'or que li dexà sa mare y'ls cent duros qu'havía estalviat en tot aquell temps de vida senyorial.

Despedintse per l'altre món, abrassà a sos parents y a la majordona y encaxà ab el bo del rector qui no parava de recomanarli s'encomanés sempre a Deu per'adquirir la resignació tan necessaria en aquesta vida de penalitats y sufriments.

Arrencà'l tren de cop, com si arrencar volgués de sobte les fondes arrels del amor qu'aquella dòna tenía en el poble nadiu. Vegé na Maximina allí vora de l'estació aquella pedra punxaguda ahont caygué una tarde venint del col·legi quan era infant; atalayà'l casino dels senyors del que'n fou conserge en Quel, després la font de ca'n Lari ahont havía festejat llargues estones.

Tot desaparegué en un instant com una visió, creuant prompte camps desconeguts y atravessant hermoses valls qual verdor ressaltava ab els raigs daurats del astre rey.

* * *

Al endemà mateix, marit y muller s'embarcavan en un vapor trasatlàntich que recalaría a Gènova per'empendre aprés la ruta de Buenos Ayres. Era a primers d'Octubre. Una llevantada forta embravía les ones que s'encastellavan y's desfeyan roncant afrosament; els ruxats no paravan, enllotant carrers y ennegrint edificis, y la ciutat hermosa se presentava aquell día ab l'aspecte trist que la pluja dona.

—No porta pas malicia,— digué'l mariner vellet que'ls acompanyà a bordo. —Aquest temporal es el renta-botes.—

Y en efecte'l mariner tingué rahó perque a les quatre de la tarde a la sortida del vapor finí la pluja y amaynà la maretjada.

Na Maximina s'escruxí al trobar a son marit animat y tranquil com si rès hagués passat. Ella pensava qu'en mitx de sa apurada tribulació tindría que consolarlo, y per'axò fer, ja's preparava a treure esforsos de flaquesa; però en Quel ab la major sanch freda li digué que si be havía quebrat, se n'aprofità embutxacantse tres mil durets.

Veritat que perdía un magnífich benestar, mes ell recordava la pobresa de sa joventut y fins se donava per ben content per mica que la sòrt el protegís. Veritat qu'en son camí dexava víctimes, algunes d'elles abatudes. —Mes què hi fa axò,— se deya l'home, —si en aquest món la lluyta pera viure ha d'esser eterna?—

Un espurneig vivíssim feu brillar sos ulls negrosos al atalayar de lluny son poble arredossat en la vessant d'un pujol, com una clapa de capses, agrisades per la boyra que a grans flochs a sobre d'ell s'extenía.

"Si ses acreedors sapiguessin qu'estich tan aprop d'ells! Ah! potser sí que us pensavau que després d'haver tastat es goigs de ses riqueses m'avindría a acabar sa meua vida com un miserable. Oy, us en refosch de fil„.

En cambi, na Maximina's commogué seguidament al endevinar les montanyes de son terrer, malgrat no perfilarse, puix llurs cimalls se perdían en la massa aplomada dels núvols.

El vapor passava aterrat y podían apreciarse tots els detalls. D'entre la munió de cases, dominant el poble, com agulla altíssima, surgía'l cloquer punxagut. Resseguí ab son esguart na Maximina desde l'iglesia fins a la carretera per'endevinar la sua estimada casa. Ab els ulls desmesurament oberts com ulls de boja, se la contemplà fins a pèrdrela de vista. Vegé la punta de la farola y l'illa que té a sos peus com una roca despresa de la sua penya. Més llunyadà, en el petit revolt que fa la costa y arran del mar sobre'l penyal altíssim, se troba'l cementiri. Les ones, com si cantessin un misteri etern, s'estabellavan ab estrèpit, contra'l rocàm escarpat que fonamenta aquell paratge sant. Na Maximina hi clavà sos ulls humitosos en aquelles fileres de ninxos coneguts que ja prenían la tonalitat fosca del capvespre. Tot s'anava ennegrint y la llevantada de sobte rebufà impetuosa. Vora'l po-

ble unes barques de pescadors a tota pressa guanyavan la costa com un vol d'aus empeses per l'esparver.

* * *

Na Maximina no pogué avenirse al menjar fort que'ls hi donavan a bordo. Esgroguehida de rostre y ab una flaquesa de cames jamay tinguda, se passava les hores a coberta perque sentía fonda aversió pel camarot reclòs que li semblava una tomba, y una por inaudita d'entafurarse en la llitera que li semblava un ninxo. Tal idea no pogué jamay abandanarla y per xò prefería veure l infinida extesa del mar ab sa blavor verdosa que's confonía a l'horitzó ab el blau assatinat de la gran volta.

—Míra que t'acandiràs si no menjas;—li deya'l marit.

—Si'l cor no m'ho demana, que vòs que'n fassi, mal home?—

Axís com ella, qui sentía'l corcor de l'anyorar sa, no encetà jamay cap conversa ab ningú, son marit en cambi's franquejava ab tots els companys de viatge. Estava ilusionat en establir un cafè al primer poble ò ciutat que fos de llur agrado; treballaría ab ardor com en els temps de sa jovenesa y, ajudat de la trassa imponderable de la muller, conseguirían sens dubte un bon passament pel restant de llur vida.

—No hi pensis pas ab lo passat. Lo fet, fet. Míra, aquí porto una carta de recomanació per'un senyor que també va quebrar y ara se'n pot fúmere de sa virolla.—

Cap reconvenció havían pronunciat may els llavis de na Maximina: compungida y resignada seguía a son marit perque obligació hi tenía, però al ohir aquelles ilusions que com un infant se forjava en Quel, no podía menys d'esguardarlo tristament.

Cada nit ans de dormir, bo y sentint el batre de les ones y la fressa monòtona de la màquina, la dòna resava'l rosari en veu alta y ab inflexió emocionant. Solía axecarse d'hora perque s'hi ofegava en aquell espay reduhit, saturat de la fortor de quitrà. Ab el respir de satisfacció qu'exhala qui ha estat llarch temps reclòs, pujava a coberta aspirant ab forsa'l delitós oreig matinal que revifa y enforteix. Era un dols consol sentirse'l pessigolleig suau dels rinxos en els polsos, y admirar l'esclat triomfant del sol en mitx de vivíssimes y encega-

dores resplandors. Se repenjava a l'orla guaytant l'ubagor sinistra d'aquell fons insondable y l'estela que'l vaxell dibuxava y que paulatinament se fonía. En aquells instants de solitut li semblava ohir el dringar de la campaneta del seu poble tocant a missa; sens com va ni com costa li acudían remembranses festives: unes balles a plassa ahont hi atalayava tota la gent coneguda; una berenada feta a ca'l rector y amanida ab gust y trassa per la majordona. Empaytantse unes idees ab altres, creya trobarse en la revendería xerrotejant ab una parroquiana sobre fets del poble, y's recordava dels tendres coloquis sostinguts ab son marit sota llensols, arrupits abdós per la fret y recercant la escalfor de llurs cossos. Li renyava ella per aquesta inconstancia de caràcter y per les sues quimeres folles que'l feyan desgraciat. Sofría y somicava l'home com una criatura y allavores ella l'acaronava tendrament.

Al desxondirse d'aquests somnis y al palpar la trista realitat, s'amaravan sos ulls de llàgrimes y son cos s'oprimía com si li expremessin.

Era'l día de Santa Teresa. Acabaren de sopar en mitx d'una gatzara y animació com may s'havía vist a dordo. Una joveneta rossa y grassona ballava les seguidilles qu'acompava ab la guitarra un vellet d'ulls vius y molt garlayre. Eran còmichs qu'anavan a probar fortuna.

El rasguejar de les cordes devenía pesat y monòton, però'ls homes, excitats ja per la beguda, miravan luxuriosament aquelles corves delicioses que mostrava la dansayre ab refinada coquetería y desaprensió de descocada. Ab el balandreig del barco tambalejava a voltes y ja cuydavan molts de sotenirla.

En Quel, bo y ensumant el perfum que s'espandía al entorn del cos esbelt de la còmica, enxalivava a cada punt y s'agitava nerviós en son siti.

—Miquel, me'n vaig as llit: no'm trobo gayre be;—feu na Maximina.

—Què tens?

—Què vòs que't digui...? ni ho sé jo matexa... un malestar, una cosa extranya.

—Prèn un got de llet. Vòs que vingui a donàrtel?

—Nó.

—Míra de suar, dòs. No serà pas rès. Te se deu haver sentat malament es sopar.

—Fins a demà, si a Deu plau.

—Bonanit.—

En Quel respirà ab més llibertat al no sentirse sobre d'ell la mirada inquiridora de sa muller devant d'aquell espectacle alegre. Quan ja la gent comensà a desfilar, fins s'atreví a oferir una flor a la dòna de pell finíssima y d'una morbidesa incomparable en les formes. Encaxaren fortament y en Quel l'hauría abrassada a no haver sigut la presencia d'aquell vellet d'ulls vius y molt garlayre.

Entrà al camarot vermell com una cirera, alegrantse de no haver de soportar aquella nit el seguit d'aves-maríes pronunciades planyívolament. Estava ben desvetllat, y anguniós se regirava per l'estreta llitera, retrunyintli encara en el cap el rasgueig monòton de la guitarra.

A la matinada's despertà sobressaltat. Havía sentit un crit. Romangué un moment immòvil, axecant el cap del coxí pera millor escoltar; mes, de cop, recordant les últimes paraules de sa muller, se llensà a terra ab rigidesa, pressentint funesta cosa.

—Maximina, Maximina!—cridà ab crits punyents, tot sachsejant el cos de sa estimada esposa.

El camarot comensava a aclarirse per la dèbil celistia del novell jorn naxent.

Va axecarli un bras y'l bras recaygué pesant, ert.

—Morta!—esclamà en Quel plorant amargament.

Allavores comprengué en tota sa grandesa la sublimitat d'aquella ànima envolada. Allavores sentí la pahorosa decepció y l'estroncament total de sa energía. La muller era'l complement de sa vida, y ell, egoista inconcient, l'havía sandarejada com un moble útil, tallantli'ls arrels de ses afeccions més íntimes.

* * *

Una impressió trista y adhuch de basarda s'apoderà de tots els viatgers al sapiguer qu'a bordo hi havía un cadavre. Ni sisquera gosavan enrahonar, esferehits per aquell fons misteriós que'ls envoltava. Moltes dones no volgueren exir dels camarots y ben pochs foren els de cor fort que al cayent de la tarde presenciessen el quadro punyent.

Com si volgués escarnir el dol qu'en aquell vaxell se rabejava, el temps s'era presentat rioler: la mar era llisa com

el palmell de la mà, y'l cel d'un blau intens y puríssim com un mantell de seda. El sol anava a la posta emporprant la nuvoda que l'enrondava y que's reflectía en les aygües del tot encalmades com aygües d'un gran llach.

Quatre mariners pujaren el cadavre. Cantà'l clergue les absoltes y al finir el fúnebre càntich, a la senyal del capità, els mariners abocaren aquell cos a l'orla y'l llensaren de cop, fondament commosos. El cadavre fendí lleument la mar, aquell sinistre infern qu'al sofrir forta convulsió engoleix els sers ab rapidesa de fera afamada.

PREMI DEL SR. BISBE DE VICH

VENI CREATOR

Laudes

Vína, Esperit Creador,
y les potencies visíta
dels teus que vares crear,
ab la gracia excelsa omplintles.

Qu'ets lo Paràclyt: el dó
més alt de Deu, la font viva,
l'explendent llum, caritat,
y unció espiritual, divina;

Tu, ab set gracies honorat;
y'l dit de·la dextra Altíssima;
del Pare, la promissió;
sent de tota llengua, vida:

il·lumínans els sentits,
l'amor als cors infundintne;
el nostre cos malaltís
sempre ab virtut fortífica.

Allúnyans els enemichs,
dexantnos de pau fruhirne;

y al deslliurà'ns de tot mal,
sentnos devanter y guía;

fés que, per Tu, al Pare y Fill
coneguèm, y alabats sían;
com a Tu, Esperit d'abdós;
tostemps creyenthi ab Fè viva.

Gloria al Pare. Gloria al Fill,
que ressucità aquell día.
Gloria al Paràclyt ensemps,
per los sigles de los sigles.

PREMI DEL DIFUNT BISBE DE TÀMASSO

VIA-CRUCIS

La Corredemptora

Els cabells de la Mare de Deu
eran blanchs com la neu;
la Mare de Deu era vella, velleta;
Sant Joan no li fos afillat,
s'hauría quedat
ben sola, soleta.

Allunyada del Fill del seu cor
de tristesa's mor;
la Mare de Deu tot pensantshi s'anyora;
Sant Joan prou li cerca consol,
mes ella no'n vol
y plora que plora.

Sant Divendres que fou arribat,
pels carrers de ciutat
la Mare de Deu tota sola sortía;
mes ben sola no exía pas, nó,
donchs un àngel a cada cantó
li fa companyía.

D'aquell gran *Via-Crucis* vivent,
el camí resplandent

la Mare de Deu altre cop repassava;
el camí no era pas errador
d'aquell día en que Nostre Senyor
ab la creu l'atressava.

Esgranant l'enfilall d'estacions,
de Jesús els afronts
en son cor afligit renovella;
sent pesar en sos muscles la creu
y ni un tr st Cirineu
enlloch hi hà per ella.

Al devant del Pretori ha arribat
hont fou condempnat
a mort afrentosa l'Autor de la Vida,
y en ses carns sent fiblar els assots
y en son cor l'aldarull y esvalots
del poble deicida.

Aquí plora la vil traycció
del apòstol felló,
aquí del dexeble poruch la falsía;
de Verònica allí la pietat
son cor llatzerat
un instant endolsía.

Pel carrer d'Amargura seguint,
com Jesús defallint,
cau al feix del dolor que'ls seus passos li lliga;
mes com Ell se redressa altre cop,
que'l Calvari es aprop
y'l serhi li triga.

Quan al cim del Calvari ja's veu,
els brassos en creu
la Verge extenía,
y la seva passió, novament,
com el Gran Sacrifici cruent
al món redimía.

PREMI DE LA LLIGA ESPIRITUAL DE NTRA. SRA. DE MONTSERRAT

RURALS

Festes.

(IMPRESSIONS DE LA MEVA RECTORIA)

L'INCENSER

PRELUDI

Posat dintre l'armari de les joyes,
me sembla'l místich cor de la parroquia
que viu, com per miracle, hà cinch centuries,
en mitx de les entranyes de l'iglesia
que té lo Deu Esperit Sant per ànima.
¡Còm se'l guayta la gent en les grans festes,
en mans del Sacerdot, qu'ab reverencia,
l'axeca fins als peus del Crucifixe,
com signe de Latría y vassallatge!
Té per fibres, al mitx, una foguera,
qu'es símbol del amor dels feligresos,
y d'aqueix foch ne surt per les arteries
d'argent brunyit, una fumera blanca
que puja iglesia amunt y creua'ls ayres,
emportantsen els prechs de les gentades,
que desarman al Deu de les justicies.

Ell ha escalfat durant més de cinch segles
el cos robust d'eix poble, ell l'ha vist créxer
en temps de pau y en díes de tristesa
ha fugit ab son fill per les boscuries,
ò s'ha ensitjat ab ell dins de les coves.
Ell ha vist cambiar més de mil voltes
tota la gent dels masos, ell al nàxer
cada fill, ha enlayrat son fum d'aurora
y al vèurels morts s'ha arrossegat per terra
cubrintlos ab un vel de boyra baxa.
Ell tot amor, escalf, perfum y vida,
es el constant amich de les Imatges
tan antigues com ell, y cada festa
les surt a festejar en ses capelles
voltant un colp cada any l'iglesia tota.
¡Oh Sagrat Incenser! tu duràs sempre
la vida al cor del poble, ta fumera
serà un símbol etern; quan tu t'apaguis
l'Angel de la trompeta del Judici
l'encendrà novament en les altures.

. . . .

¡Costums d'iglesia, tradicions de poble!
de mon cor trencadís he volgut fervos
un petit incenser per adorarvos
ab foch d'inspiració y fum de poesía;
mes son caliu s'es ofegat depressa
com foch follet, y sa flayrosa boyra
com núvol de calitxa rastrereja
sense perfum ni escalf. Perdó us demano
si en comptes d'incensarvos us profano!

NIT DE NADAL

MATINAL

—¡Senyor Rector, tenim bona nevada!
—me deya'l mosso obrintme'ls porticons;—
lo qu'es per la diada
d'aquest Nadal, no mancaràn turrons.—

Y exint a mitx vestir del dormitori,
abrigantme ab la manta vermellosa
que'l mosso m'ofería,
vaig surtí'al balconet del escriptori,
a contemplar aquella vista hermosa
plena, en aquell moment, de poesía
qu'alhora'm dava fret y m'encenía.

¡Que bella era a la vista
aquella mar de llet immaculada!
que lletja y que retrista,
la bruna immensitat de l'estelada!
Al Deu qu'avuy naxía en un pessebre
per ser mirall de sufriment pels homes,
¡que be li esqueya aquell bolquer de gebre
sota un cel espessit per grises bromes!

II

La Parroquial quedà feta una brasa
ab tanta cera y or; la llum qu'exía
pels finestrals, la neu envermellía
com un torrent de lava
d'un volcà que s'esbrava.
Semblava'l cor de Deu
que totjust naix y ja d'amor s'abrasa
per fondre tanta neu...

III

Les cases més vehines
no volían faltar a les matines
de la Missa del Gall, y ab ses llanternes
y fanalets guarnits, feyan sa vía
sobre la flonja neu, com a lluernes
que signavan lo pas de l'establía.
Y'l cel s'anava espessint,
mentres s'anava aclarint
la terra, ab noves estrelles;
com si al baxar l'Infant aquella nit
haguessen baxat elles
del cenit.

ELS PASTORS

La Missa ha comensat; iglesia enfora,
pastors y xays mouen gran rebombori,
mentres esperan l'hora
del ofertori,
per anar a adorar al Jesuset,
qu'entre palletes plora
mort de fret.

De prompte a un sol crit d'¡ara!
tothom se gira enrera,
per veure la renglera
de baylets y pastors
qu'ab satisfeta cara
menan iglesia amunt els xays y ovelles,
qu'ab cintes, rams y flors
han guarnit les donzelles.

A dalt del chor tothom s'aboca enfora
tocant els esturments, qui la tenora,
ferrets, bombo, pandero ò fluviol;
y barrejant les veus desafinades
ab notes del salteri,
els pastors van pujant al presbiteri,
entre les campanades
del rotllo axordador qu'arrenca'l vol.

Y entre'l brugit hermós d'aquell desordre
vestit del major ordre,
de dalt del chor estant una canalla
ab la boca ha estrafet el cant del gall,
y tothom ha esclafit una rialla
que sordament s'ha extès iglesia avall.

Y tots, tots han rigut; sols jo sentía
un sentiment estrany en mon esprit,

y m'ha semblat que'l Nin que jo tenía
estret entre mon pit,
¡pobret! de cap a peus tot s'extremía
al oure aquell crit.

Y trobantme ab la vista enterbolida
com may en tots els díes de ma vida,
en ma gola he ofegat un viu sanglot,
que fentme entregirar los ulls enrera,
m'ensenyava la cara de Sant Pere
qu'ab el seu gall als peus m'ho deya tot.

L'OFERTORI

Mentres dura l'ofertori
els pastors van adorant,
portant tots alguna ofrena
per aconhortar l'Infant.
L'un li porta una coloma
de blanca ploma,
l'altre li porta un anyell
de fina pell.

Quan lo colom s'ha vist a la bacina,
iglesia amunt s'ha posat a volar
y l'anyellet hermós, de llana fina,
s'ha posat a belar.
Son bel anyoradís, semblant a un plor,
m'ha travessat el cor,
recordantme'l torment que patirían
l'Anyell diví y la Mare del amor,
quan en el temple del Senyó's perdían.
Y'l colomet, entre'ls ciris encesos
y boyrades d'encens, aletejant,
m'ha semblat verament l'Esperit Sant
omplint d'amor el cor dels feligresos.

LLEVANT DEU

Sobre un garberó de palles
posat dintre'l bressolet,
rodejat de rams y ciris
somriu lo bon Jesuset.

Lo garberó no té espigues,
les palles no tenen gra,
que'ls homes les han batudes
per fer pa.

Dels sachs de la Rectoría
n'he baxat un bon grapat,
per pastarne pa de fleca
avuy qu'es nit de Nadal.
Al ser a l'hora de Sanctus,
a mitja missa del Gall,
tota la gent de l'iglesia
en terra s'ha agenollat.
Cada cor es una brasa
d'amor, que va flamejant,
ab el foch de tantes brases
l'iglesia un forn s'ha tornat.
De la pastera de l'ara
so près el bocí més blanch,
y a l'hora de consagrarlo,
Deu mateix s'hi es encarnat,
Deu mateix de l'establía,
l'Infant mateix de Nadal.

Les boyres del incensari
el bressol han amagat.

L'Iglesia vessant d'aromes,
s'es tornada forn d'amor,
y'l blat de la Recto ía
el Pa viu de tot lo món,
l'aliment de tots los homes.

PAX VOBIS

A l hora del Agnus Dei,
al dir *dona nobis pacem*,
els dos obrers han surtit
ab les dues *paus* de plata,
per ferles besà'a tothom,
desde un cap d'iglesia al altre.
Al ser al peu del cancell,
han obert la portalada
y d'allí enfora han tramès
la pau a totes les cases.

Lo *pax vobis* qu'ells han dit
s'ha extès com dolsa alenada
qu'ha filtrat per tot arreu
desde'l serrat a la plana.
Alguns estels han surtit
fent més blanca la nevada,
la bandera de la pau
que tot lo terme abrigava.

SURTINT DE MISSA

L'iglesia, vista de fòra,
sembla'l palau de l'aurora,
hont ha passat lo sol aquella nit
vetllant l'Infant petit.

Mentres la gent va surtint de l'iglesia,
lo sol apunta, a dalt del campanar,
com un salomó immens, guarnit de ciris,
qu'una corda invisible va estirant.

Lo món se va aclarint de mica en mica,
y'l glas se va fonent sobre les branques,
y'ls blats sonriuen com floretes verdes
en mitx de terra blanca.

Y mentres se saluda ab lo bon día,
la gent, qu'iglesia enfora va fent vía,
diu contemplantse lo nevat conreu:
—Any de neu
any de Deu;
y si ve la nevada per Nadal,
l'anyada no té igual.

EPÍLECH

Quan so vist exa nit l'iglesia plena
de tanta gent, qu'ha devallat ab pena
per la Missa del Gall,
quan la so vist com un pa d'or guarnida
y ab tanta llum, encens, escalf y vida,
l'iglesia m'ha semblat lo gran fornall
qu'en nostres esperits trempa y aferra
l'amor a Deu y a nostra aymada terra.

CAPDANY

Guaytant la gent, al publicar les festes,
l'iglesia'm sembla un hort escalonat
hont s'hi troba planter de totes menes;
en flor, en fruyt novell y assahonat.

La flor se sol estar vora la porta,
lo fruyt a mitja nau,
y'l gra que ja's colltorsa,
al peu de la tarima del altar.

Los fills empenyen cap amunt als pares,
los pares als padrins,
y tots plegats, sense donarsen compte,
m'enpenyen a n'a mi.

Aquest Capdany, quan so passat la llista
dels nats y morts del any,
ab un cop d'ull so resseguit l'iglesia,
banch per banch;
y ab la groguenca llum de les candeles
dels cistellons del pa,
so vist tot un erol de testes blanques,
com un clap de fajol que's va engrunant.
Y al mirar tanta neu a punt de fondres,
tants caps abalansats sobre'l fossar,
so pensat: ¡quanta gent hi haurà a la fossa
quan el sol del istiu n'haurà passat!

—

Més tart he sapigut qu'a la surtida
de l'iglesia, un vellet als altres deya:
—¿Què us sembla del Rector?
No heu vist com en la Missa se distreya?
per mi té poca vida.
Si Deu no hi mira, aquest hivern la seca
nos en farà un vaytot.—

Y sens veure la neu de nostre front,
tots baxem enganyats cap al pregon.

CANDELERA

Si la Candelera plora,
lo fret es fòra;
si la Candelera riu,
lo fret es viu.

La Candelera ha rigut
y ha cridat dintre l'iglesia
tots los infants del poblet,
com si fos a casa seva.
Lo temple avuy es per ells
y casi be tot l'omplenan,

guaytant los bacins daurats
plens de pintades candeles,
com un arch de Sant Martí
sobre la nevada mesa.
Quan l'*asperges* ha ruxat
l'arch de Sant Martí de cera,
los dos obrers han surtit
per la dreta y per l'esquerra,
satisfets com reys d'Orient
quan passan per les finestres.
¡Quin goig veure aquell garbuix
de ditets molsuts y tendres,
barrejantse per haver
les cobejades candeles,
com capolls de lliris blanchs
gronxats per la brisa fresca!
Los obrers, ab un somrís,
tres a cada infant n'entregan
de color blanch y vermell
ab un'altra que grogueja.
L'una es per acompanyar
la professó de la Verge,
l'altra serà pel Salpàs
y pels díes de tempesta;
y la groga, funeral,
dormirà en la calaxera
per fer llum, quan seràn vells,
als recorts de l'infantesa.

DIMECRES DE CENDRA

MEMENTO HOMO

Després del sermonet de la diada
sobre'ls mortals misteris,
los he imposat la cendra dihent *Memento*
pulvis es et in pulverem reverteris.

Un vell carregat d'anys, ab molta pena
ha vingut ranquejant,
y al girarme l'esquena,
ab la calva brillant de cendra plena,
so vist que se'n tornava tot plorant.

Detràs d'ell ha vingut una donzella
hermosa com un raig de sol ixent;
y al girarme sa testa de rosella,
ab un pessich de cendra sobre d'ella,
so vist que se'n tornava tot rihent.

Poch després he surtit per un captiri
escala avall, seguit dels escolans,
y'ls he vist a tots dos, dantse les mans,
prenent lo sol al peu del cementiri...
. . . .

DIUMENGE DE RAMS

Desde'l presbiteri estant,
conech totes les families
mirant el ram dels xicots
y les palmes de les xiques.
Els pobres portan rebrolls,
ab creus de palma partida;
los richs rams de llor florit
ab les creus de pastes fines;
y les noyes principals,
palmes bellament guarnides
ab creus de sucre vermell
y escales y galls y cintes.
Tots surten a professó,
com un bosquet que camina;
dada hu ab lo seu ram al coll,
ò sa palma vincladissa,

qu'a mi'm semblan gamfarons,
ab els trofeus de la vida.
Al capdevall dels xicots,
s'hi ha posat una pubilla,
qu'ab treballs pot aguantar
el pes de sa palma rica.
L'han mirada de reull
les mares engelosides,
mes jo al veure tants penjoys,
l'he mirada compadintla,
que les creus també son creus
per més daurades que sían.

Al tornar iglesia amunt
aquell bosquet que camina,
so vist la noya plorant
ab sa palma desguarnida,
qu'un xicot, a cops de ram,
li ha fet los sucres a miques.
L'han mirada de reull
les mares, poch compassives,
mes jo ho so fet ab tristor
veyentla tant afligida,
comensant a dur la creu
de les penes de la vida.

DIMECRES SANT

PARANT EL MUNIMENT

Es Dimecres Sant, marseja.
Entra un vent gelat y prim,
cau ab pausa un fi ruxím
qu'al voleyar espurneja,
com si'l cel garbellés glas
ab son més petit cedàs.

De tant en tant, les ventades
de llevant
per les amples portalades
de l'iglesia van entrant,
y escombran ab ses bufades
les despulles de fullàm
de la professó del Ram.

Enfilats al presbiteri,
lo fuster y l'aprenent
van muntant ab cert misteri
lo fustàm del Muniment,
lo fustàm qu'a cada pessa
que hi encaxan, va crexent
ben depressa.

Fòra'l vent qu'espeternega
en los vidres del cancell,
cap soroll s'òu dintre'l temple,
cap soroll sinó'l martell
qu'a cada colpeig qu'hi dona
lo fuster, que'ls junts encaxa,
capelles avall ressona
ab un sò trist, com de caxa.

La canalla que ja plega
del estudi ò de costura,
sentint els pichs, se detura
y al capdevall s'arreplega.
Y al guaytar l'empaliada
que s'alsa en l'altar major,
ab tot una filerada
de soldats ab casco d'or,
los sembla que com aquella
no'n té cap poble del vol,
los apar l'obra més bella
que's veu a sota del sol.
Y anantsen los bordegassos
entre'ls vents, pluges y neus,
sols pensan ab los jueus
que mataràn en los Fasos.

DIJOUS SANT

FASOS

Jesus es cos present; de totes bandes
se veuen arribar llargues corrues
de gent de tota edat, vestits de negre,
que'l temple van omplint, com parentela
la llar del mas payral hont s'es mort l'amo.
Lo poble es tot a dins, al presbiteri
se veuen los obrers, al chor salmejan
desafinadament los caps de casa,
y al capdevall, prop del cancell, se mouen
tots los xicots ab sos garrots y masses,
per axafar jueus al ferse'ls Fasos.

No trigaràn pas molt; dels quinze ciris
del triàngul que surt de la barana,
a cada psalm se n'ha tret un y resta
tantsols al cim una candela blanca
de trista llum: es la María-sola.
No's mou ningú; l'hora sublim s'atansa.
A dalt del chor ja han acabat els threnos,
y'ls obrers, poch a poch, ab llargues canyes,
van apagant los centenars de ciris
que'ls escalons del Muniment guarnexen.
Y tot queda enfosquit y entre tenebres,
com una tomba gran ab gent que alena,
com un recó de llims plè de misteri,
com el Sinus d'Abraham plè de gentada,
esperant que'l Mesías ressuciti.

Iglesia avall, pausadament, rodolan
les notes sepulcrals del Miserere,
mentres l'obrer més vell, com un espectre,
treu de son lloch la flamejant candela

y l'amaga amatent dessota l'ara
com foch follet que's pert entre la fosca.
Llavors ressona un fondo terratrèmol,
qu'arrufa'l pèl muxí sobre les galtes,
com si s'obrís lo fonament del temple
y s'enrunés la massa de les voltes.
Es lo grandiós terrebastall qu'axecan
los xicots ab ses masses, picant Fasos,
omplint l'iglesia d'una boyra espessa
de quera y pols, que'ls esperits ofega.
A dalt del chor resan l'última nota
del càntich ploricós del Rey Profeta
y s'escorre de cop la gran cortina
del finestral, omplint de llum l'iglesia,
com símbol de la fè qu'al morir Christo
rompent los vels de mort brilla més forta.

. . . .

Quan he pujat de nou iglesia endintre,
per entre l'espessor de la gentada,
so topat un vellet baldat de membres,
mes tan ayrós de front y encès de cara
com si li haguessen tret els anys de sobre.
¡Pobre vellet! al oure'l terratrèmol
d'aquells infants, son cor s'ha tornat jove
y ha bategat de ferm, com una massa
sobre la post del pit, fent també'ls Fasos.

DIVENDRES SANT

VETLLANT EL MUNIMENT

Tothom es fòra:
tanta gent que hi havía fa mitja hora
vetllant el Muniment,
y ara l'iglesia està soliuha y erta
com una tomba oberta
d'hont ha sortit, ab lo cor trist, la gent.
No hi hà ningú pera vetllà'una estona

al Deu qu'eternament vetlla per tot,
la soletat més gran tot ho empresona,
no s'ou ni un bleix, ni un mot:
tantsols s'escolta'l pet d'alguna espurna
del llum que's va acabant vora de l'Urna.
De prompte ha devallat desde'l Sagrari
lo refilet llarguíssim d'un canari
que tots los anys s'hi posa per costum;
¡pobret! m'he preguntat ¿per què callava
quan el temple era plè y ara cantava?
No sé per què ho faría;
mes son cantar d'amor en aquella hora
semblava un rajolí de melodía
baxat del cel, perque fes companyía
al bon Jesús quan los seus fills son fòra.

. . . .

Per rellevarme fins a punta d'alba,
desde la Rectoría
ha baxat un Obrer que ab molta calma
y reverent destresa
ha apagat tots els llums dels escalons,
dexant tantsols encesa
la llantia dels altars y sis brandons
plorant a regalims sobre la mesa.

. . . .

Quan he tornat al despuntar l'aubada,
a visità'al Senyor altra vegada,
so trobat al Obrer que mitx dormía
arrupit en son banch del presbiteri.
Rès trencava'l secret d'aquell misteri;
tantsolament s'ohía
lo refilet llarguíssim del canari,
com nota celestial sobre'l Sagrari,
mentre'l vellet dormía
somniant potser que puntejava'l día.

DISSAPTE SANT

FOCH NOU

La mort truca a la vida,
que ja està per vent';

la terra enfredorida,
l'espera ab frenesí.
¡Oh cors que d'esperanses
viviu, dintre un moment
veurèu obrir les portes
de vostre salvament.

Al cancell de l'iglesia
s'abranda poch a poch,
d'un espurneig de silex,
tot un braser de foch,
tot un caliu de misterioses brases,
qu'escalfarà tot l'any totes les cases
y'ls esperits dels fills de nostre lloch.
Entre'l foch que xiuxeja
ab l'aygua benehida,
l'escolà ha encès un ciri
de llum tota axerida,
es lo ciri Pascual qu'endins clareja,
tornant de mort a vida.
Y'l llum poquet a poch,
de llantia a llantia va calant nou foch
qu'al cim de les capelles
dexa una flama ardent,
com un seguit d'estrelles
de l'iglesia en lo gòtich firmament.
Quan al Sagrari arriba
la flama del foch nou,
ja hi troba la llum viva
del día, que s'hi mou.
Y al comensar la Missa
entre aquells llums novells,
se sent la cantadissa
de forasters aucells.
Son xiscles d'orenetes que retornan
y cants enamorats de rossinyol
qu'avisan a la terra condormida
l'exida del nou sol.
De sobte axorda'ls ayres
lo crit del campanar,
al oure'l cant del Gloria
que puja del altar.

Ramor d'escopetades
per tot arreu se sent
y'ls cants de camarelles
que comensa'l jovent.
Y al axecarse l'Hostia
de Deu ressucitat,
lo sol de primavera
somriu desde'l serrat.

PASQUA

¡Aleluya!'l campanar
canta, desfermant sa llengua,
qu'ha ressucitat Jesús
y ab Jesús tota la terra.
A la veu del campanar
respon la naturalesa
ab lo cant de sos aucells
y'l ritme de les estrelles
y ab axams de papallons
y camps de flors que s'esberlan.
Los homes s'han despertat
ab l'ayret de primavera
y han surtit endiumenjats
a cantar per valls y serres
les tonades del amor,
les cansons de camarelles.
Tots los masos han seguit
festejant a les donzelles.
tots los masos menos un
que té les portes obertes,
ab la Verge tot guaytant
per les gòtiques finestres.
Lo sol que'ls ha vist passar
sense mirarla sisquera,
guaytant per sobre'l serrat
n'ha volgut pendre revenja.
Travessant pels finestrals,
s'ha ficat a la capella

y en emblanquida paret
del camaril de la Verge,
hi ha pintats ab vius colors
un cistell de forma bella,
un cistell corull de flors,
que va baxant cap a terra.
Quan la cistella de flors
ha arribat fins a la mesa,
un remat de falsiots
vingut de llunyanes terres
s'es posat a voltejar
entonant un cant de festa,
qu'han respost los rossinyols
desde un replech de cinglera.
Axís qu'han finit son cant
han fugit ab ala extesa,
han fugit serres avall
com cantors de caramelles
que baxan a festejar
a les Verges de l'Iglesia,
sobre un raig de sol d'Abril,
que'ls regala la cistella.

RETAULE

En un retaule antich s'hi veu Sant Jaume,
ab Sant Jordi a la vora;
tots dos van a cavall, vestits de ferro,
com si esperessen l'hora
de surtir a lluytar per son realme.

—

Quan per la festa anyal jo hi dich la missa,
y veig al Cavaller sobre la sella
de son cavall, qu'espasa y creu empunya,
per axafar als moros de Castella;
m'apar que'l Sant Apòstol cobra vida
y axeca al cel un crit de ¡Visca Espanya!
y Sant Jordi respon, matant l'aranya,
—Pro Visca Catalunya!

ROSER DE MAIG

PRIMER DIUMENGE

Jòchs Florals de Barcelona,
no us envejo pas per rès,
puix cada any, al mateix dia,
al meu poble també'ls fem.
L'iglesia es la sala antiga
guarnida ab tots sos joyells,
y ganfarons y banderes
que's gronxan ayrosament.
Fa d'estrado'l presbiteri
convertit en rich verger,
ab ramells de flors boscanes
y ramatges dels torrents.
Al bell mitx de tot s'axeca
un endomassat dosser
ab la Reyna de la Festa
qu'es la Verge del Roser.
Porta mantellina blanca,
y vestit de domàs vert,
y entre'ls dits de sa mà esquerra
la Flor natural sosté.
Té a un costat al senyor batlle
seguit de sos consellers,
y a l'altre hi tè los pabordes
fent costat a n'els Obrers.
Més avall hi hà tot el poble
ab la flor de son jovent,
ells, ab vestits de les festes,
elles ab sos blanchs mantells.
Axís que s'obre la festa,
fa'l Rector un parlament
de les glories de la Patria
barrejades ab la Fè.
Després cantan los poetes
sos himnes d'amor més bells

plens de fresca poesía,
com les fonts de sos torrents.
¡Qui pogués sentir les noyes
y llegí'l cor del jovent
y escoltà'ls suspirs dels avis
recordant son passat temps!
Cada cor es una lira
que batega dolsament
ab sospirs de poesía
y ab notes d'anyoraments.
Quan la festa es acabada,
los homes se posan drets
per cantà'ls goigs de la Verge
que feu Sant Vicens Ferrer.
Es lo cant d'amor més tendre,
l'himne més hermós de fè
dels segadors de María,
los Confrares del Roser.

Jòchs Florals de Barcelona,
Deu vos guardi sempre més.
Si may per may se perdessen,
al meu poble'ls trobarèu.

SANTA CREU

3 de Maig

Dèu fer avuy son cumple-anys la terra,
que's lleva tan hermosa,
ab son vestit luxós de primavera
brodat de perles y de flors boscanes,
y ab una alè suau, tebia, olorosa
que's converteix en cants y melodíes
que baxan de la serra,
despertan les masíes
y s'adormen pels sots y les quintanes.

Dèu fer avuy son cumple-anys la terra;
avuy debía descansà'l bon Deu

y al contemplar aquesta filla seva
debía dir:—Faràs la festa teva
cada any lo tres de Maig, per Santa Creu. –

Y cada any, en tal jorn,
se vesteix ab iguals perfums y robes,
les més velles del món y sempre noves.
Y cada any, en tal jorn,
descapdella sa troca d'armonies,
y ab nous cantars d'amor
desperta les masíes
qu'obren son porticó
com avies que vigilan
sos nets, qu'en professó
vers al Padró s'enfilan
darrera del Rectó'.

Les rengleres
de banderes,
vorejant l'estret camí
ab ses vives coloraynes,
semblan l'arch de Sant Martí
sobre un cel d'herbes gemades
per la frescor del matí.
Y les dones qu'en darrera
van seguint calmosament
responent les lletaníes
semblan, verdaderament,
un floch de boyra terrera
qu'entre aucells y melodíes
va arrapantse ab los pins y ginesteres.

Al ser dalt tothom respira
fatigat, ningú enrahona
y tothom mira
per la rodona,
cada hu sa vinya ó conreu
per encomanarho a Deu.

S'han cantat los Evangelis
als quatre vents,
y tots los homes alhora

han fet los responements:
—*Fugite partes adversæ*
Christus imperat. Amen.

Fet l'aspergis de l'aygua benehida
del salpasser,
una rosada de vida
ha devallat del cel sobre'l terrer.
Y'l fum blanch del incenser
qu'espays endintre se'n puja
ha sigut lo missatger
que va a cercar bona pluja.

Lo terme està benehit,
lo Tedeum Sant s'entona
dant mercès al Infinit
desde aquella inmensa trona.
Lo sol qu'apunta al orient
allarga fins a ponent
les rengleres
de banderes
que desfan l'estret camí,
com un arch de Sant Martí
qu'omplirà de blat les eres
y nostres cellers de vi.

SANT ISIDRO

Maig

Al Sant patró dels pagesos,
dels boscos, serres y plans,
be li escau tenir la festa
lo dia quinze de Maig.
Totes les flors de les cases
a l'Iglesia van fent cap,
ab ramells d'espigues rosses
dels camps més assoleyats.
Les flors son per l'enramada,
pel Sant los ramells de blat,

que com ceptre d'esperansa
als pagesos mostrarà.
Quan després de dir l'ofici
s'entonan els goigs del Sant,
tota la gent de l'Iglesia
s'agenolla enfront l'altar.
Les noyes guaytan les roses,
les dones al patró aymat
y'ls homes lo ram d'espigues
que's colltorsen en ses mans.
A cada nova posada
son fervor se va aumentant,
son fervor de caps de casa
ab fillets qu'esperan pa.
Y aquell puny d'espigues rosses,
en son magi's torna un camp,
un rastell d'hermoses garbes,
una era plena de gra,
un forn qu'escampa la flayre
del pa tou dintre la llar.
Y en son desitx de pujarne
la cullita golfa enllà,
més se guaytan les espigues
(Deu los ho perdó) que'l Sant.

SANT JOAN

Junv

A toch d'Ave-María
la nit de Sant Joan,
¡qu'hermós es el meu poble
vist de l'Iglesia estant!
Al peu de cada casa
al ferse'l primer toch,
hi abranda la maynada
un gran llenyer de foch.
Es la llar del estiu que surt a fòra
per saludar al gra de les garberes
que rossejan, posades a la vora
de les eres.

Y per sobre'l caliu
cantant, salta y somriu,
ab alegría estranya,
fins que'ls xicots més grans
dantse, suats, les mans,
hi ballan les sardanes
al compàs dels repichs de les campanes.
L'iglesia parroquial,
qu'es la casa payral
de la feligresía,
també encen a son vol en aquella hora
una espessa corona de fogueres,
com si en aquella nit
la Santa Eucaristía
no pogués contenirse dintre'l pit
l'amor que li surt fòra.

—

De prompte, entre la festa
s'ha ohit un llarch xiulet,
com un crit de protesta
d'un infernal follet.
Es el carril qu'escumejant travessa
dexant arreu una bravada espessa,
y mentres va escorrentse per la vía
enrera va dexant la poesía.

L'ENVELAT

A falta d'una sala
per fer ball nit y día,
cada any fan l'envelat vora l'escala
de pujar a l'iglesia y rectoría.
Per entre les cortines
del balcó del rector, que ve al dessobre,
se veuen los fadrins tot fent tentines
al enfonzar sos peus dintre l'alfombra.
La colla dels musichs que ve de fòra
y arriba ab ses tartanes, abans d'hora,

com en sa casa propia allí se para
y fuma, canta y beu y fa gatzara.
Y tot es allí dins fressa y bullici:
mes... va acostantse l'hora del ofici,
y entre la gent que puja afadigada
per los camins asprosos,
se veuen los rectors de l'encontrada,
ab son paraygua extès, pujant calmosos,
y aturantse, esbufant, devant l'entrada
del penjat edifici,
com si fos l'esboranch d'un precipici.
Y somrient, d'un modo que no's nota
si es rialla ò ganyota,
travessan aquell túnel estirats,
sense mirar al sostre ni als costats,
sinó'l xich portalet
d'exir, que'ls ve de dret.
Y al entrar a l'iglesia desseguida
fican les mans a l'aygua benehida,
com si s'haguessen fet algut cremat
al travessar per dintre l'envelat.

SANTA CREU

21 de Juliol

Avuy, Exaltació de la Santa Creu,
axís he terminat lo sermó meu:

. . . .

Y finalment, si la portà'l bon Deu,
¿hem de passar nosaltres sense creu?
Nó, germanets, desde'l rich al més pobre
tots la portem a sobre.
La creu es una herencia
que l'home reb al rebre l'existencia.
Quan naix la criatura
¿sabeu què es aquell güé... que no enteneu?
donchs es el crit d'aquella vida nova
al abrassar la creu.

Y la creu va crexent y's va allargant
mentres la criatura's va fent gran.
La creu fa com la sombra
que sempre arrosseguem derrera nostre,
tant si volem com nó jamay nos dexa,
y mentres creix lo cos va fentse grossa.
Oh, si'ns paressim a mirà' una estona
la terra, qu'estimem ab tant deliri,
no veuríam rès més qu'un cementiri
ab tantes creus com homes.
Tothom porta sa creu més xica ò grossa,
desde la criatura fins a Deu:
la corona que'l Rey ò'l Papa's posa,
digàume, germans meus, ¿es altra cosa
que'l sòcol d'una creu?

TOTSANTS

Acabada la festa de l'iglesia
la gent mou a la plassa gran bullici,
hont l'animer hi encanta'l pà moreno
qu'ha recullit al ferse l'ofertori
del Ofici.
Algun bromista diu passant: "¡Oydà!
les ànimes del purgatori
no'n menjan pas de pà."
Fineix l'encantament y a la persona
que'n dona més se dona,
y al endemà los feligresos junts
d'aquells diners fan dirne les tres misses,
que son lo pà qu'envían als difunts.

NOVENARI

Prou me'n recordo encara,
mateix que si fos ara,
del respecte profon que m'infundía
la vista del altar del Novenari,
convertit, per poch temps, en escenari
hont tot el Purgatori s'hi movía.

Entre inscripcions confoses
y calaveres ab mantells ò capes,
mostrant entre sos dits ceptres y crosses
y corones de reys, bisbes y papes,
obría, com un forn, sa gola immensa
lo monstre aterrador del Purgatori,
mostrant en gran desori
archs y més archs, qu'anavan extenentse
fins l'infinit, y entre una mar encesa
de metall fos, se veyan com grans ones
en apretat garbuix, d'homes y dones
ab cabellera estesa
y desnusos de cos fins a cintura,
nedant en mitx d'un mar de foch y fum
que crema y no consum.

Y venía'l sermó que a cada estona
m'assustava ab un pich sobre la trona
y ab veu penetradora m'enternía;
y al fi de tot venía
lo càntich dels *lamentos*, dalt del chor,
ab lo responement que repetía
ab una sola veu tot lo gentíu:
"A les ànimes ohíu
que cridan ¡ay que dolor!„

Aquest era'l moment, aquesta l'hora
més solemne per mi y consoladora.
La mare, que aprop meu, piadosa, seya,
a cau d'orella'm deya
que si cantés ben fort arrencaría
molta gent d'aquell foch qu'esferehía,
y a cada nou verset que ressonava
per l'ennegrida volta,
en mon ardent afany de treuren molta
¡oh Deu, que fort cantava!

—

Avuy me dol y pesa
haver perdut aquella candidesa.
Quan ve Totsants y del humil armari
trech les fustes y draps pel Novenari,

¡quin desengany, aquelles fustes velles
        florides y corcades,
y draps pintats ab quatre pinzellades
de mangre y ocre ò terra d'escudelles!
¡Y sapiguer qu'ab tota la desferra
        que's veu posada a terra,
se forma aquell conjunt tan ilusori!
Y torna, com abans, aquella estona
en que'l predicador pica a la trona,
y aquella hora dels cants y dels *lamentos*,
que m'arriban al cor com vius *mementos*.
Y aquelles quatre fustes y pintures
se'm tornan, novament, vives figures
        nedant dintre les ones
d'un mar de foch, y al veure allí corones
de capellans, de nou m'apar que sento
les matexes paraules de la mare...
y aleshores ¡oh Deu! còm canto encara!

XV.—DISCURS DE GRACIES, *del Iltre. Sr. Dr. D. Antoni M.ª Alcover.*

XV.—DISCURS DE GRACIES, *del Iltre. Sr. Dr. D. Antoni M.ª Alcover.*

Senyora:

Dames y Cavallers:

Sols la consuetut establerta de que'l mantenedor no resident a Barcelona fassa'l *Parlament de gracies*, esplica que siga jo l'encarregat de donarles enguany, y ben corals y espressives, a tots els qui han contribuit a n'aquexa solemnitat de la Patria ab l'esclat de llur enginy, bellesa, activitat y entusiasme.

Sí, grans mercès a tots de part del Consistori y de l'altíssima representació que l honorable *Cos d'Adjunts* ens confià! Grans mercès primerament a vos, Senyora Reyna de la Festa, que tant ens heu honrats y enaltits presidintnos magestàticament asseguda a n'aquest august sitial, qu'han alsat tan amunt les Lletres patries y l'amor a la nostra llengua. Acceptant la presidencia de la festa, oh senyora, heu seguit la tradició gloriosíssima, casi milenaria, de les dames catalanes que quan apuntava l'auba de la nostra nacionalitat ja presidían les *Corts d'amor*, encoratjant ardides y heroyques l'estol de trobadors, sempre amunt, ben amunt, per les sublims y sagrades eccelsituts de la divina Poesía.

Grans mercès a tots vosaltres, estrenus cantors de la Fè, de la Patria y del Amor que, just un esbart de caderneres y passerells, heu acudit a n'aquest palench secular, y heu feta sentir la vostra veu gentil, y heu depositada demunt l'Altar de la Patria l'ofrena coral de la vostra inspiració. Aquexa ofrena vostra es la festa d'avuy, la festa major de les lletres

catalanes. Sí, vosaltres constituiu la festa: els premiats y'ls no premiats, y més aquests que no aquells. Perque ¿què serían els Jòchs Florals just ab les composicions premiades? ¿Haurían tenguda ni tendrían la ressonancia, la celebritat, la trascendencia que gracies a Deu tenen, com a despertadors y redentors de les nostres lletres, de la nostra llengua, de la nostra rassa, de la nostra personalitat ètnica? Aquells centenars y centenars de composicions presentades cad'any, sabent ja llurs autors que l'immensa majoría han de romandre sense premi, dins l'ostracisme, fòra de la gloria floralesca, representan una suma inefable d'abnegacions y sacrificis, una suma maravellosa d'ardors, energíes y entusiasmes per la Patria y per la llengua, que constituexen una de les forses latents més grosses y més vitals de la nostra renaxensa, cent voltes gloriosa. Per axò, grans, corals, infinites mercès a tots vosaltres qu'heu honrat enguany al Consistori ab la remesa de tants centenars de composicions. Tots heu merescut be de la Patria.

Grans mercès igualment a les digníssimes Autoritats qu'ab la sereníssima Reyna de la Festa'ns presidexen. Posades de Deu per procurar y impulsar el be del poble, essent aquexa festa un be indiscutible per l'esperit y pel cor de Catalunya, aquest era per elles un lloch d'honor; y axí se son honrades a si matexes y'ns han honrats a tots, venint a honrar la nostra poesía, les nostres lletres, la nostra llengua.

Grans mercès finalment a tots vosaltres qu'ompliu de gom a gom aquesta sala grandiosa, un dels casals de la nostra gloria, brollantvos el cor, resplandintvos la cara, llampegantvos els ulls d'amor y entusiasme per tot axò que representa y simbolisa la festa d'avuy: la poesía, les lletres, la llengua, la Patria...

Y ara, veentvos ablamats del mateix foch qui crema dins la meua ànima, l'amor a la nostra llengua estimadíssima, permetèume una paraula com a clau y corona d'aquexa gran festa.

Conta l'Evangeli (Jo. XI) que, mort Llàtzer de quatre díes y soterrat dins la roca viva segons la costum hebrayca, hi va'l Bon Jesús, se planta devant el sepulcre y ab una gran veu cridà: ¡¡¡Llàtzer, súrt defòra!!! *Y a l'acte sortí,* diu l'Evangeli, *el qui era mort, lligat de peus y mans ab faxes y la seua cara era lligada ab un sudari. Y va dir el Bon Jesus: Deslligàulo y dexàulo caminar.*

Senyors, una cosa consemblant ha succehit a la llengua catalana. Aquell estol brillantíssim de poetes que restabliren els Jòchs Florals, com a profetes d'Israel se plantaren devant el sepulcre ahont malavolenses estranyes y tres sigles d'ensopiment de la nostra nissaga havían amortallada y soterrada la nostra llengua benvolguda. Y cridaren aquells nous profetes ab tota quanta forsa tenían, alsant el crit sublim del Art y de la Poesía:—¡Senyora, sortíu defòra!—Y la *morta* sortí ben viva cop en sèch del sepulcre, lligada, axò sí, de peus y mans ab una mala fi de faxes, cordells y lligams, y la seua cara garridíssima era lligada ab una partida de sudaris. Y ressonà una veu de les altures, que deya: *¡Deslligàula y dexàula caminar!* Y també cridà la morta-viva, ben fort y ben viu: *¡Fills meus, deslligàume que puga caminar!*

¡Prou que s'era mester deslligarli y desferli tants y tants de fermalls que li subgectavan y empresonavan tot el cos gentilíssim! Prou que s'era mester desferli y llevarli aquells sudaris que li tapavan la cara, aquella cara de filla de Deu, resplandent com el sol! ¡Prou que s'era mester desferli totes aquelles faxes y lligams y sudaris d'influencies forasteres, d'invasions y suplantacions de llengues estranyes, que no li dexavan donar passa, que li aturavan fins y tot l'alè... Y aquells grans benefactors de la nostra rassa, que's deyan En Rubió y Ors, En Marian Aguiló, En Milà y Fontanals, Mossen Cinto, En Tomàs Forteza y tants y tants altres, se passaren la vida fent l'obra meritíssima de filial misericordia d'anar desfent y desfermant aquells lligams y sudaris. Però eran tants y tan forts y tan envitricollats els que l'enveja dels estranys y l'ensopiment dels fills li havían texits y embolicats per tot el cos durant tres sigles mortals, qu'aquells mestres insignes no arribaren a acabar la feyna, per més que s'hi pegaren tota sa vida; ni l'acabaren ells ni l'estol meritíssim y nombrosíssim de llurs dexebles qu'han seguida y seguexen la tasca gloriosa. Encara n'hi quedan molts de lligams y sudaris a n'el cos embellidor de l'excelsa princesa, que no la dexan caminar ni la dexan veure axí com caminava ni axí com se mostrava en temps primers, com a filla de Deu, resplandent com el sol, rodada de ruxats de flors y d'esbarts d'aucells, com una bona diada de Maig. Senyors, es que la feyna de trescents anys no's desfà ab una grapada; lo qu'embolican y embruyan nou generacions no ho desembolica ni

ho aclareix una generació. Però lo que no fa una generació, ho fan dues, ho fan tres; lo que no pogueren acabar els iniciadors, els capdevanters, els mestres, ens pertoca acabarho nosaltres, si volem esser conseqüents, si volem esser llògichs, si volem que'ns tingan per lo que deym que som, si l'amor que proclamam tenir a la llengua catalana ha d'esser qualque cosa més que paraules volanderes que'l vent s'endú, si ha d'esser amor de cor y no just de boca... Senyors, ja fa massa temps que retrona la veu de les altures: *¡Deslligàula y dexàula caminar!* Ja fa massa temps que retrona la veu de la morta-viva:—¡Fills meus, deslligàume ben deslligada, que puga caminar sense noses ni destorbs, y que'm puga dexar veure de tothom axí com Deu m'ha fet!—Y aquesta veu parla per tots els que tenim la ditxa de qu'aquesta llengua estrènua siga la nostra propia. Sí, som tots que l'hem de deslligar, que l'hem de deslliurar. No bastan els mestres tots sols per una empresa tan grossa, tan llarga y tan trascendental: es precís que tots els hi fassem costat, els hi donem tota la nostra forsa, tot el nostre concurs. Som nosaltres qui la parlam, que li hem de tornar la llibertat perdúda. Y es evident, perque ¿ahont viu ella més que dins el cor dels qui la parlan? ¿Com ha de romandre completament lliberta y desfermada de lligams y sudaris d'esclavatge y de mortalla, si dins els nostres cors la mantenim presonera del forasterisme, lligada de peus y mans y amortallada per cent influencies estranyes que la sollen, que la desfiguran, que li llevan tot el seu caràcter y fesomía propia, que la despullan de les seues joyes més preuades, que li tapan la gallardía y puresa inefable de les sues formes y perfils, y no la dexan moure ni la dexan veure tal com ella es, com a filla de Deu y gran senyora; sinó com esclava desbuada y avorrida, que li planyen el pa y la matan de feyna y no li dexan un minut per abillarse y enllestirse? ¿La volem lliure la nostra llengua, nèta y depurada? ¿Volem fer tot lo qu'ella'ns demana tot cridant: Fills meus, deslligàume y dexàume caminar? Donchs, treguèm de dins el nostre cor, de dins la nostra boca tots els ressabis y forasterades de mots, frases y maneres de dir; cerquèm ab ardor, ab entusiasme, ab vera devoció per tot arreu la propietat catalana en tot y per tot, la genuinitat de llenguatge, la puresa y netetat de frases y de maneres de dir. ¡Fòra aficar dins la conversa frases sense tò ni sò! ¡fòra traduhirles servilment, com si'l català no'n pogués sortir del esclavatge ni de la dependencia foras-

tera! ¡Fòra de la nostra llengua tot lo foraster, tan si es de més enllà del Ebre com de més enllà del Loire! Ni d'una banda ni de l'altra ha de menester rès la llengua catalana; té del seu tot lo qu'ha mester y tot lo que li escau per enllestirse y enjoyarse com cap reyna del món; dins la seua caxa guarda roba a voler per tots els seus fills, que no la hi acabaràn per molts que siguen y per més endiumenjats que vullen anar. Nó, no hi hà perill de que'ls fills d'altres mares modernament més sortades, arripien anar més ben enllestits, si nosaltres, en lloch d'anar a captar roba a fòra casa, sabem posar mà dins la caxa veneranda de la nostra mare benvolguda y afinarhi tantes y tantes de teles finíssimes de cànem y de lli fetes a casa, tants y tants de draps de seda y d'or, brufats de perles y diamants y carboncles com hi saberen trobar per vestir llurs obres estupendes el rey En Jaume, el Bt. Ramon Lull, En Ramon Muntaner, En Bernat Metge, Sant Vicens Ferrer, N'Ausíes March, En Joanot Martorell y a n'els nostres temps En Marian Aguiló, Mossen Cinto, Mossen Costa y tants d'altres. Nó, no mos ne falta riquesa, no mos ne falta abundancia, no mos ne falta opulencia, no mos ne falta immensitat de llengua. Lo que sí falta una mica es que la cerquem ab devoció aquexa riquesa, aquexa abundancia, aquexa opulencia, aquexa immensitat. Y no tenim altre remey que cercarla ab totes les nostres forses. L'hem mester com el pa de cada día. Hi hà que cercarla en les persones que's distingexen per llur puresa de llenguatge, per llur correcció y saba catalana; hi hà que cercarla dins les regions ahont se conserva més pura y més nèta y sencera y més ella, la nostra llengua; cerquèmla dins els bons escriptors moderns y sobre tot els anteriors a n'el sigle XVI, exents completament d'influencies forasteres; comparèm el llenguatge y la sintacsis d'aquells escriptors ab lo llenguatge y sintacsis vivents a les regions de més puresa catalana, y'ns trobarèm qu'encara son vives casi totes les paraules, casi totes les formes sintàctiques y maneres de dir dels sigles XIV y XV, època d'or per la nostra llengua. Axí respondrèm a la veu de les altures que'ns crida tan fort y tan viu:—¡Deslligàula per que puga caminar!—Axí respondrèm a la veu d'ella matexa, que'ns crida:—¡Fills meus, deslligàume! ¡dexàume caminar!—Senyors, una de dues: ò volem la llibertat, la redenció, la renaxensa de la nostra llengua, ò be volem la seua esclavitut, la seua desnaturalisació, la seua pobresa, la seua

mort. Si volem lo segon, si consentim en lo segon, no feym rès ò casi rès per evitar lo segon, ¿còm porèm dir que volem lo primer? ¿Volem la llengua catalana lliure, nèta, pura, autònoma, reyna y senyora del nostre cor y dels territoris que Deu li donà? Donchs hem d'esser nosaltres matexos que li hem de tornar tot axò. Y per tornàrlchi, no hem d'anar precisament a combatre a fòra casa, no hem d'acometre ni envestir els estranys, no hem de dirigir ni aficar les armes a n'els forasters. La campanya, la batalla l'hem de comensar dins nosaltres matexos; la campanya, la batalla, han de consistir sobre tot en depurar, en purificar, en seleccionar, en corretgir, en embellir el llenguatge y les seues formes y maneres que'ns brollin del cor. ¿Com porèm dir formalment que volem la llibertat y l'autonomía de la llengua, si nosaltres matexos tot parlant la sometem al esclavatge més ignominiós, si la feym brollar de la boca tota despullada y despossehida de les seues gracies, de les seues joyes, eclipsada y feta malbé la seua gentilesa, tudada y fusa la seua opulencia? ¿Què'ns han de dir els nostres contraris per poch entesos que siguen?—Demanau y voleu l'autonomía ¿y no'us cuydau de fer efectiva l'única qu'està esclusivament en la vostra mà conseguir, la de la llengua? ¿Deys que voleu lliure y autònoma la vostra llengua y la feys brollar de la vostra boca esclava y atapida de forasterades? ¿Protestau contra l'influencia castellana, y la manteniu tan absoluta, tan fonda y radical dins la llengua que parlau, que's pot dir que sovint no es més qu'un castellà mal traduhit? ¿No deys que'l català no dependeix en rès ni per rès del castellà? ¿Donchs perque'l parlau y l'escriviu farsit de castellanismes, castellanisat de cap a peus? ¿per què us heu oblidades casi totes aquelles formes y maneres de dir propies del català, que constituexen la seua característica, que'l fan realment diferent, y independent del castellà? ¿per què les heu dexades aquexes formes vives encara dins varies regions considerables del territori català y patents dins els escriptors antichs? ¿Per què conversau y escriviu de tal manera, que us han pogut dir que'l català no té sintacsis propia, que la seua sintacsis es la castellana?—Senyors, tot axò'ns poden tirar a la cara si no'ns resolem definitivament a escoltar y obehir a la fi la veu de les altures que'ns crida: — ¡Deslligàula perque puga caminar!— si no'ns resolem definitivament a escoltar y obehir la veu de la nostra mare que no s'atura de cridar:—¡Fills meus, deslli-

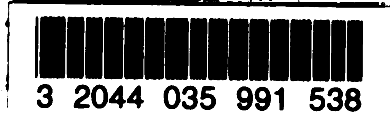
gàume, que vull caminar sense noses ni destorbs, y'm vull dexar veure sense sudaris ni vels, tal com Deu m'ha fetal— Senyors, no cregàu que jo pretenga que rès s'es fet per la llibertat y depuració de la nostra llengua. Molt, moltíssim feren els grans iniciadors de la nostra renaxensa y l'estol gloriosíssim dels poetes y escriptors que'ls seguiren. Feren moltíssim, però moltíssim; feren lo que no's pot dir, lo que nengú creya qu'arribessen a fer, ni ells metexos s'ho porían imaginar. Lo que vull dir, lo qu'es evident de tota evidencia, qu'encara hi hà molt més que fer. Es lo qu'us he dit: lo que fan tres sigles no's desfà ab una grapada; lo que descuydan y abandonan nou generacions, no ho refà, no ho torna alsar una generació; es menester tot l'esfors d'un parell de generacions. Y aquest es el nostre cas. Sí, es una tasca grossíssima y llarguíssima axò de restaurar una llengua y alsarla del oblit y del menyspreu dels matexos qui la parlan, y enlayrarla a la gloria; que tothom la torn estimar y li rendesca homenatge; es una tasca grossíssima y llarguíssima depurar una llengua, reconstituhirla, ferli cobrar l'esplendor y prestigi perduts y cenyirli de bell nou la corona y posarli el ceptre dins les mans y asseurela a n'el trono com a reyna.

Y aquesta es la tasca precisament que duym entre mans. Es grossa, grossíssima; es llarga, llarguíssima, y plena de dificultats y d'obstacles, molts d'ells casi insuperables; però precisament la nostra nissaga es nada per coses grans, y vencent els grans obstacles se coronan els pobles de gloria. Jamay ha reculat el poble català devant cap inimich, devant cap empresa que l'interessàs d'aprop; y no hem de recular devant aquesta. ¿Consentiríam a passar per l'ignominia de que's pogués dir de nosaltres allò del Evangeli: d'un que comensà una casa y no la pogué acabar; y la gent se'n reya, *quia cepit aedificare et non potuit consummare,* comensà a edificar y no ho pogué acabar? El poble català ha comensada la reedificació, la reconstitució de la seua llengua, y venga lo que venga y succehesca lo que succehesca, la durà a cap, l'acabarà. Catalunya acaba sempre les coses que comensa, y si Deu ho vol y María, acabarà aquesta. ¡Vaja si l'acabarà!

HE DIT.

TAULA

Plana

3 2044 035 991 538

